स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कन

अन्तिम प्रतिवेदन

जेष्ठ, २०७७

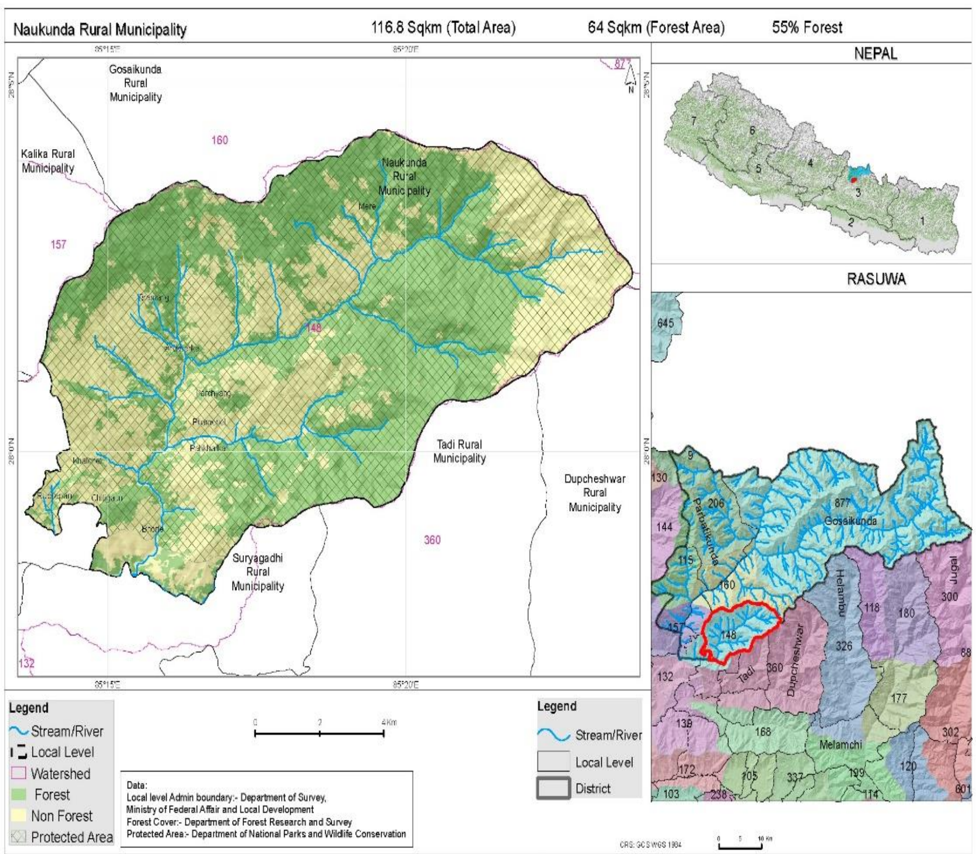

नौकुण्ड गाउँपालिका, रसुवा

वागमती प्रदेश

धन्यबाद ज्ञापन

सङ्घीयताको अवधारणा अनुरुप नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई पर्याप्त स्वायत्तता (कार्यकारी, व्यवस्थापकीय र न्यायिक अधिकार सम्पन्न) तथा अधिकारहरुको सुनिश्चितता गरेको छ। स्थानीय तहहरु अन्य तहका सरकारहरूसंग सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तका आधारमा सम्बन्ध कायम गर्न सक्षम बनेका छन्। यसले स्थानीय तहहरूमा दक्ष र गुणस्तरीय सेवाहरूको वितरण, अर्थपूर्ण र समावेशी सहभागिता, प्रभावकारी उत्तरदायित्व र पारदर्शिता, र न्यायिक अभ्यासको कार्य स्थानीय स्तरमा संस्थागत भइरहेको छ। साथै, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले समेत स्थानीय शासन प्रणालीलाई संस्थागत बनाउन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन स्थानीय सरकारहरूलाई मार्गदर्शन गरेको छ। नेपालको स्थानीय शासन व्यवस्था उत्तम प्रणालीको रुपमा लिने गरिएको छ, जसअनुरूप मानिसहरू एकआपसमा भेला हुने, स्थानीय मुद्दाहरूको बारेमा छलफल गर्ने र जनताको तर्फबाट निर्णय लिनका लागि व्यवस्थापकीय, कार्यकारी र न्यायिक पद्धतिहरू स्थापित भएका छन्। यसले स्थानीय शासन प्रणालीले नेपाली समाजलाई एकातिर जीवन्त बनाएको छ भने अर्कोतर्फ जनतालाई आफ्नै ढोकामा आबश्यक सेवाहरू प्रदान गरी स्थानीय सरकारका इकाईहरूको नजिक ल्याएको छ।

परिवर्तित सन्दर्भमा स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले व्यबस्था गरेका प्रावधान अनुरुप स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमुल्यांकन गरी स्थानिय सरकारले गरेका राम्रा अभ्यास, सिकाईहरु,स्थानिय सरकारले भोगेका कठीनाई वा चुनौतीहरुका साथै अवसरहरु सहित सधारगर्नु पर्ने बिषयहरुमा ५ दिन सम्म घनिभुत रुपमा छलफल गरी बिभिन्न सूचकहरुको आधारमा नौकुण्ड गाउँपालिकाले प्राप्त गरेका प्राप्तांङ्क तथा त्यसको लागि आवश्यक पर्ने प्रमाणहरु सहित पेश गरि कार्ययोजना तयार गरिएको छ। यस स्वमुल्यांकन कार्यक्रमले आउदा दिनहरुमा अझ प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि संस्थागत क्षमता सुधार गर्न, प्रभावकारी र दक्ष सेवा पुऱ्याउन र उत्तरदायित्व कायम गर्न बढी हौसला प्रदान गरेको छ। यस विधिले स्थानीय सरकारको क्षमता अभिवृद्धिका लागि रणनीतिक कार्ययोजना तयार गर्न समस्या रहेका क्षेत्रहरु को पहिचान गरेको छ।

अन्तमा, यो स्वलेखाजोखा कार्यक्रम को प्राबिधिक सहयोग गर्ने आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलव्ध गराउनु हुने संयूक्त अधिराज्य (UK) को अन्राष्ट्रिय विकास नियोग (DFID) को आर्थिक सहयोगमा तथा मोट-म्याकडोनाल्ड (Mott MacDonald) को व्यवस्थापनमा सञ्चालित पूर्णिमा परियोजनाका साथै प्राबिधिक बिशेषज्ञहरु बिज्ञ परामर्स सेवा केन्द्र सहित यो कार्यक्रमलाई ५ दिन सम्म सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु, नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरु सहभागिता जनाउनु हुने राजनैतिक दल र उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी, लगायत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

धन्यवाद।

जेष्ठ, २०७७

नोर्बु स्याङ्बो घले
अध्यक्ष

धन्यबाद ज्ञापन

वि. सं. २०७२ सालमा नेपालको संविधान जारी भए पश्चात संघीय शासन प्रणालीको नविनतम अभ्यास र फरक परिवेशमा जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारका रुपमा स्थानीय सरकार रहेको छ । यस दृष्टिले समृद्धि र सुशासनको जन–आकांक्षालाई सम्बोधन गर्नु स्थानीय सरकारको ध्येय हुन जान्छ र यो ध्येय प्राप्तिको लागि तदनुरुपका प्रयत्नहरु शुरु देखिनै हुन जरुरी छ । स्थानीय निकायमा धेरै वर्षको रिक्तता पश्चात स्थापित स्थानीय सरकारका आफ्नै व्यवस्थापकीय सवालहरु पनि छन् तथापि यी सबैको बावजुद समृद्धि र सुशासनको लक्ष्य हासिल गर्न योजनावद्ध विकासको प्रारुप तयार पारी सोही अनुकुल विकास निर्माणका गतिविधि अघि बढाउँदै लैजान जरुरी हुन्छ ।

संस्थागत स्वमूल्याङ्कनले नौकुण्ड गाउँपालिकाको संस्थागत, कानुनी, राजनीतिक र आर्थिक पक्षहरुको विकासक्रम के कस्तो अवस्थामा रहेको छ भन्ने जानकारी दिनुका साथै संवैधानिक जिम्मेवारी अन्तर्गतका महत्वपूर्ण विषयहरुलाई समयमा नै सम्बोधन गर्न सकिने गरी स्थानीय सरकारलाई सबल बनाउन समयबद्ध कार्ययोजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने मार्ग प्रशस्त गरेको छ । स्थानीय सरकार आफ्नो संवैधानिक जिम्मेवारी प्रभावकारी ढंगबाट पुरा गर्न सक्षम छ भन्ने सुनिश्चित गर्नका लागि स्थानीय सरकारको सबल पक्ष र कमजोर पक्ष अर्थात सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुको नियमित रुपमा विश्लेषण यसले गरेको छ । यस पद्धतिले स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षेत्रमा रहेका सबल पक्ष र कमजोर पक्ष अर्थात सुधार गर्नुपर्ने पक्षको लेखाजोखा गर्न मद्धत पुऱ्याउनुका साथै स्थानीय सरकारको कार्यक्षमता र सेवा प्रवाहका विषयहरु अति नै महत्वपूर्ण छन् जस्ले नौकुण्ड गाउँपालिकाको चुनौती र अवसरहरु पहिचान गरी कार्यक्षमता अभिवृद्धि गर्न मद्धत पुऱ्याएको महसुस मैले गरेको छु ।

निरन्तर ५ दिन सम्म स्वमुल्यांकन तथा स्व लेखाजोखाले हामी जनप्रतिनिधीहरुलाई एक पटक सोच्न बाध्य बनाएको तथ्य हामीले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ बाट स्पष्ट हुन्छ, आउदा समयहरुमा हामीले अझ बढी मेहनेत तथा कार्यक्षमता प्रदर्शन गरि सेवा प्रवाहलाई अझ चुस्त दुरुस्त बनाउनु पर्ने बेला आएको छ । हामी जन प्रतिनिधिहरुलाई आ–आफनो काम कर्तब्य को बोध साथै बढी जिम्मेवार हुन उत्प्रेरीत बनाएको छ ।

तसर्थ यो स्वमुल्यांकन कार्यक्रम यस गाउँपालिकाको आग्रहमा प्राबिधिक सहयोग गर्ने पूर्णिमा कार्यक्रमका योजना सल्लाहकार बिज्ञ श्री गेहेन्द्र बम, ईन्जिनियर श्री पवन डंगोल, प्राबिधिक बिशेषज्ञ श्री अरुण कुमार रेग्मी, सन्तोष घिमीरे,गणेश आर्चाय, जनप्रतिनिधि ज्यूहरु, तथा यस गाउँपालिकामा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरु, यस गाउँपालिकामा भएका राजनैतीक दल, नागरिक समाज, उपभोक्ता समिति लगायत सम्पूर्णमा धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

जेष्ठ,२०७७

सिर्जना लामा
उपाध्यक्ष

कार्यकारी सारांश

सङ्घीयताको अवधारणा अनुरुप नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई पर्याप्त स्वायत्तता (कार्यकारी, व्यवस्थापकीय र न्यायिक अधिकार सम्पन्न) तथा अधिकारहरुको सुनिश्चितता गरेको छ ।स्थानीयतहहरु अन्य तहका सरकारहरूसंग सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तका आधारमा सम्बन्ध कायम गर्न सक्षम बनेका छन् । यसले स्थानीय तहहरूमा दक्ष र गुणस्तरीय सेवाहरूको वितरण, अर्थपूर्ण र समावेशी सहभागिता, प्रभावकारी उत्तरदायित्व र पारदर्शिता, र न्यायिक अभ्यासको कार्य स्थानीय स्तरमा संस्थागत भइरहेको छ । साथै, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले समेत स्थानीय शासन प्रणालीलाई संस्थागत बनाउन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन स्थानीय सरकारहरूलाई मार्गदर्शन गरेको छ । नेपालको स्थानीय शासन व्यवस्था उत्तम प्रणालीको रुपमा लिने गरिएकोछ, जसअनुरूप मानिसहरू एकआपसमा भेला हुने, स्थानीय मुद्दाहरूको बारेमा छलफल गर्ने र जनताको तर्फबाट निर्णय लिनका लागि व्यवस्थापकीय, कार्यकारी र न्यायिक पद्धतिहरू स्थापित भएका छन् । यसले स्थानीय शासन प्रणालीले नेपाली समाजलाई एकातिर जीवन्त बनाएको छ भने अर्कोतर्फ जनतालाई आफ्नै ढोकामा आबश्यक सेवाहरू प्रदान गरी स्थानीय सरकारका इकाईहरूको नजिक ल्याएको छ ।नेपालमा २०७४ सालमा स्थानीय निर्वाचन सम्पन्न भयो, जसले साविकको शासन व्यवस्थामा रहेको केन्द्रियता र एकात्मक मानसिकतालाई विकेन्द्रीकरण प्रणालीमा परिवर्तन गर्न सहज बनायो । यसले सरकारको लोकप्रिय नारा “गाउँ गाउँमा सिंहदरवार“ बन्ने अवधारणालाई स्थापित गर्‍यो । तथापि, स्थानीय स्तरमा लामो समय सम्मको जनप्रतिनिधिको विहिनता, शासन व्यबस्थामा आएको परिवर्तनले स्थानीयस्तरको क्षमता कमजोर रहनु स्वभाविकै हो । तर, सरकारले स्थानीय सरकारको क्षमता विकासलाई प्राथमिक एजेन्डाको रूपमा लिएकोले गर्दा कानुनतः प्राप्त विशेष शक्ति र आंफुले गर्ने सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहहरूलाई प्रतिबद्ध बनाएको छ र तदनुरूपको क्षमता विकासका लागि तयार भएका छन् ।

परिवर्तित सन्दर्भमा स्थानीय सरकारको प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि संस्थागत क्षमता सुधार गर्न, प्रभावकारी र दक्ष सेवा पूर्‍याउन र उत्तरदायित्व कायम गर्न सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कन पद्धतिको विकास समेत गरेको छ । यस विधिले स्थानीय सरकारको क्षमता अभिवृद्धिका लागि रणनीतिक कार्ययोजना तयार गर्न समस्या रहेका क्षेत्रहरु (Gap) को पहिचान गर्दछ । स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको विधिले १० (दस) विषयगत क्षेत्रहरूको पहिचान गरेकोछ । जसअनुसारः शासकीय प्रवन्ध, संगठन तथा प्रशासन, वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह, न्यायिक कार्य सम्पादन, भौतिक पूर्वाधार, सामाजिक समावेशीकरण, वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन, सहकार्य र समन्वय रहेकाछन् । यसका अलावा, समय परिवर्तनको क्रमसँगै स्थानीयतहको जिम्मेवारी बढ्दै जाँदा स्थानीय सरकारको कार्यक्षमताको आँकलन गर्न थप २ वटा बिषयगत क्षेत्र (सार्वजनिक उत्तरदायित्व र ज्ञान व्यवस्थापन) हरू थप गरी १२ बिषयगत क्षेत्रहरूका १५० वटा सूचकहरू तय गरी परियोजना लागु भएका गाउँपालिकाहरू मध्ये पहिलो चरणका पाँच र दोस्रो चरणका पाँच गरि जम्मा १० गाउँपालिकाहरुमा संस्थागत स्वमूल्याङ्कन अर्थात स्वलेखाजोखा गरिएको थियो ।

यसरी लेखाजोखा गर्दा स्थानीय तहहरूमा ५ दिन सम्म जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा अन्य सम्बद्ध सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रियात्मक कार्यशाला, विज्ञहरुसंग गरिएको अन्तर्वार्ता, सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर तथा चुनौतीहरुको विश्लेषण र अभिमुखिकरणका विधिहरु अपनाई तथ्याङ्कहरूको संकलन तथा विश्लेषण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको थियो । यसका लागि सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको संस्थागत स्वमूल्याङ्कन विधिलाई प्रयोग गरियो । कूल १० वटा बिषयगत क्षेत्र र १०० वटा सूचकहरूलाई ३ वटा शिर्षकहरु क्रमशः समग्र, प्रकृयागत, र परिमाणात्मक मा विभाजन गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । यसका अतिरिक्त बिषयगत क्षेत्रका लागि परिपोषक हुनेगरी थप ४० र थप दुई विषयगत क्षेत्रका १० सूचक गरी अतिरिक्त ५० वटा सूचकहरू समेत तयार पारी तथ्याङ्कहरूको संकलन गरिएको थियो ।

यसरी तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषण गर्दा गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्षहरू, कार्यपालिकाका सदस्यहरू लगायत गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा शाखा प्रमुख कर्मचारीहरूको सामुहिक उपस्थिति रहेको थियो । संकलित तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गर्दा नौकुण्ड गाउँपालिकाले संस्थागतक्षमताको लेखाजोखाको नतिजामा विश्लेषण गर्दा समग्ररुपमा १०० पूर्णाङ्कमा ५९.७२ अंकभार प्राप्त गरेको देखिन्छ । तथापि पूर्णाङ्क सँगको ४०.२८ प्रतिशतको अन्तरले गाउँपालिकाले सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू औल्याउन सकिन्छ । दस विषयगतक्षेत्रलाई हेर्दा न्यायिक कार्यसम्पादन उत्कृष्ट

देखिन्छ । त्यस्तै शासकीयप्रवन्ध, संगठन तथा प्रशासन, बार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय तथा आर्थिक व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह राम्रो देखिन्छ । अन्य चारवटा विषयगत क्षेत्रहरुको अवस्था कमजोर देखिएको छ । यसैले अन्तर कम गरी अपेक्षित अवस्थामा पुग्न धेरै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

त्यसैगरी थप ५० सूचकहरुको अवस्थामा जम्माजम्मी समग्रमा ४४.३० अंकभार प्राप्त गरेको देखिन्छ । थप सूचकहरूमा समग्रमा कमजोर नै देखिएको छ । वित्त व्यवस्थापन र सेवाप्रवाह व्यवस्थापन राम्रो देखिएको छ भने योजना व्यवस्थापन,आर्थिक प्रशाशन, आन्तरिक तथावाह्य समन्वय, सार्वजनिक जवाफ देहिताको ब्यवस्थापन र ज्ञान व्यवस्थापन क्षेत्र धेरै कमजोर देखिन्छ । यस बाहेक तीनवटा क्षेत्र कमजोर नै देखिन्छन् ।

विश्लेषणका क्रममा यी अन्तरहरू आउनुका कारण र गाउँपालिकाले आगामी दिनमा ऐन, नियम र कार्यविधिले निर्देशित गरे अनुरुप आफ्ना कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन कमी कमजोरी र सुधार गर्नु पर्ने पक्षकाबारे गहन छलफलका साथ वोध गरियो । अन्तमा गाउँपालिकालाई कानुनतः अपेक्षित अवस्थामा पुऱ्याउन हरेक विषयगत क्षेत्रमा गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरु समेटी समग्र संस्थागत क्षमता बिकास रणनैतिक कार्ययोजना तयार गरिनुका साथै ती कार्य योजनालाई विधिवत कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता समेत गरिएको थियो । अन्तमा, स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनबाट प्राप्त नतिजा पुष्ट्याईगर्ने प्रमाण सहित मन्त्रालयले तयार गरेको स्थानीय सरकारको संस्थागन स्व-मूल्याङ्नकको वेवसाइटमा प्रविष्ट गरीएको थियो, जुन lisa.mofaga.gov.np मा उपलब्ध छ । तर थप (अतिरिक्त) सूचकहरुमा गाउँपालिकाले दसी प्रमाण सहित प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्क (४४.३० अङ्क) यस प्रतिवेदनमा मात्र उल्लेख गरिएको छ ।

विषय सूचि

धन्यबाद ज्ञापन 2

कार्यकारी सारांश 4

विषय सूचि 6

१. स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनकार्यको परिचय 8

१.१ पृष्ठभूमि 10

१.२ स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको सान्दर्भिकता 10

१.३ स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको उद्देश्य 11

१.४ स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको कार्यक्षेत्र 11

१.५ स्वमूल्याङ्कन कार्यका सिमाहरु 11

२. संस्थागत स्व मूल्याङ्कनको अध्ययन विधि 12

२.१अध्ययन बिधि........ 13

२.२ अध्ययन क्षेत्र 13

२.३ कार्य जिम्मेवारीमा सहमति निर्माण एवं कार्यान्वयन 14

२.४तथ्याङ्क संकलन 14

२.५ तथ्याङ्क विश्लेषण तथा नतिजा प्रस्तुति 15

२.६ अनुसरण (follow up) 15

३. नतिजा र निश्कर्ष 16

स्वमूल्याङ्कनको भूमिका........ 16

३.१ परामर्श बैठकका नतिजाहरु 16

३.२ गाउँपालिकाको सबल पक्ष,कमजोर पक्ष,अवसर तथा चुनौति विश्लेषण 18

३.३ संगठनात्मक तथा संस्थागत क्षमता लेखाजोखा........ 21

३.४ नागरिक समाजको दृष्टिकोण 22

३.५ स्थलगतरुपमा आएका केही अनुभूतिहरु........२४

३.६ स्वमूल्याङ्कनको (लेखाजोखाको) नतिजा 23

३.७ संस्थागत क्षमता बिकास रणनीतिक कार्ययोजना (२०७६ माघ (२०७७ पुस)........ 59-604

३.८ बजेट विश्लेषण........665

३.९ अनुगमन ढाँचा र अनुसरण (follow-up) संयन्त्र 665

४. निष्कर्ष, सुझाव तथा अगाडिका लागि मार्ग निर्देश 6766

४.१ निष्कर्ष 66

४.२ सुझाव 67

अनुसूची १.कार्यक्रम तालिका 6968

अनुसूची २: स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व(मूल्याकंन 69-100

अनुसूची ३. लेखाजोखा कार्यशालाका सहभागिहरुको सूचि.....101-102
अनुसूची ५. फोटो तथा क्रियाकलापहरु.....102-106

तालिका सूचि

तालिका १: गाउँपालिकाको सवल र कमजोर तथा अबसर र चुनौतीहरुको विश्लेषण तालिका

तालिका २: स्वमूल्याङ्कनको अंकभार

तालिका ३: स्वमूल्याङ्कनका सुचकहरूको अवस्थाको विस्तृत विवरण

तालिका ४: स्वमूल्याङ्कनका सुचकहरूको अवस्थाको विश्लेषण

तालिका ५: थप सुचकको अंकभार

तालिका ६: संस्थागत क्षमता बिकास रणनीतिक कार्ययोजना

नक्सा सूचि

नक्सा १: नौकुण्ड गा.पा.मा भएको कार्यशाला गोष्ठी

नक्सा २: संस्थागत क्षमताको लेखाजोखाको चित्रण

नक्सा ३: संस्थागत क्षमताको लेखाजोखाको माकुरी जालो चित्रण

नक्सा ४: अतिरिक्त सूचकका आधारमा संस्थागत क्षमताको लेखाजोखाको चित्रण

नक्सा ५: अतिरिक्त सूचकका आधारमा संस्थागत क्षमताको लेखाजोखाको माकुरी जालो चित्रण

१. स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनकार्यको परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान (२०७२) जारी भएसंगै सो अनुसार राज्यका तीनवटै तहका सरकारहरू क्रियाशील भएबाट राज्यव्यवस्थाको रुपान्तरण संस्थागत भएको छ । स्थानीय स्तरको समावेशि विकास र शासन प्रक्रियामा समुदाय र नागरिकको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै स्थानीय तहमा नै प्रतिवद्ध एवम् सक्षम नेतृत्व विकासको वातावरण र जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई सङ्घीय शासन प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्न तथा सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्न स्थानीय सरकारहरु संविधान प्रदत्त अधिकारहरुलाई कार्यान्वयन गर्न र सोको संस्थागत विकास गरी सेवाहरुलाई नियमित, गुणस्तरीय, प्रभावकारी र भरपर्दो वनाउन निरन्तर क्रियाशिल भईरहेका छन् । नेपालको संघीय संरचनाका साथ संविधानले स्थानीय सरकारलाई २२ वटा एकल अधिकार र१५ वटा साझा अधिकारहरुलाई प्रदान गरेको छ ।

संघीय संरचनाको अभ्यास संगै २०७३ सालमा मा नेपाल सरकारले स्थानीय तहको पुनर्संरचना गर्न स्थानीय तह पुनर्संरचना आयोग (LLRC) गठन गरी सो मार्फत स्थानीय तहहरूको पुर्नसंरचना गर्ने निर्णय गर्‍यो । आयोगले ७५३ स्थानीय तहहरुजसमा २७६ नगरपालिका र ४६० गाउँपालिका, ११ उप महानगरपालीका तथा ६ वटा महानगरपालीका को निर्धारण गर्‍यो । यी स्थानीय तहहरूलाई ६७४३ वडाहरूमा समेत विभाजन गरियो । पुर्नसंरचना पछि गठन भएका स्थानीय सरकारहरूको मुख्य अभिप्राय स्थानीय तहमा प्रजातन्त्रको संस्थागत विकास गर्ने, समुदायमा दक्ष, प्रभावकारी र उत्तरदायी तरीकाले सार्वजनिक सेवाहरु पुर्‍याउने, जनताको जीवनस्तर उकास्न सामाजिक र आर्थिक विकास गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने लगायत स्थानीय तहमा प्रजातान्त्रिक नेतृत्व विकास गर्ने पनि रहेको छ ।

लगभग तीन बर्ष अघि २०७४ मा स्थानीय निर्वाचन सफलतापूर्वक सम्पन्न भए पश्चात निर्वाचित प्रतिनिधिहरूलाई स्पष्ट जनादेश, जिम्मेवारी र कार्यहरू सहित स्थानीय सरकारहरूको व्यवस्थापन गर्ने अधिकार, शक्ति र कार्य प्रदान गरियो । सबैलाई आकर्षित गर्ने गाउँगाउँमा सिँहदरबार भन्ने लोकप्रिय नाराका माध्यमबाट केन्द्रीकृत र एकात्मक मनस्थितिलाई विकेन्द्रीकरणमा परिवर्तन गरियो । तथापि, सङ्घीय ताको अभ्यासलाई गाउँगाउँ सम्म पुर्‍याउन स्थानीय गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको क्षमतामा अभिबृद्धि गर्नु पहिलो आवश्यकता भएकोले यसैलाई दृष्टिगत गरी सरकारले स्थानीय सरकारको क्षमता विकास शुरु गर्ने रणनीति तयार पार्‍यो । यद्यपि, क्षमता विकास एक लामो प्रक्रिया हो र यसद्वारा व्यक्ति, संस्था, संगठन र समाजले आफ्ना कार्यहरू संचालन गर्न, समस्या समाधान गर्नका साथै लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न र क्षमताहरू विकास गर्न सक्षम बनाइन्छ । गाउँपालिका तथा नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहलाई जनउत्तरदायी, सहज र प्रभावकारी बनाउनमा स्थानीय सरकारका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको ठुलो भूमिकाका रहेको हुन्छ । जनप्रतिनिधिको निर्णय क्षमता, नेतृत्व शैली, जनता परिचालन गर्ने र साधन स्रोत जुटाउने कार्य र प्राथमिकतामा आधारित विनियोजनमा दक्षता र खर्चमा प्रभावकारिता ल्याउने कार्यले जनविश्वास आर्जन तथा स्थानीय तहको सफलता र असफलता निर्धारण गर्ने भएकोले यस्ता कार्यमा जोड दिनुपर्ने हुन्छ ।

यसलाई थप व्यवस्थित गरी अगाडि बढाउन तथा संविधान प्रदत्त अधिकार प्रयोग गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, र अन्तरसरकार वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, सुशासन ऐन, २०६४ सहित स्थानीय तहले समेत आफै कानुनहरूको तर्जुमा गरी संघीयता कार्यान्वयनमा ल्याई रहेकाछन् ।

यस कारण पनि स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्यसम्पादनको अवस्था कस्तो रहेको छ भन्ने कुराको पहिचान गर्न जरूरी हुन्छ । स्थानीय सरकार स्वायत्त भएकोले आफ्नो अवस्थाको मूल्याङ्कन आफ्नै नेतृत्वमा गर्न सक्छन् । तथापि, सबै स्थानीय तहहरूको क्षमता समान नहुनु र एकरूपता समेत कायम गर्नु पर्ने हुँदा सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याँकन पद्धतिको विकास गरेको हो । जसको प्रयोग स्थानीय तहहरूले अँफै गर्दा बढी प्रभावकारी एवम् व्यवहारिक हुने भएकोले हालका दिनहरूमा प्रायःजसो गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुलेआफ्नो मूल्याँकन आँफै गर्न थालेकाछन् ।

१.२ स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको सान्दर्भिकता

स्थानीय निर्वाचन सफलतापूर्वक सम्पन्न भए पश्चात निर्वाचित प्रतिनिधिहरूलाई योजना निर्माण, दीर्घकालिन योजना बजेट र अन्य विभिन्न कार्य सम्पन्न गरी स्थानीय सरकारको संस्थागत विकास गर्नका ठुलो चुनौति छ । संस्थागत स्वमूल्याङ्कनले स्थानीय सरकारको संस्थागत, कानुनी, राजनीतिक र आर्थिक पक्षहरुको विकासक्रम के कस्तो अवस्थामा रहेको छ भन्ने जानकारी दिनुका साथै संवैधानिक जिम्मेवारी अन्तर्गतका महत्वपूर्ण विषयहरुलाई समयमा नै सम्बोधन गर्न सकिने गरी स्थानीय सरकारलाई सबल बनाउन समयबद्ध कार्ययोजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न मार्ग प्रशस्त गर्दछ । स्थानीय सरकार आफ्नो संवैधानिक जिम्मेवारी प्रभावकारी ढंगबाट पुरा गर्न सक्षम छ भन्ने सुनिश्चित गर्नका लागि स्थानीय सरकारको सबल पक्ष र कमजोर पक्ष अर्थात सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुको नियमित रुपमा विश्लेषण हुनु पर्दछ । यस पद्धतिले स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षेत्रमा रहेका सबल पक्ष र कमजोर पक्ष अर्थात सुधार गर्नुपर्ने पक्षको लेखाजोखा गर्न मद्धत पुऱ्याउँछ । स्थानीय सरकारको कार्यक्षमता र सेवा प्रवाहका विषयहरु अति नै महत्वपूर्ण छन् । स्वमूल्याङ्कन पद्धतिले सम्बन्धित स्थानीय सरकारको चुनौती र अवसरहरु पहिचान गरी कार्यक्षमता अभिवृद्धि गर्न मद्धत पुऱ्याउँछ ।

धेरै कारणहरुले गर्दा स्थानीय सरकारको सेवा प्रवाहको बारेमा टिका टिप्पणी पनि हुने गर्दछ । जस्तै राजस्व सम्वन्धि विषय, संस्थागत विकास, आम्दानी र खर्चमा पारदर्शिता तथा कर जस्ता विषयहरु पर्दछन् । यी सबै विषयको अध्ययनमा सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले विकास गरेको स्थानीय सरकार स्वमूल्यांकन औजार (लिसा)लाई स्थानीय तहहरुको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनका लागि प्रमुख उपकरणको रूपमा लिइएको छ । यस उपकरणमा १० वटा कार्यक्षेत्रहरु तय गरिएको छ र ती कार्यक्षेत्रमा जम्मा १०० वटा सूचकहरु रहेका छन् । ती सूचकहरुलाई हरेक कार्यक्षेत्रमा समग्र अवस्था, प्रक्रियागत अवस्था र परिमाणात्मक अवस्था गरी तीन तहमा व्यवस्थित गरिएको छ । यी सूचकहरुको मूल्याङ्कन गर्न समग्र अवस्थाका प्रत्येक सूचकमा चारवटा अवस्थाहरु राखिएका छन् भने अन्य सूचकहरुमा तीनवटा अवस्थाहरु राखिएका छन् । यी अवस्थाहरु मध्ये अन्तिम अवस्था सबैभन्दा राम्रो अवस्था हो र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायतका ऐनहरुले स्थानीय तह यस किसिमले व्यवस्थित होस भनेर चाहेको अवस्था हो भने पहिलो, दोश्रो वा तेश्रो अवस्थाले क्रमश कमजोरबाट सुधार हुँदै गएको अवस्थालाई जनाउँछ । यसरी समग्र सूचकको मूल्याङ्कन पश्चात स्थानीय सरकारको क्षमता अभिवृद्धि लागि रणनीतिक कार्ययोजना तयार गर्नका लागि सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्रको पहिचान हुने गर्दछ । लिसा उपकरणले समावेश गरेका दसवटा विषयगत क्षेत्रहरूमा शासकीय प्रवन्ध, संगठन तथा प्रशासन, वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह, न्यायिक कार्य सम्पादन, भौतिक पूर्वाधार, सामाजिक समावेशीकरण, वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन, सहकार्य र समन्वय रहेका छन् ।

स्वमूल्याङ्कन प्रणाली बाट नेपाल सरकारले संवैधानिकरुपमा जनताको सबभन्दा नजिकमा रहेका स्वायत्त र शक्तिशाली स्थानीय सरकारहरुको कार्यसम्पादनको अनुगमन पनि गर्दछ । यसरी स्थानीय सरकारहरुले कार्य सम्पादनगर्दा जनहितलाई प्राथमिकतामा राखेर उपलब्ध स्रोत साधनको पर्याप्त छलफल र विश्लेषणको आधारमा औचित्यपूर्णढंगले विनियोजन गरी त्यसलाई कार्यान्वयन गर्दा विवेकपूर्ण निर्णयका साथ हरेक पैसाको खर्च प्रणाली पारदर्शि र उत्तरदायी किसिमले गरी सो को हिसाव किताव कानून सम्मत र पारदर्शि हिसावले राखी जनताको जानकारीको लागि सार्वजनिक गर्ने र कानून बमोजिम आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गराई आएका कैफियत सवालहरुको समयमा नै नियमित र फछ्र्यौट गराई सम्पन्न गर्ने पद्धति स्थापितहोस् र स्थानीय सरकार आफैले यसको समय समयमा लेखाजोखा गरी जन उत्तरदायित्व निर्वाह गर्न उत्प्रेरित गर्न सकियोस् भनी यो पद्धति विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको हो ।

स्थानीय सरकारहरु संस्थागत विकासका दृष्टिले भिन्नभिन्न स्तरमा छन् । यस किसिमको अवस्थामा स्वमूल्याङ्कन प्रणालीले स्थानीय सरकारको सक्षमता र कमजोरी पहिचान गरी सुधारका लागि आवश्यक नीति एवं कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सहयोग गर्छ । स्थानीय सरकारको संगठनात्मक ढाँचा, प्रशासनिक प्रक्रिया, वित्तीय व्यवस्था, सेवाप्रवाह, योजना तथा बजेट तर्जुमा आदिको स्वमूल्याङ्कनका निर्धारित सूचकका आधारमा वास्तविक अवस्थाको जानकारी प्राप्त गरी सुधारको कार्ययोजना विकास गरी संस्थागत गर्न सकिन्छ ।

स्वमूल्याङ्कनको नतिजाबाट स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा र बजेट व्यवस्था गर्न सहयोग गर्छ । स्वमूल्याङ्कनले स्थानीय सरकारको कार्य प्रगति नियमित रुपमा अनुगमन गरी देखिएका पक्षहरुको लेखाजोखातथा सुधारका लागि आवश्यक कदम चाल्न सहयोग गर्छ । स्वमूल्याङ्कन प्रणालीलाई प्रोत्साहन व्यवस्थासंग आवद्ध गरी स्थानीय सरकारहरु बीच-प्रतिस्पर्धा गराउन सहयोग गर्छ ।

यसको अतिरिक्त विगत देखिको कार्य अनुभवका आधारमा स्थानीय सरकारहरुका लागि मार्गदर्शन हुनेगरी व्यवस्था गरिएका प्रचलित कानूनको व्यवस्था, विगतका अभ्यास र हाल जनताको चाहानालाई समेत दृष्टिगत गरी लिसाका १० क्षेत्रका १०० वटा सूचकको परिपोषक हुने गरि थप ४० वटा सूचकहरु र स्थानीय सरकारको कार्यक्षमताको आकलन गर्न थप २ वटा बिषयगत क्षेत्र (सार्बजनिक जवाफदेहिता र ज्ञान व्यवस्थापन) का १० समेत गरी १२ विषयगत क्षेत्रहरूका १५० वटा सूचकहरू तय गरी पूर्णिमा परियोजनालेसहयोग गरिरहेका गाउँपालिकाहरूको संस्थागत स्वमूल्याङ्कन अर्थात स्वलेखाजोखा गरिएको हो ।

उल्लिखित १० वटा विषयक्षेत्रहरुको लागि जम्मा १०० वटा सूचक निर्धारण गरिएको भएतापनि सूचकको संख्या स्थानीय तहको कामको जिम्मेवारी, विषयको गहनता र आवश्यकताको आधारमा निर्धारण गरिएकोले विषयक्षेत्र अनुसार सूचकहरुको संख्या फरक रहेको छ । प्रत्येक सूचकको अधिकत्तम अंक १ निर्धारण गरिएको छ । स्वमूल्याङ्कन वस्तुगत बनाउन तीन वटै तहको अंकभार फरक फरक निर्धारण गरिएको छ । तीन तहका सूचकहरुलाई देहाय अनुसार अंकभार निर्धारण गरिएको छ । समग्र स्थितिका लागि२० % अंकभार, प्रक्रियागत स्थितिका लागि ३५ % अंकभार र परिमाणत्मक स्थितिको लागि ४५ % अंकभार रहेको छ ।

समग्र स्थिति अन्तर्गत प्रत्येक सूचकको लागि ४ वटा अवस्था राखिएका छन् । ४ वटा अवस्था मध्ये मूल्यांकनकर्ताले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादित भएका कामले देखाएको नजिकको अवस्थालाई छनौट गर्नुपर्नेछ । अवस्था १ को लागि ०.२५ अंक, अवस्था २ को लागि ०.५ अंक, अवस्था ३ को लागि ०.४ अंक र अवस्था ४ को लागि १ अंक निर्धारण गरिएको छ ।प्रकृयागत स्थिति अन्तर्गत प्रत्येक सूचकको लागि ३ वटा अवस्था राखिएका छन् । ३ वटा अवस्था मध्ये मूल्यांकनकर्ताले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादित भएका कामको अवस्थालाई छनौट गर्नुपर्नेछ । यस क्षेत्रमा कमजोरको लागि ०.३० अंक, सामान्यको लागि ०.६० अंक र उत्तमको लागि १ अंक निर्धारण गरिएको छ ।परिमाणात्मक स्थिति अन्तर्गत प्रत्येक सूचकको लागि ३ वटा अवस्था क्रमशः कमजोर, सामान्य र उत्तम राखिएका छन् । स्थानीय तहले कार्यालयको अभिलेख, निर्णय, प्रकाशन आदिमा उल्लेखित सम्पादित भएका कामले देखाएको नतिजाको आधारमा एउटा अवस्था छनौट गर्नुपर्नेछ । यस क्षेत्रमा कमजोर अवस्थालाई ०.३० अंक, सामान्य अवस्थालाई ०.६० अंक र उत्तम अवस्थालाई १ अंक निर्धारण गरिएको छ ।

यस स्वमूल्याङ्कन प्रकृयाले पहिचान गरेको संस्थागत क्षमताको अवस्था र उक्त अवस्थामा सुधार ल्याउन तयार गरिने कार्ययोजनाको कार्यान्वयनमा सम्बन्धित गाउँपालिकाहरुको प्रतिवद्धता, केन्द्र सरकार, प्रदेश तथा तथा गाँउपालिकमा विधि सम्मत तरिकाले कार्यरत सहयोगी संस्थाहरु बाट पनि अपेक्षा गर्नु वान्छनिय देखिन्छ ।

१.३ स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको उद्देश्य

यस कार्यको प्रमुख उद्देश्य निम्न बमोजिम छ :

(क) स्थानीय सरकारको क्षमता सम्वन्धमा स्वमूल्याङ्कन गर्ने ।

(ख) निर्वाचित प्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु लगायतका सबैको संस्थागत तथा सांगठनिक क्षमता लेखाजोखा गर्ने ।

(ग) स्थानीय सरकारले गरेका राम्रा अभ्यास, प्रयास, सिकाई र उपलब्धिहरूलाई उजागर गर्दै सुशासन प्रवर्द्धन गर्न सुधारात्मक पक्ष तथा चुनौतिको पहिचान गर्ने ।

(घ) स्थानीय सरकारको वित्तीय साधनहरूको उपयोग मितव्ययि एवं दक्षतापूर्ण रुपमा सुधारात्मक पक्ष तथा चुनौतिलाई सम्वोधन गर्न रणनीतिगत कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

१.४ स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको कार्यक्षेत्र

स्थानीय सरकारहरूको शासन प्रणालीको सुदृढीकरण र स्थानीय सरकारको सेवा प्रवाहको दक्षता सुधार गर्न सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले मार्गदर्शन सहित स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कन (लिसा)

सम्बन्धी औजारको विकास गरेको छ । यसले स्थानीय सरकारलाई समग्र रूपमा आफ्नो कार्य जिम्मेवारी बुझ्न र उनीहरूको आफ्नै कार्यसम्पादनमा थप प्रभावकारिता ल्याउन तथा क्षमता फरक वा कमजोर रहेको अवस्थामा क्षमता अभिबृद्धिका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन आफ्नै प्रयासमा गर्नका साथै सङ्घीय र प्रदेश सरकारलाई समेत स्थानीय तहहरूको यस प्रयासमा नजिक ल्याउन सहयोग पुऱ्याउँछ । यसका अलावा, स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको माध्यमबाट स्थानीय सरकारको अवसर तथा चूनौतिहरूको पहिचान गर्न सहयोग पुग्दछ । यसको सम्बोधनका लागि मन्त्रालयको आफ्नै प्रयासमा यसको केही गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूमा लिसाको सफल नमूना परीक्षण (पाइलटिङ्ग) समेत सम्पन्न गरिसकेको छ । जसको परिणामस्वरूप, स्थानीय सरकारहरूमा व्यवस्थित रूपमा क्षमता विकास सम्बन्धी योजना बनाउने र कमजोर क्षमता भएका कार्यक्षेत्रहरू पहिचान गरी सोको क्षमताविकासको कार्ययोजना सहित सम्बोधन गर्ने, विकास परियोजनाहरुको प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गर्ने, सेवाहरुमा नागरिकको पहुँच बृद्धि गर्ने र यसका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्था समेत गर्ने रणनीतिको तर्जुमा गर्ने परिपाटीको विकास भईसकेकोछ ।

यस मुल्याङ्नको नतिजाले नौकुण्ड गाउँपालिका र यस गाउँपालिकामा काम गर्ने विकास साझेदार सस्थाहरुलाई अगामी दिनमा स्थानीय तह संस्थागत क्षमता बिकासको क्षेत्रमा सहकार्य गर्न सहयोग पुग्ने छ ।

यो प्रतिवेदन वाग्मती प्रदेश अन्तर्गत रसुवा जिल्लाको नौकुण्ड गाउँपालिका सँग सम्बन्धित छ । यस प्रतिवेदनमा नौकुण्ड गाउँपालिकामा सङ्कलन गरिएका सूचनाहरू, छलफल गरिएका विषयहरू, निश्कर्ष र निचोडहरू तथा अन्तरक्रियाबाट आएका बिश्लेषणका परिणामहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

माथिका कुराहरु अभिव्यक्त गर्न निम्न विषय वस्तुहरुलाई पनि ध्यान दिइयो ।

(क) गाउँपालीकाका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा सम्वन्धित सरोकारवालाहरुलाई अभिमुखिकरण

(ख) क्षमताको स्वमूल्याङ्कन

(ग) सुशासनको अभ्यासमा कमि तथा चुनौतिहरुबारे बुझाई

(घ) सिकाईहरु

(ङ) यसबाट आउने असरहरु

१.५ स्वमूल्याङ्कन कार्यका सिमाहरु

यस संस्थागत स्वमूल्याङ्कन गतिविधि संचालन गर्दा गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू तथा अन्य सरोकारवालाहरुसंगको अन्तरक्रियात्मक कार्यशाला, मूख्य मूख्य जानिफकारहरु संगको अन्तर्वार्ता, सवल तथा कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीहरुको विश्लेषण र अभिमुखीकरण जस्ता विधिहरू अपनाईएको थियो । प्राप्त गरिएका र बिश्लेषण गरिएका सवै सुचनाहरूको बिश्लेषण सहभागितामूलक विधि मार्फत गरिएको थियो । यसरी सुचनाहरूको संकलन तथा विश्लेषणका लागि सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको संस्थागत स्वमूल्याङ्कन बिधिको प्रयोग गरिएको थियो ।

२. संस्थागत स्व मूल्याङ्कनको अध्ययन विधि

२.१अध्ययन बिधि

स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कन विधिका लागि प्राथमिक स्रोतबाट संकलन गरिएका तथ्याङ्कको प्रयोग गरिएको छ । यसका लागि, गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, नागरिकहरूसंग समेत अन्तरक्रिया, शाखागत रूपमा र अन्य व्यक्तिहरूसंग समेत बेग्लाबेग्लै निर्दिष्ट समूह छलफल (focus group discussion), सहभागितात्मक कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी सुचना संकलन तथा बिश्लेषण समेत गरिएको थियो । यसरी संकलन तथा विश्लेषण गरिएको सूचनालाई गाउँपालिकासँग भएका तथ्यहरुसँग रुजु गरी गराई संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको सफ्टवेयरमा onlineमा प्रविष्ट गरी तथ्याङ्कको सत्यता समेत परीक्षण गरिएको थियो । संस्थागत स्वमूल्याङ्कनका लागि निम्न विषय समेटीएको थियो ।

१. शासकीय प्रबन्ध

२. संगठन तथा प्रशासन

३. बार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन

४. वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापन

५. सेवा प्रवाह

६. न्यायिक कार्य सम्पादन

७. भौतिक पूर्वाधार

८. सामाजिक समावेशीकरण

९. वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन

१०. सहकार्य र समन्वय

यसै गरी संस्थागत स्वमूल्याङ्कनका लागि अतिरिक्त (थप) सुचकका लागि निम्न विषय समेटीएको थियो ।

१.कार्य जिम्मेवारीमा स्पष्टता र दीर्घकालिन सोंच, परिकल्पना र योजना

२. संगठन तथा व्यवस्थापन

३. मानव संशाधन विकास

४. योजना व्यवस्थापन

५. वित्त व्यवस्थापन

६. आर्थिक प्रशासन

७. सेवा प्रवाह व्यवस्थापन

८. आन्तरिक तथा वाह्य समन्वय

९. सार्वजनिक जवाफदेहिताको ब्यवस्थापन

१०. ज्ञान व्यवस्थापन

तथ्याङ्क संकलनकालागि मिति २०७६ पुष ६ गते देखि १० गते (22nd – 26th December, 2019)सम्म ऐ.के.आर. विज्ञ परामर्श सेवा सर्भिस काठमाण्डौंका विज्ञ प्रविधिकहरू सहितको टोलीले नौकुण्ड गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वार्ड अध्यक्षहरू, कार्यपालिकाका सदस्यहरू लगायत, गाउँपालिका अन्तरगतका शाखाप्रमुखहरू र कर्मचारीहरूको सामुहिक उपस्थितिमा तथ्याङ्कको सामुहिक संकलन तथा सहभागितात्मक तवरले बिश्लेषण एवं स्वमूल्याङ्कनकार्यमा सहजिकरण गरेको थियो ।

स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कन लागि सम्बन्धित गाउँपालिका तथा पूर्णिमा परियोजनासँगको पूर्व सहमति अनुसार प्रत्येक गाउँपालिकामा ५ दिनकालागि विभिन्न गतिविधिहरूको खाका बनाई सञ्चालन गरिएको थियो ।

जस अनुसार परिचयात्मक कार्यक्रम अन्तरगत पाँच दिने कार्यक्रमको तालिका तथा स्व-मुल्याङ्नका औचित्य तथा उद्देश्य गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जानकारी गराउनाका साथै कार्यक्रमको तालिकामा सहमति गराईएको थियो । साथै लिसा सफ्टवेअरमा पहूँचका लागि सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (पि.एल.जि.एस.पि.) कार्यक्रममा Users ID का लागि औपचारिक अनुरोध गर्न समेत सहजीकरण गरिएको थियो ।

स्वमूल्याङ्कन पूर्व गरिएको अनुशिक्षणको (Orientation) क्रममा स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको महत्व, विधि, औचित्य, उद्वेश्य, स्वमूल्याङ्कनका कानुनी आधारहरू, र विषयगत क्षेत्र तथा सुचकहरूका बारेमा बिस्तृत रुपमा प्रस्तुति तथा

छलफल गरिएको थियो । यसको साथै विभिन्न सुचकहरूको अवस्था तथा तीनको अंकभार र नतिजा विश्लेषणका बारे उदाहरण सहित प्रष्ट गराईएको थियो । यसका अलावा जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउनको लागि व्यक्तिगत कार्यविवरण, कार्यसम्पादनका क्रममा भोगिएका समस्या तथा चुनौतीहरू र आफ्नो जिम्मेवारी अनुसारको कार्य सम्वादनमा प्रभावकारिता ल्याउन क्षमता अभिवृद्धिका आवश्यक प्रशिक्षण आदि विश्लेषणका लागि प्रत्येक जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई व्यक्तिगत तालिम अवश्यकता फाराम वितरण तथा सङ्कलन गरिएको थियो ।

कार्यशालाको क्रममा सहभागीहरूले गाउँपालिकाको बिगतका कामको समीक्षा तथा आउँदा दिनमा समग्र विकासका लागि प्रमुख संभावनाहरुका आधारहरूको आँकलन गर्दै १२ वटै विषयगत क्षेत्रभित्रको सबल पक्ष, कमजोर वा सुधार गर्नु पर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतिहरूको विश्लेषण गरिएको थियो । मूल्याङ्कन कै क्रममा सहभागीहरूले १५० वटै सुचकहरूमा गहन छलफल गरि प्रमाणीकरणका आधारमा गाउँपालिकाको अवस्था विश्लेषण गरिएको थियो ।

यसरी मूल्याङ्कन अवधिमा पत्ता लागेका सबल पक्षको निरन्तरताका साथै अपेक्षित अवस्थासम्म पुग्नका लागि देखिएका अन्तर र सुधारात्मक पक्ष समेतको आधारमा रणनीतिक कार्ययोजना तयार गर्न क्रियाकलापहरु निश्चित गरी सोको कार्यान्वयन को लागि २ बर्षको अनुमानित बजेट, कार्यान्वयन वर्ष र कार्यान्वयनको जिम्मेवारी, अनुगमनकर्ता, र संभावित स्रोत सहितको प्रमुख कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरुको तर्जुमा गर्न गाउँपालिकालाई सहजीकरण गर्ने काम सम्पन्न गरिएको थियो ।

२.२ अध्ययन क्षेत्र

स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनका लागि पूर्णिमा परियोजनाले रसुवा जिल्लाको नौकुण्ड गाउँपालिकालाई पनि चयन गरेको थियो । यस नौकुण्ड गाउँपालिका साविक यार्सा, सरमथली, र भोर्ले गाविसलाई समायोजन गरी बनाइएको हो तथा छ वडामा बाडिएको योगाउँपालिकाको क्षेत्रफल १२६.९९ वर्ग कि.मी. तथा जनसंख्या ११,८२४ छ । यसको पूर्वमा गोसाइकुण्ड गाउँपालिका र नुवाकोट जिल्ला, पश्चिममा कालिका गाउँपालिका, दक्षिणमा, नुवाकोट जिल्ला र उत्तरमा गोसाइकुण्ड गाउँपालिका पर्दछ । खेती योग्य जमिन, जङ्गल क्षेत्र, जल श्रोत आदिले यस गाउँपालिकालाई प्राकृतिक श्रोतको धनी बनाएको छ तर निर्वाहमुखि कृषि, अपर्याप्त सडक सञ्जाल, वाल विवाह, युवा जनशक्तिको विदेश पलायन जस्ता कुरा गाउँपालिकाका चुनौति हुन् । नौकुण्ड गाउँपालिकाको दूरदृष्टिको नारा "नौकुण्डको विकासको आधारशीलाः कृषि, पर्यटन तथा पूर्वाधार" रहेको छ । नौकुण्ड गाउँपालिकाले आफ्नो वेभसाइट अद्यावधिक गर्ने गर्दछ र विस्तृत जानकारी http://www.naukundamun.gov.npमा पाइनेछ ।

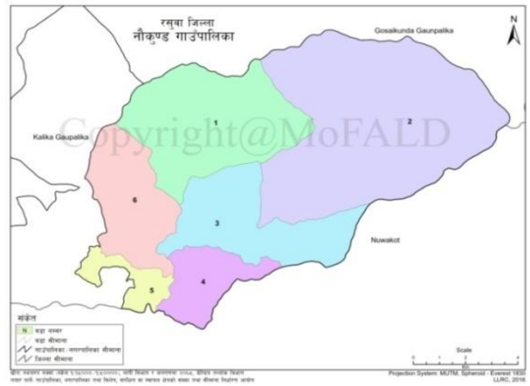

२.३ कार्य जिम्मेवारीमा सहमति निर्माण एवं कार्यान्वयन

स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कनका लागि पूर्णिमा परियोजना र परामर्शदाताहरूका बीचमा समान बुझाई, समान प्रक्रिया संचालन र समान परिणाम हासिल गर्नका लागि साझा समझदारी निर्माण गर्न बैठकहरू सम्पन्न भएका थिए । यसबाट विषयगत क्षेत्रहरूको निर्धारण, सूचकहरूको निर्माण, मूल्याङ्कनको प्रक्रिया र अपेक्षित परिणामहरूबारेमा साझा सहमति तय गरिएको थियो । तत् पश्चात् स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कन (लिसा) प्रक्रिया अगाडि बढाउन परियोजनाको सहयोगमा गाउँपालिकाहरूसँग समन्वय स्थापित गर्ने प्रयास भयो । यसको साथसाथै संस्थागत स्वमूल्याङ्कनको परिणामलाई लिसा सफ्टवेयरमा अनलाइन प्रबिष्ट गर्नकालागि MoFAGA/PLGSP सँग पूर्वस्वीकृत लिने काम समेत सम्पन्न गरियो ।

२.४तथ्याङ्क संकलन

तथ्याङ्क सङ्कलनका क्रममा विद्यमान प्रकाशित, अप्रकाशितसूचनाहरु गा.पा.बाट ग्रहण गर्ने, लक्षित वर्ग संग छलफल, विशेष जानकारी राख्नेव्यक्ति संग छलफल लगायत विभिन्न विधि प्रयोग गरिएको थियो ।

स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्याङ्कन कार्यविधिको प्रस्तुति अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वार्ड अध्यक्ष लगायत निर्वाचित पदाधिकारी तथा सबै कर्मचारीको सकृय तथा उत्साहप्रद उपस्थिति रहेको थियो ।

सबल पक्ष, कमजोर (सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्र), अवसर र चुनौतिको विश्लेषण गर्दा सहभागितात्मक रुपमा विश्लेषण गरिएको थियो । तत्पश्चात् सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्र, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण, संस्थागत विश्लेषण तथा छलफलमा आधारित रही कार्य योजना निर्माण गरिएको थियो ।

संगठनात्मक तथा संस्थागत क्षमताको लेखाजोखामा अध्यक्ष, उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वार्ड अध्यक्ष लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारी संग भएको छलफलबाट आएका विषय वस्तुहरु समेटियो । दुवै विषय संस्थागत क्षमता लेखाजोखा तथा वैयक्तिक क्षमता लेखाजोखा कार्य सम्पन्न गरियो ।
तत्पश्चात् सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्र, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण, संस्थागत विश्लेषण तथा छलफलमा आधारित रही कार्य योजना निर्माण गरिएको थियो ।

२.५ तथ्याङ्क विश्लेषण तथा नतिजा प्रस्तुति

सामुहिक रूपमा तथ्याङ्कको संकलन तथा गाउँपालिकामा विद्यमान प्रमाणहरूका आधारमा सहभागितात्मक तवरले गरिएको स्वमुल्याङ्कनवाट आएको नतिजालाई विषयक्षेत्रगत हिसावले तालिका तथा माकुरी जालो चित्र मार्फत प्रस्तुत गरिएको छ। यस माध्यमबाट परिणामहरूको स्पष्ट रूपमा तुलना गरी प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.६ अनुसरण (follow up)

संस्थागत वमूल्याङ्कनको प्रक्रिया पूरा भएपछि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गाउँपालिकाले कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा कार्यान्वयन नै नभएका तथा कार्यान्वयन गर्न सुरु गरिएको भएतापनि संस्थागत हुन नसकेका र कमजोर देखिएका क्रियाकलाप तथा गतिविधिहरू पहिचान गरिएका थिए । यसरी पहिचान गरिएका गतिविधिहरू संचालन गर्न र गाउँपालिकाको क्षमता अभिबृद्धि गर्नका लागि २ वर्षे रणनीतिक कार्ययोजनाको तर्जुमा गर्न गाउँपालिकालाई सहजीकरण गरिएको थियो । यस्तो रणनीतिक योजनामा पहिचान गरिएका गतिविधिहरू सञ्चालनका लागि आबश्यक बजेट, कार्यान्वयनको जिम्मेवारी, समयसीमा, र अनुगमन संयन्त्रको उल्लेख गरिएको छ । कार्ययोजनाको कार्यान्वयन स्थितिको अनुगमनको बारेमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वार्ड अध्यक्षहरू, कार्यपालिकाका सदस्यहरू लगायत, पालिका अन्तरगतका शाखाप्रमुखहरूसँग एक समझदारी भएको थियो । जसमा, गाउँपालिका र पूर्णिमा परियोजना दुबैको टोलीले समन्वय र अनुगमनका लागि नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

३. नतिजा र निश्कर्ष

स्वमूल्याङ्कनको भूमिका

यस कार्यपालिका (लेखाजोखामा) स्थानीय सरकार संस्थागत स्वमूल्याङ्कनका दश विषयगत क्षेत्रका १०० सुचक तथा यी सुचकका परिपोषकका रुपमा साविकका बिषय क्षेत्रमा थप गरिएका ४० र थप दुई विषय क्षेत्रका १० गरी जम्मा १५० सुचकहरुमा विश्लेषण तथा छलफलबाट स्थानीय तहको विद्यमान अवस्थाबाट तथा अपेक्षित अवस्थामा पुग्नको निमित्त मार्ग निर्देशन हुनेगरी आवश्यक सुधारात्मक पक्षका बारेमा जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी बीचको सामुहिक छलफलबाट बोध गराईएको थियो । सामुहिक रुपमा महशुस गरिएका कारण मूल्याङ्कनको नतिजा तथा रणनितिक कार्ययोजनालाई संस्थागत रुपमा अपनत्व प्रदान गर्नुका साथै कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाको प्रतिबद्धता कायम गर्न सघाउ पुग्न गएको थियो ।

३.१ परामर्श बैठकका नतिजाहरु

औपचारिक रुपमा अनुशिक्षण तथा लेखाजाखा कार्यशालाका बाहेक परामर्शदाता टोलीले गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य, वडा अध्यक्ष तथा कार्यालयका विभिन्न शाखाहरुसँग छुट्टा छुट्टै गरिएका छलफल तथा अन्तरकृया मार्फत अवस्था विश्लेषणका लागि आवश्यक तथ्याङ्क तथा सुचना संकलन गरिएको थियो । साथै गाउँपालिकाका विभिन्न उपभोक्ता समिति र अन्य सरोकार पक्षसँग छलफल गरि सेवा प्रवाहको संक्षिप्त अवस्थाबारे धारणा बनाउन सहयोग पुगेको थियो । छलफलका मुख्य बुँदाहरु निम्न अनुसार रहेको पाईयो ।

तालिका १: परामर्श बैठकका उपलब्धीहरु

छलफलका सहभागि	छलफलका उपलब्धिहरु
(क) अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	• कानुनले व्यवस्था गरेका समिति तथा विषयगत समितिहरूको गठन भएकाछन् । तर न्यायिक समितिबाहेक अरु समितीहरूले आंशिक रूपमा कार्य गरेका छन् । • गाउँपालिकालाई आबश्यक भए अनुसार ऐन, नियम कार्यविधि , र निर्देशिकाहरूको तयार गरिएको । • कर्मचारीहरुको आगमन भईरहेपनि केहि आवश्यक पदहरुमा अझै कर्मचारीहरुको अभाव रहेको । • विषयगत शाखा तथा ईकाईहरु क्रियाशिल रहेको तर आवश्यक कर्मचारीहरुको उपलब्धता भने नरहेका र एकजना कर्मचारीलाई एक भन्दा बढी शाखा वा ईकाईका लागि जिम्मेवारी तोकिएको । • वार्षिक योजना र बजेट समय सिमा भित्रै तयार गरिन्छन् र अनुमोदित पनि हुन्छ तर निर्देशिकामा उल्लेखित सातै चरणहरूको पूर्ण अनुशरण गर्न अझै बाँकि छ । • आन्तरिक राजस्व ज्यादै नै कम रहेको छ । गा.पा.ले आन्तरिक स्रोतहरू बृद्धि गर्ने कार्य गर्न अझै बाकि छ । • माग, प्राथमिकता, योजना तथा परियोजना अनुसार सेवाप्रवाह हुने गरेको । • न्यायिक समितिले राम्रोसँग काम गरिरहेको छ, यद्यपि सामुदायिक मध्यस्थता केन्द्रमा पूर्वाधार र क्षमता विकास सम्बन्धी र सामुदायिक मध्यस्थकर्ताहरुलाई आधारभूत तथा पुनर्ताजगि प्रशिक्षण अझै आवश्यक रहेको छ । • गाउँपालिकाको धेरैजसो स्रोत भौतिक पूर्वाधारको लागि छुट्याइएको छ । सडक परियोजनाहरु बिशेषगरी वडासंग जोड्ने सडकहरुलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिएको छ । • गाउँपालिकाको क्षमता बिकास योजना तर्जुमा गर्न बाँकी रहेको ।
(ख) समावेशि कार्यपालिकाका सदस्यहरु (महीला, दलित, जनजाति)	• गाउँपालिकामा विभिन्न समितिमा सदस्यको रूपमा काम गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरिएको छ । • कार्यपालिका बोर्ड बैठकमा नियमित रूपमा भाग लिएतापनि कतिपय सदस्यले विषयवस्तुमा तर्क राख्न सक्दैनन् । • वडाअध्यक्ष र सदस्यहरूसंसंगै सम्बन्धित वडामा वडास्तरिय परियोजनाहरू, विद्यालय, र स्वास्थ्य चौकीहरूको अनुगमनमा संलग्न हुने गर्दछन् । • बिषयगत समितिहरू बनेतापनि त्यति कृयाशिल नभएको ।

छलफलका सहभागि	छलफलका उपलब्धिहरु
	• वडाध्यक्ष तथा सदस्यहरु वडास्तरिय कार्यक्रमखासगरि स्कूल, स्वास्थ्यचौकि आदिको अनुगमनमा संलग्नहुने गरेको । • कार्यपालिका सदस्यहरूलाई बिशेषगरी गाउँ पालिकाको प्रवक्ता, विषयगत समितिका सभापति जस्ता ठूला जिम्मेवारीहरू दिइएको छैन । • वडाध्यक्ष तथा मनोनित सदस्यहरु विच विभेद देखिने । वडाध्यक्षहरुले धेरै अधिकार र अवसर पाउने तर मनोनित सदस्यहरु सहभागिताका लागि सहभागि हुने जस्तो मात्र भएको । • आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीवारे धेरैजसो सदस्यहरु जानकार नरहेको । • बजेट विनियोजन प्रकृयामा संलग्नहुने गरेको । • बैठकको सूचना तथा विषयवस्तुहरु बैठकभन्दा अगावै पठाउने व्यवस्था नरहेको ।
(ग) वडाध्यक्षहरु	• वडा अध्यक्षहरूलाई गाउँपालिकामा नीति निर्माण र वडा स्तरमा नागरिकलाई सेवा प्रदान र विकासका कामहरू संगसंगै गर्नुपर्ने हुंदा प्रशस्त चुनौतीहरूको सामना गर्नु परेको छ । • वडाअध्यक्षको भूमिका बाहेक शिफारिस जस्ता कार्यले धेरै समय लिएको । • आवश्यक प्राविधिक कर्मचारी नभएको कारण योजनाको गुणस्तरियता मापन गर्न कठिनाई भएको । • नागरिक भेटघाटमा बढी समय जाने हुँदा विकास योजना तथा अन्य सेवा प्रवाहमा समय व्यवस्थापन गर्न कठिनाई भएको • आवश्यक कागजात विना पनि शिफारिसका लागि दवाव दिने कार्य । • अनुगमन सूचक विना पनि अनुगमन गरिने हुँदा अनुगमन त्यति प्रभावकारी नभएको तथा प्राविधिकलाई समेत यसले अप्ठेरोमा पारेको • निर्वाचित पदाधिकारी र कर्मचारी बीच अझ राम्रो समन्वय गर्नुपर्ने • प्रदेश सरकार तथा कहिले काहिं गाउँपालिकाले समेत योजना कार्यान्वयन गर्दा वडा कार्यालयसँग समन्वय नगरेको ।
(घ) शाखा तथा ईकाईहरु	• सेवा प्रवाह प्रभावकारी रहेको । • सुरुका अवस्थामा स्थानीय सरकार सञ्चालनमा केहि कठिनाई भएता पनि प्रायः समाधान भएको । • माग अनुसार योजना तथा परियोजना निर्माण हुने गरेको । • विभिन्न शाखा तथा निर्वाचित पदाधिकारी बीच राम्रो समन्वय रहेको । • कर्मचारीको क्षमता विकास गर्नु पर्ने । • दरवन्दी अनुसार कर्मचारी कम भएको । • कृषि, पशु, पर्यटन लाई अझै प्राथमिकता दिनुपर्ने ।
(ङ) नागरिक समाज समूहहरु	• गाउंपालिकाले साधारणतया नागरिक समाजलाई वार्षिक योजनातर्जुमा कार्यक्रमखास गरी वस्ति तथा वडास्तरीय भेलाहरुमा सहभागिताकालागि निमन्त्रणा गर्दछ । • योजना कार्यान्वयनतहमा वस्तिस्तरीय भेलाहरुको आयोजना गरिन्छ उक्त समयमा उपभोक्ता समितिको गठनगर्ने कार्य हुन्छ । • विशेषकार्यक्रमतथा बजेट महिला लक्षित गरी विनियोजन गरिन्छ तर ठूला परियोजनाको उपभोक्ता समितिमा महिलाहरुको प्रतिनिधित्व विशेष पद जस्तै अध्यक्षमा हुने गरेको छैन ।

३.२ गाउँपालिकाको सबल पक्ष,कमजोर पक्ष, अवसर तथा चुनौतीहरुको विश्लेषण

तालिका २: सबल पक्ष,कमजोर पक्ष,अवसर तथा चुनौती विश्लेषण नतिजा

विषय	सवल पक्ष	सुधार्नु पर्ने पक्ष	अवसर	चुनौति
शासकीय प्रबन्ध	● स्थानीय ऐन निर्माण तथा कार्यान्वययन ● नीति कार्यक्रम तथा बजेट राम्रो नै रहेको ● लेखा प्रणालीको अनलाइन प्रकृयाको प्रयोग ● ऐन, नियम तथा कार्यविधि निर्माणमा समावेशि सहभागितात्मक रहने गरेको	● समयमै कार्यकारी मिटिङ हुन अलि नसकेको ● आवश्यक सबै क्षेत्रमा बन्नु पर्ने ऐन, नियम, कार्यविधि निर्माण भई नसकेको ● समयमै कार्यपालिकाको बैठक समय तथा एजेण्डा बारेमा संधै जानकारी हुने नगरेको ● कार्य विभाजन स्पष्टरुपमा हुन नसकेको	● कार्यपालिका बैठकमा अनेक समस्याको बावजुद पनि अधिकांस सदस्यहरुको सहभागिता रहने गरेको ● कार्यविधि, ऐन, नियम आदिको उपलब्धता	● जनचेतनाको कमि ● श्रव्यदृष्यबाट राम्रो सिकाई अफै प्रसार गर्न नसकिएको ● प्राविधिक तथा भौगोलिक समस्याका कारण कार्य पालिका बैठक, एजेण्डा आदिका बारेमा समयमै जानकारी गराउनु ● बनी सकेको ऐन, नियम तथा कार्यविधिको कार्यान्वयन
संगठन तथा प्रशासन	● संगठन संरचना अनुसार विषयगत शाखाहरुको स्थापना भएको ● गा.पा.का कार्यालयहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई नियमितरुपमा तालिमहरु उपलब्ध हुने गरेको	● विषयगत शाखामा पर्याप्त कर्मचारी अभाव ● कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरु बीच कार्यविभाजन नभएको ● प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र विषयगत शाखा बीच कार्य सम्पादन सम्झौता नभएका	● लोक सेवा आयोगबाट दरबन्दी अनुसार आवश्यक कर्मचारी पदपूर्ति उपलब्ध हुने कम रहेको	● कार्यालय प्रमुख र अन्य कर्मचारी बीच कार्य सम्पादन सम्झौता गरी कार्यान्वयन गर्नु
वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा व्यवस्थापन	● वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट आवधिक योजना तयार भएको ● योजना तर्जुमा गर्दा चरणबद्धरुपमा नियम अनुसार योजना निर्माण गर्ने गरेको	● समय सिमा भित्र बजेटको प्रस्तुति तथा स्विकृति हुन नसक्नु	● उपभोक्ता समिति र गै.स.स. मार्फत कार्यान्वयन हुने आयोजनामा लागत साझेदारी हुने गरेको ● प्राथमिकताको योजना ● बजेट तथा योजना तर्जुमा प्राथमिकिकरणको आधारमा कार्य गर्दा लक्षित वर्गको पहिचान	● दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गरी कार्यान्वयन गर्नु ● वार्षिकरुपमा राजश्वको उल्लेखनीय वृद्धि गरी कूल वार्षिक बजेटमा आन्तरिक आयको वृध्दि गर्नु
वित्तीय एवं आर्थिक	● पहिलो बर्षको अनुपातमा दोश्रो वर्षमा राजश्व संकलन बृद्धि	● प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेटको सम्बन्धित क्षेत्रमा परिचालन गर्न	● राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण तथा कार्यान्वयन	● आवश्यक कर्मचारी उपलब्ध नहुनु ।

विषय	सवल पक्ष	सुधार्नु पर्ने पक्ष	अवसर	चुनौति
व्यवस्थापन	भएको । ● आन्तरिक राजस्वका श्रोत पहिचान गरि परिचालन गरिएको	नसकिएको ● आयव्ययको विवरण निर्धारित समयमा सार्बजनिक गर्न नसकिएको ।	● जडिबुटि, पर्यटकिय स्थलको पहिचान, होटल तथाहोमस्टे संचालनगरि आर्थिक लाभलिन सकिने ।	
सेवा प्रवाह	● २६ नीतिहरु निर्माण ● भौतीक पूर्वाधारको अभाव भएतापनि आम नागरिकलाई प्रवाह गर्नु पर्ने सेवा प्रदान गरिएको । ● समय समयमा सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रम मार्फत पारदर्शिता कायम गर्न खोजिएको ।	● भौतिक पूर्वाधार, कर्मचारी अभावको कारण उपयुक्त समय र स्थान सेवाप्रवाह गर्न नसकीएको ।	● सेवामा सूचना प्रविधि प्रयोग गर्ने बढी सम्भाव्यता	● निर्माण गरिएका नीतिको असरयुक्त कार्यान्वयन ।
न्यायिक कार्य सम्पादन	● न्यायिक समितिबाट गरिएको निर्णयलाई प्राथमिकताको साथमा ग्रहण गरिएको ।	● न्यायिक समितिमा आवश्यक कर्मचारीको अभाव ।	● गोपनियता कायम गर्न सकिने ● दुवै पक्षको हित अनुकूलको निर्णय गरिनु (win win situation)	● आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्नु र व्यवस्थापन गर्नु ।
भौतिक पूर्वाधार	● कृषिको सम्भाव्यता तथा यसको आधुनिकिकरण । ● सडकको विकास तथा विस्तारमा निरन्तरता ● विद्युतिकरण । ● खानेपानीको पहुँच । ● सञ्चार विकास तथा विस्तार ● आवास पुनर्निर्माण	● पूर्वाधारमा दीर्घकालिन योजनाको अभाव । ● क्षतिग्रस्त खा.पा. योजना मर्मत सम्भार नहुनु । ● पिडितको गुनासो सम्वोधन नभएको ।	● सम्पूर्ण वडामा सडक विस्तार गर्ने ।	● पर्याप्त बजेटको अभाव । ● भौगोलिक विकटता । ● दक्ष संशाधनको अभाव । ● पूर्वाधार निर्माणका ऐन, नियम कार्यान्वयन नहुनु । ● दीगो र अपांगमैत्रि भौतिक । संरचनाको निर्माण गर्न गराउन नसक्नु ।
सामाजिक समावेशिकरण	● सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण	● सबै वृध्द वृध्दाहरुको सही पहिचान हुन नसक्नु ● लैंगिक विभेद तथा छुवाछुत, अन्धविश्वासलाई न्यूनिकरण गर्न नसक्नु	● लक्षित वर्गको लागि विशेष कार्यक्रम तथा बजेटको व्यवस्थापन	● जनतामा चेतनाको कमि ● सहि तथ्यांक संकलन, परिचय पत्र निर्माण तथा वितरण गर्ने ● कानुन तथा कार्यविधि निर्माणको जनशक्तिको अभाव

विषय	सवल पक्ष	सुधार्नु पर्ने पक्ष	अवसर	चुनौति
वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन	• आपतकालीन कोषको व्यवस्था । • विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धि कार्यविधि निर्माण । • सुधारिएको चुलो प्रयोग कार्यक्रम निर्माण ।	• वतावरण तथा विपद व्यवस्थापन सम्वन्धि कार्यक्रममा विनियोजित बजेट खर्च हुन नसकेको । • सुधारिएको चुलो सबै वडाहरुमा संचालन हुन नसकेको ।	• आपतकालीन कोषमा थप बजेट व्यवस्थापन र कार्यविधि निर्माण । • विपदव्यवस्थापन र वातावरण संरक्षणको लागिकार्यक्रम संचालन। • प्लाष्टिक मुक्त र धुंवा रहित गा.पा. घोषणा ।	• भौगोलिक विकटता कारण कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गाह्रो हुनु । • जनचेतना र जनशक्तिको अभाव । • बन फंडानी रोकथाम । • छाडा चौपाया व्यवस्थापन । • खुल्ला डढेलो रोकथाम ।
सहकार्य र समन्वय	• अन्तर स्थानीय निकाय पर्यटन सेवाको सम्भावना ।	• श्रोतको दीगो प्रयोगका लागि अन्तर स्थानीय समन्वयको कमी । • सबै संघ संस्थाहरुको परिचालन हुन नसक्नु । • नीजि क्षेत्रको लगानिको वातावरण अझै कमजोर	• पर्यटन सेवाको सम्भावना । • जडिबुटीको उत्पादन ।	• जनतामा चेतनाको कमी । • जनशक्तिको अभाव ।
सार्वजनिक जवाफदेहिता व्यवस्थापन	• सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन गरिने गरेको । • सेवा प्रवाहबाट नागरिकहरु केहीहदसम्म सन्तुष्ट	• गुनासो सुनुवाईको व्यवस्था हुन बाँकी । • सामाजिक जवाफदेहिता व्यवस्थापन राम्रो संग नगरिएको	• सुचनामा जनताको पहुचको वृध्दि ।	• कृयाकलापमा जनसहभागिताको कमि हुन सक्ने । • जन चेतनाको कमी ।
ज्ञान व्यवस्थापन	• कानून बन्ने प्रकृयाका अभिलेख राम्रो संग राखिएको ।	• समग्रमा अभिलेख व्यवस्थापन अझै राम्रो संग बन्न नसकेको सूचना प्रवाह अभिलेख सजिलै प्राप्त हुन नसक्ने ।	• सूचना अध्यवाधिक गर्न तथा गुनासो सुनुवाईका लागि गाउँपालिकाको आफ्नै मोवाईल एप तयार गर्ने । • विद्यमान वेवसाईटलाई अद्यावधिक गर्ने र सूचनाहरु निरन्तर अपलोड गर्ने ।	• ज्ञान व्यवस्थापनका लागि तय गरिएका विषय वस्तुमा पहुचको कमि हुन सक्ने । • आर्थिक स्थितिको कमजोरीले जनताकालागि यो विषय कम महत्वको हुन सक्ने ।

३.३ संगठनात्मक तथा संस्थागत क्षमता लेखाजोखा

सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्र, अवसर र चुनौतिको विश्लेषणका अतिरिक्त, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वार्ड अध्यक्ष, महीला सदस्य, दलित सदस्य, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारी संग छलफल गरिएको थियो । गहन छलफल तथा अर्न्तक्रिया पश्चात् निम्न लिखित कुराहरु प्राप्त भएका छन् । संगठनात्मक तथा संस्थागत क्षमता लेखाजोखामा समग्रमा तलका विषयवस्तुहरु समेटीएका छन् ।

संस्थागत क्षमता लेखाजोखा

- इन्टरनेट प्रविधिको विस्तार र नियमितता जस्ता कुराबाट कार्यालय व्यवस्थापन प्रणालि व्यवस्थित गर्नु पर्ने ।
- सेवाग्राहिलाई ध्यान दिएर आधारभूत सेवा प्रदान गर्ने जस्तै निशुल्क वाइफाई, खानेपानी, सहयोग कक्ष, स्वास्थ्य कक्ष इत्यादि।
- गा.पा.को आन्तरिक श्रोत बढाउनु पर्ने।
- आन्तरिक सञ्चार बढाउनुपर्ने ।
- विशेष गरी कार्यपालिका सदस्य तथा गाउंसभा सदस्यहरुलाई स्थानीय सरकारको भूमिका र जिम्मेवारी सम्वन्धि अभिमुखिकरणको आवश्यकता रहेको ।
- पंजिकरण तथा सामाजिक सुरक्षा शाखाका कर्मचारीहरुलाई तालिमका साथसाथै अन्य पूर्वाधारको व्यवस्था गरी क्षमता अभिवृद्धिको आवश्यकता रहेको ।
- सबै ककर्मचारी तथा जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरुलाई योजना, बजेट, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्वन्धितालिमको आवश्यकता रहेको ।
- प्राविधिककर्मचारी तथा जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरुलाई भौतिक पूर्वाधारहरुको गुणस्तर सुनिश्चितता सम्वन्धितालिमको आवश्यकता रहेको ।
- सार्वजनिक सेवाप्रवाहको सम्वन्धमा सिमान्तकृत समुदायलाई चेतनामूलक तालिमको आवश्यकता रहेको ।
- योजना अनुगमन प्रणालीको प्रभावकारिता तथा गुणस्तर सुनिश्चितताको उच्च आवश्यकता ।

वैयक्तिक क्षमता लेखाजोखा

- सूचना प्रविधि सम्वन्धी तालिमलाई जोड दिइएको छ ।
- जन प्रतिनिधिहरुलाई आफ्नो कार्य र क्षेत्राधिकारसम्वन्धि ज्ञान तथा चेतनाको आवश्यकता ।
- कर्मचारी तथा निर्वाचित जनप्रतिनिधि विच अन्तर बैयक्तिक सम्वन्ध विकासको आवश्यकता ।
- नयाँ कुरा सिक्न अध्ययन भ्रमण गराउने ।
- बृत्तिविकास तथा असल मानवीय संसाधन व्यवस्थापनको राम्रो अभ्यासलाई बढावादिने ।
- नवनियुक्त वडा सचिवहरुलाई परिचयात्मक तालिम दिनुपर्ने ।
- उत्कृष्ट कार्यगर्ने कर्मचारीलाई पुरस्कृतगर्ने ।
- विषयगत कर्मचारिहरुलाई गरिरहेको कामको बारेमा पुनर्ताजगि तालिम
- सहायक कर्मचारीहरुलाई फाईल व्यवस्थापन, रेकर्ड राख्ने सम्वन्धितालीमको आवश्यकता ।
- प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई आवश्यक पर्ने प्राविधिक औजारको उपलब्धता ।

३.४ नागरिक समाजको दृष्टिकोण

नागरिक समाजहरुसँगको अन्तरकृयाबाट स्थानीय तहका काम तथा सेवा प्रवाह प्रति नागरिक समाजको दृष्टिकोण बारेमा विश्लेषण गरियो । उपभोक्ता समिति, स्थानीय शिक्षक अन्य सदस्यहरु सहितको समुहले स्थानीय तह प्रतिको दृष्टिकोण व्यक्त गरेको थिए । यस समुहले विभिन्न सूचकहरुमा गाउँपालिकाको विश्लेषणले प्राप्त गरेको अंकभार भन्दा केहि उच्च अंक प्रदान गरेको पाईयो ।

यस समुहको अनुभवमा विभिन्न राजनैतिक दवावका कारण वास्तविक लक्षित वर्गका समस्यालाई समेत सम्बोधन गरिएको कारण गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह प्रति सन्तुष्ट देखियो । तर हरेक विषयगत क्षेत्रको स्पष्ट लक्ष्य तथा नीति भने तय गर्न बाँकी रहेको कुरा व्यक्त गरेका छन् । विद्यार्थी भर्ना दर उच्च रहेतापनि शैक्षिक गुणस्तरमा भने सुधार गर्नु पर्ने राय रहेको छ ।

त्यसै गरि नेपाल सरकारले स्वीकृत गरेका औषधी वितरण प्रभावकारी रहेतापनि स्वास्थ्य केन्द्रका कर्मचारीहरुको व्यवहारमा सुधार ल्याउन आवश्यक प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्नु पर्ने देखाएका छन् ।

त्यसै गरि योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणमा सुधार गर्नु पर्ने रहेको छ । नागरिक निगरानी पनि उपयुक्त हुने विचार व्यक्त गरेका थिए ।

३.५ स्थलगतरुपमा आएका केही अनुभूतिहरु

- **अध्यक्ष, उपाध्यक्ष लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारीको सकृय सहभागिता**

अत्यधिक व्यस्तता भएर पनि अध्यक्षले उद्घाटन तथा समापन समारोहमा उपस्थित रहनुभयो । यसैले उपाध्यक्ष लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारीले यस कार्यलाई नेतृत्व दिनु भएको थियो ।

- **अत्यावश्यक ऐन, कानून, नीति तथा नियमावलिहरु**

दैनिकस्थानीय सरकार सञ्चालनका लागि अत्यावश्यक ऐन, कानून नीति तथा नियमावलिहरु गाउँपालिकामा बनेको छ । संस्थागतरुपमा सुशासनमा अगाडी बढ्न रणनैतिक आधारमा भने अझै धेरै गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

- **निर्वाचित पदाधिकारीहरुमा ऐन, कानून, नीतिका बारेमा बुझाई अभिबृद्धि गर्नुपर्ने**

स्थानीय सरकारको बुझाई अझै कतिपय सरोकारवालाहरुमा नेपालमा लामो समय अभ्यास गरिएको स्थानीय निकाय जस्तो देखिन्छ । वास्तवमा भन्नुपर्दा गाँउपालिका आफैमा सरकार हो भन्ने कुरा र निर्वाचित पदाधिकारीज्यू विशेष गरी वडाध्यक्ष र सदस्यहरुमा आफूले बनाएका ऐन, नियम, नियमावलि, कार्यविधि आदिका बारेमा अझै प्रभावकारी कार्य सम्पादनकालागि विद्यमान ज्ञानको तह बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।

- **तथ्यांङ्क व्यवस्थापन अझै पनि कमजोर**

कामहरु भएका छन् तर त्यसको दस्तावेज गर्नेकार्य कमजोर छ । त्यसकारण आफूले गरेका कामहरुलाई पनि गाँउपालिकाले देखाउन सकेको देखिदैन ।

३.६ स्वमूल्याङ्कनको (लेखाजोखाको) नतिजा

३.६.१ लिसा (LISA)

तालिका ३:

क.सं.	विषयगतक्षेत्र	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	प्रतिशत	अन्तर	अन्तर प्रतिशत	समग्र नतिजा
1.	शासकीयप्रवन्ध	8.0	4.9	61.25	3.10	38.75	राम्रो
2.	संगठन तथाप्रशासन	8.0	4.97	62.13	3.03	37.88	राम्रो
3.	वार्षिक बजेट तथा योजनाव्यवस्थापन	11.0	6.94	62.50	4.16	37.50	राम्रो
4.	वित्तियतथाआर्थिक व्यवस्थापन	11.00	8.03	72.34	3.07	27.66	राम्रो
5.	सेवाप्रवाह	15.0	9.41	62.73	5.59	37.27	राम्रो
6.	न्यायिककार्यसम्पादन	8.0	6.97	87.16	1.03	12.84	उत्कृष्ट
7.	भौतिकपूर्वाधार	11.0	5.13	46.22	5.97	53.78	कमजोर
8.	सामाजिक समावेशिकरण	10.0	4.87	48.65	5.14	51.35	कमजोर
9.	वातावरण संरक्षण तथाविपद् व्यवस्थापन	11.0	4.62	41.64	6.48	58.36	कमजोर
10.	सहकार्य र समन्वय	7.0	3.88	55.65	3.22	44.35	कमजोर
	जम्मा	**100**	**59.72**	**59.72**	**40.28**	**40.28**	**कमजोर**

धेरै कमजोर: ४० भन्दा कम; कमजोर: ४१ - ५९; राम्रो :६० - ७९; उत्कृष्ट:८० - १००

संकलित तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गर्दा नौकुण्ड गाउँपालिकाले संस्थागतक्षमताको लेखाजोखाको नतिजामा विश्लेषण गर्दा समग्ररुपमा १०० पूर्णाङ्कमा ५९.७२ अंकभार प्राप्त गरेको देखिन्छ । तथापि पूर्णाङ्क सँगको ४०.२८ प्रतिशतको अन्तरले गाउँपालिकाले सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू औल्याउन सकिन्छ।

दस विषयगत क्षेत्रलाई हेर्दा न्यायिक कार्य सम्पादन उत्कृष्ट देखिन्छ। त्यस्तै शासकीय प्रवन्ध, संगठन तथा प्रशासन, बार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय तथा आर्थिक व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह राम्रो देखिन्छ। अन्य चारवटा विषयगत क्षेत्रहरुको अवस्था कमजोर देखिएको छ। यसैले अन्तर कम गरी अपेक्षित अवस्थामा पुग्न धेरै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

नक्सा २: संस्थागतक्षमताको लेखाजोखाको चित्रण

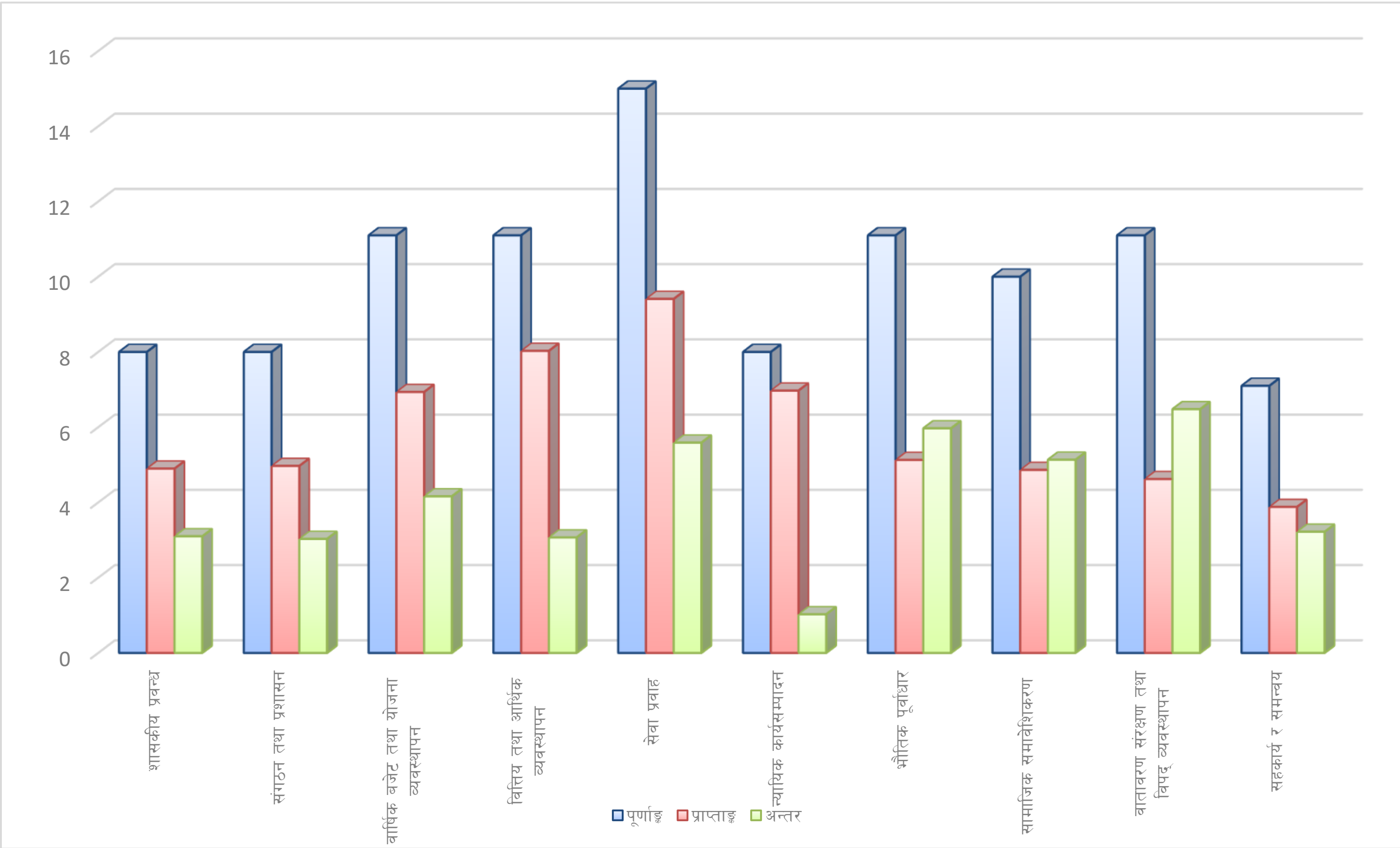

नक्सा ३: संस्थागतक्षमताको लेखाजोखाको माकुरी जालो चित्रण

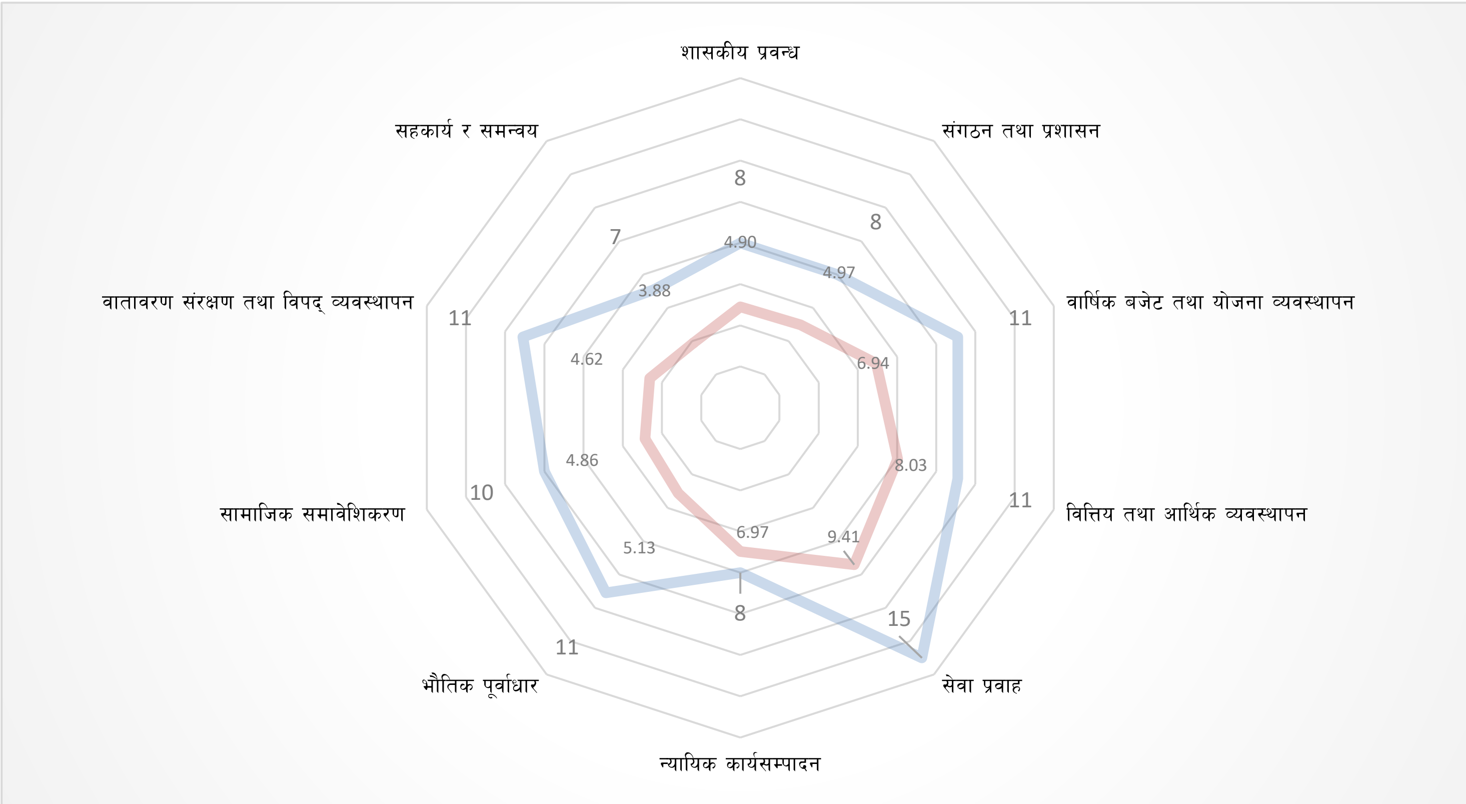

तालिका ४: संस्थागत स्वमूल्याङ्कन सुचक अनुसारको अवस्था विश्लेषण

विषयक्षेत्र १ : शासकीय प्रवन्ध

१.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
१.१.१ (क) सभाको निर्णय प्रक्रिया (**स्थाससंऐ दफा १९**)	सभाको बैठक भन्दा ७ दिन अगावै सदस्यहरूलाई छलफल र निर्णयकाविषयहरूको स्पस्ट लिखितजानकारी गराउने गरिएको ।	कहिले काँही मात्र सभाको बैठक भन्दा अगावै सदस्यहरूलाई छलफल र निर्णयका विषय हरूको स्पस्ट लिखित जानकारी गराउने गरिएको ।	0.2	0.4
१.१.१ (ख) कार्यपालिकाको निर्णय प्रक्रिया(**स्थाससंऐ दफा १७**)	खुल्ला रुपमा छलफल भई अधिकतम सहमतिमा निर्णयहरु हुने गरेको ।	खुल्ला रुपमा छलफल भई अधिकतम सहमतिमा निर्णयहरु हुने गरेको ।	0.4	0.4
१.१.२ सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकिकरण (**स्थाससंऐ दफा १०२ को ३, नेपालको संविधानको धारा २७, सूचनाको हक**)	सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड) तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकिकरण गर्दा कानुनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने तर अन्य निर्णयहरु पालिकाको वेबसाईट, सूचना पाटी र अन्य सञ्चार माध्यम मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरेको ।	सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण गर्दा कानुनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने तर अन्य निर्णय सार्वजनिक गर्ने नगरेको ।	0.4	0.8
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1**	**1.6**

१.२ प्रक्रियागत अवस्था

सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
१.२.१ सभा र कार्यपालिकाका समिति/उपसमिति सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि (**स्थाससंऐ दफा १४, ४६, ६५, ६६,६७**)	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्थित कार्यपालिकाका समिति/उपसमितिहरुको बैठक र सभा सञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि निर्माण भई कार्यान्वयन भएको ।	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्थित कार्यपालिकाका समिति/उपसमितिहरुको बैठक र सभा सञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि निर्माण भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	0.4	0.7
१.२.२ सभा र कार्यपालिकाका समिति/उपसमिति सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि (**स्थाससंऐ दफा १४, ४६, ६५, ६६,६७**)	निर्धारित विधि अनुरुप (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्यसूची उपलब्ध गराउने, गणपूरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमाअसहमति आदि) सञ्चालन हुने गरेको ।	कार्यपालिकाको वैठक सञ्चालनको विधि (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्यसूची उपलब्ध गराउने, गणपूरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमा असहमति आदि) निर्धारण नगरेको ।	0.2	0.7

१.२.३ स्थानीय तहका पदाधिकारी र कार्मचारीहरुको सम्पत्तिविवरण **(स्थाससंऐ दफा ११०)**	गाउँ/नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली व्यवस्थित गर्न नीतिगत व्यवस्था भई कार्यन्वयन भएको साथै नियमित अनुगमन र पृष्ठपोषण भएको ।	गाउँ/नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली व्यवस्थित गर्न नीतिगत व्यवस्था भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	0.4	0.7
१.२.४ स्थानीयतहकापदाधिकारी र कार्मचारीहरुको सम्पत्तिविवरण **(स्थाससंऐ दफा ११०)**	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरु सबैले कानुन वमोजिम पेश गर्नुपर्ने सम्पत्तिविवरण पेश गरेको ।	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरु सबैले कानुन वमोजिम पेश गर्नुपर्ने सम्पत्ति विवरण पेश गरेको ।	0.7	0.7
		जम्मा प्राप्ताङ्ग	1.7	**2.8**

**कमजोर :२५ % सम्म, सामान्य :५० % सम्म, राम्रो : ७५ % सम्म, उत्तम : ७५ % भन्दामाथी*

१.३ परिमाणात्मक अवस्था

सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्ग**	**पूर्णाङ्ग**
१.३.१ मूल्याङ्कनअवधिमा बसेको कार्यपालिकाको बैठक संख्या **(स्थाससंऐ दफा १७, वैठककार्य संचालननियमावली)**	प्रत्येक महिनामा कम्तिमा १ पटक हुने गरी आवश्यकता अनुसार बैठक बसेको ।	सामान्यतया महिनामा १ पटक बैठक बसेको ।	1.8	1.8
१.३.२ लेखा प्रणालीमा प्रविधिको प्रयोग । **(स्थाससंऐ दफा७२)**	Onlinesystem लागु भएको ।	Online system लागु गर्ने तयारी भएको ।	1.8	1.8
		जम्मा प्राप्ताङ्क	2.16	**3.6**
	विषयगत क्षेत्र १ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्ग		**4.86**	**8**

विषयक्षेत्र २ : संगठन तथा प्रशासन

२.१ समग्र अबस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्ग**	**पूर्णाङ्ग**
२.१.१ (क) गाँउ / नगरपालिकाको क्षमता विकास ।	क्षमता विकास योजना तयार भई सोको पूर्ण कार्यान्वयन समेत भएको ।	क्षमता विकास योजना तयार भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	0.2	0.4

(स्थाससंऐ दफा १०२.२)				
२.१.१ (ख) कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी नितिगत व्यवस्था (ऐन, नियम,विनियम, निर्देशिका, कार्यविधि **(स्थाससंऐ दफा ८३,८६,८७)**	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था रहेको र सोहि अनुरुप कर्मचारी प्रशासन संचालनमा रहेको ।	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कुनै नीतिगत व्यवस्था नरहेको र तदर्थरुपमा कर्मचारी प्रशासन संचालनमा रहेको ।	0.1	0.4
२.१.२ प्रतिवेदन तथा विवरण प्रेषण । (**स्थाससंऐ दफा७६ को ५ र असविव्यऐ दफा ३२**)	संघ र प्रदेश लाई पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र विवरणहरु नियमित रुपमा पठाई विवरणहरु कार्यालयको वेबसाइटमा समेत राखिएको ।	संघ र प्रदेश लाई पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र विवरणहरु नियमित रुपमा पठाइएको।	0.6	0.8
		जम्मा प्राप्ताङ्क	0.9	**1.6**
२.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
२.२.१ विषयगत महाशाखा, शाखा/ उपशाखा/एकाइहरुको काम, कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारीको कार्यविवरण । **(स्था. स.स.ऐनको दफा ८३ अनुसार)**	कार्य विववरण तयार भई सोही अनुरुप कार्यान्वयन भएको ।	कार्य विववरण तयार भई सोही अनुरुप कार्यान्वयन भएको ।	0.93	0.93
२.२.२ स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारबाट मात्र पदपूर्ति । (**ऐनको दफा ८३ को उपदफा ८,९**)	ऐनलागु भैसकेपछी स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएकापदहरुमा करारवाट मात्र सेवा लिईएको र करार सेवाको अवधि,परिश्रमिक र अन्य सुविधा करार सम्झौता मै उल्लेख गरिएको ।	ऐन लागु भैसकेपछी स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारवाट मात्र सेवा लिईएको र करार सेवाको अवधि परिश्रमिक र अन्य सुविधा करार सम्झौता मै उल्लेख गरिएको ।	0.93	0.93
२.२.३ कर्मचारीहरुको कार्य सम्पादन सम्झौता । (**स्था. स.स.ऐनको दफा १०२ को २ अनुसार**)	प्रमुख/ अध्यक्ष र प्रमुखप्रशासकियअधिकृत विच र प्र.प्र.अ र महारशाखाप्रमुखविचकार्य सम्पादन सम्झौताभएको ।	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र शाखा प्रमुख कसैसंग पनि कार्य सम्पादन सम्झौता नभएको ।	0.29	0.93
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**2.15**	**2.79**

२.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
२.३.१ जनशक्ति क्षमता विकासम लगानी **(स्था.स.स.ऐनको दफा १०२ को २ अनुसार वनेको कार्यविधि)**	कुल चालु खर्चको १.५ % भन्दा बढी ।	कुल चालु खर्चको ०.५% भन्दा कम ।	0.36	1.2
२.३.२ प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको उपस्थिति (दिन) । (आफ्नो क्षेत्र भित्र काजमा रहेको अवधी समेत) **(स्था. स.स.ऐनको दफा ८४ अनुसार को कार्य सम्पादनप्रभावकारिता)**	मन्त्रालयले तोकेको प्र.प्र.अ. कुलकार्य दिनको ७५% भन्दा बढी उपस्थिति भएको ।	मन्त्रालयले तोकेको प्र.प्र.अ. कुल कार्य दिनको ५०% भन्दा कम उपस्थीति भएको ।	0.36	1.2
२.३.३ क्षमता विकास कार्यक्रममा पदाधिकारी र कर्मचारिहरुको सहभागीता। **स्था. स.स.ऐनको दफा १०२ को २ अनुसार वनेको कार्यविधी)**	मुल्याङ्कन अवधिमा कुल जनशक्तिको ६० % भन्दा बढी ।	मुल्याङ्कन अवधिमा कुल जनशक्तिको ६० % भन्दा बढी ।	1.2	1.2
		जम्मा प्राप्ताङ्क	1.92	**3.6**
	विषयगत क्षेत्र २ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क		4.97	**7.2**

विषयक्षेत्र ३ : वार्षिक बजेट तथा योजनाव्यवस्थापन

३.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
३.१.१ वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र आवधिक योजना तर्जुमा । **(स्था. स.स.ऐनको दफा २४ अनुसार**)	आवधिक विकास योजनाको आधारमा वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा भएको ।	वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट मात्र तर्जुमा भएको ।	0.552	1.1
३.१.२ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा र पारित गर्ने कार्यमा संबद्ध समिति र समन्वय **(दफा ६५, ६६ र ६७)**	स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति क्रियाशिल भएको।	स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति क्रियाशिल भएको ।	1.1	1.1

		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.652**	**2.2**
३.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
३.२.१ दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण (**स्था. स.स.ऐनको दफा २४ अनुसार**)	दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागी स्पष्ट नीति तर्जुमा भएको ।	दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागी कुनै कार्य नभएको ।	0.289	0.963
३.२.२ विषय क्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण (**स्था.स.स. ऐनको दफा ६६ को ३ अनुसार**)	प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरि विषय क्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण गरिएको	प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरि विषयक्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण गरिएको	0.963	0.963
३.२.३ समय सिमाभित्र बजेट प्रस्तुती तथा स्वीकृति (**स्था.स. स.ऐनको दफा७१ अनुसार**)	असार १० गते भित्र बजेट प्रस्तुती भई प्रयाप्त छलफल भई असार मसान्त भित्र स्वीकृती भएको।	अषाढ मसान्त भित्र स्वीकृती भएको	0.578	0.963
३.२.४गैरसरकारी सङ्घसंस्थाहरुले गाँउ/नगर सभाबाट पारित गरि योजना कार्यान्वयन **(स्थाससंऐनदफा२५)**	गै.स.सका कार्यक्रमहरु स्थानीय तहको वार्षिक योजना कार्यक्रममा समावेश भएको।	गै.स.स.को कार्यक्रम बारे स्थानीय तहलाई जानकारी नभएको ।	0.289	0.963
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**2.12**	**3.852**

***दीगो विकास लक्ष्यप्राप्तिमानेपालले तय गरेका लक्ष्य**

- प्रतिदिन १.२५ डलर भन्दा कम आय भएको जनसंख्यालाई ५ प्रतिशत पुर्याउने ।
- प्रतिव्यक्ति आम्दानी २५०० डलर पुर्याउने ।
- मातृ मृत्यूदर प्रतिलाख ७० मा झार्ने ।
- समान कामका लागि महिला र पुरूष ज्याला अनुपात एक पुर्याउने ।
- ९९ प्रतिशत जनसंख्यालाई खानेपानी सेवाउपलब्ध गराउने ।
- प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीप युवाप्रौढ संख्या ८७.५ पुर्याउने ।
- विद्युत पहुँच संख्या ९९ प्रतिशत पुर्याउने ।
- कुल ग्राहस्थ उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिव्यक्ति) ७ प्रतिशत पुर्याउने ।
- हृदयघात, क्यान्सर, मधुमेह जस्ता रोगबाट मर्ने संख्या (३० देखि ७० वर्ष) लाई ७ प्रतिशतमा झार्ने ।
- उपभोग गिनी सूचकांक ०.१६ मा झार्ने ।
- अव्यवस्थित बसोवास गर्ने संख्या १२५ मा झार्ने ।
- औद्योगिक क्षेत्रबाट उत्सर्जन हुने हरित ग्याँसलाई ६ प्रतिशतमा झार्ने ।

३.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
३.३.१ कुल वार्षिक बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा **(अन्तर -सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, दफा ८ अनुसार राजस्वको क्षमता)**	३०% सम्म	१०% सम्म	0.297	0.99
३.३.२ पाँच लाख भन्दा कम लागतका योजनाले कुल पूँजीगत बजेटको ओगटेको हिस्सा **(वजेट तथाकार्यक्रमतर्जुमाको मार्गदर्शन)**	३०%भन्दाकम	५०% भन्दा माथी	0.297	0.99
३.३.३ वार्षिक आन्तरिक आय बृद्धि (गतवर्षको तुलनामा) **(अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा १० अनुसार राजस्वको क्षमता)**	१५%	१५%	0.99	0.99
३.३.४ उपभोक्ता समिति र गैसस मार्फत कार्यान्वयन हुने आयोजनामा लागत साझेदारी । **(स्थाससंऐन दफा २५)**	१५% भन्दा बढी लागत साझेदारी भएको	५% देखी १५% सम्म लागत साझेदारी भएको	0.594	0.99
३.३.५ समपुरक अनुदानबाट संचालनहुने आयोजनाहरुमा लागत साझेदारीका लागि बिनियोजित बजेट **(अन्तर-सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, दफा १०)**	स्थानीय तहले २०% भन्दा बढी लागत साझेदारी गर्ने	स्थानीय तहले २०% भन्दा बढी लागत साझेदारी गर्ने	0.99	0.99

		जम्मा प्राप्ताङ्क	**3.168**	**4.95**
		विषयगत क्षेत्र ३ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क	**6.94**	

विषयक्षेत्र ४ : वित्तीयएवम् आर्थिक व्यवस्थापन

४.१ समग्र अबस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
४.१.१ आन्तरिक स्रोत **(स्थाससंऐन दफा ६५)**	आन्तरिक स्रोतका दर र दायरा सम्बन्धमाअध्ययनभई प्राप्त सुझाव पुर्ण रुपमा कार्यान्वन भएको।	आन्तरिक स्रोतका दर र दायरा सम्बन्धमा अध्ययन भई प्राप्त सुझाव आंशिक रुपमा कार्यान्वन भएको ।	0.825	1.10
४.१.२ वित्तीय अनुशासन **(अन्तर-सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, परिच्छेद ८, दफा २५ देखि ३२)**	अन्तिम लेखा परीक्षणले कुल खर्चको १% भन्दा कम वेरुजु औंल्याएको ।	अन्तिम लेखा परीक्षणले कुल खर्चको (३-५)% वेरुजु औंल्याएको ।	0.825	1.10
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.65**	**2.20**
४.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
४.२.१ आयव्ययको वर्गीकरण तथा लेखाङ्कनकालागि नेपाल सरकार द्वारा निर्धारित पद्धति र ढाँचाको प्रयोग **(अन्तर-सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, दफा**	मासिक रुपमा तोकिएको समय भित्र सार्वजनिकीकरण गरिएको ।	पुर्ण रुपमा प्रयोग गरिएको	0.96	0.96
४.२.२ आय र व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण **(अन्तर-सरकारी वित्तव्यवस्थापन ऐन, दफा ३०)**	आय व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण गरिएको	आय व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण नगरिएको ।	0.29	0.96
४.२.३ प्रचलित कानुन अनुसार खरिद गुरुयोजना र बार्षिक खरिद योजना तयारी **(सा.ख. ऐन दफा ६,**	खरिद गुरुयोजना र बार्षिक खरिद योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको ।	खरिद गुरुयोजना र बार्षिक खरिद योजना तयार नभएको ।	0.29	0.96

स्थाससंऐनदफा८४ उपदफा २ को ट)				
४.२.४ कार्यक्रम स्वीकृति र कार्यान्वयन **(स्थाससंऐनदफा७१ को ६)**	सभाबाट स्वीकृत कार्यक्रममा मात्र खर्च गरेको।	सभाबाट स्वीकृत भएका भन्दा फरक कार्यक्रमहरुमा समेत खर्च गरेको ।	0.58	0.96
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**2.12**	**3.84**
४.३परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
४.३.१ रकमान्तर (**स्थाससंऐन दफा७९**)	तोकिएको सिमा र शिर्षक भित्रमात्र रकमान्तर भएको।	तोकिएको सिमा वा शिर्षक बाहिर गई रकमान्तर भएको।	0.3	0.99
४.३.२ प्रशासनिक खर्च **(स्थाससंऐन दफा ७१ अनुसारको आयव्यय अनुमान अनुसार**)	सशर्त अनुदान सर्तमा भए अनुसार मात्र खर्च गरी आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँट शिर्षकबाट प्रशासनिक खर्च पुर्याई पुंजिगत कार्यक्रममा समेत खर्च गरेको ।	सशर्त अनुदान सर्तमा भए अनुसारमात्र खर्च गरी आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँट शिर्षकबाट प्रशासनिक खर्च पुर्याई पुजिगत कार्यक्रममा समेत खर्च गरेको ।	0.99	0.99
४.३.३ पुँजिगत खर्च (**स्थाससंऐन दफा७१ अनुसारको आयव्ययअनुमानअनुसार**)	पुँजिगत बजेटको ८०% भन्दा वढी खर्च गरेको ।	पुँजिगत बजेटको ८०% भन्दा वढी खर्च गरेको ।	0.99	0.99
४.३.४ राजस्व सङ्कलन (**स्थाससंऐन दफा ७१**)	राजस्व अनुमान को ९०% भन्दा बढी राजश्व संकलन भएको	राजस्व अनुमान को ९०% भन्दा बढी राजश्व संकलन भएको ।	0.99	0.99
४.३.५ खर्च गर्ने अख्तियारी **(स्थाससंऐन दफा७३)**	खर्च गर्ने अख्तियारी प्रमुख वा अध्यक्षले सात दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई दिएको ।	खर्च गर्ने अख्तियारी प्रमुख वा अध्यक्षले सात दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई दिएको ।	0.99	0.99
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**4.26**	**4.95**
	विषयगत क्षेत्र ४ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क		**8.03**	

विषयक्षेत्र ५ : सेवाप्रवाह

५.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
५.१.१ (क) सेवाप्रवाह **(स्थाससंऐन दफा ११)**	कानुन बमोजिम उपलब्ध गराउन पर्ने सेवा प्रवाहकालागी आवश्यक संस्थागत व्यवस्था सहित कार्यान्वयन भएको ।	कानुन बमोजिम उपलब्ध गराउन पर्ने सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक संस्थागत व्यवस्था गरेको ।	0.56	0.75
५.१.१(ख) वडाले उपलब्ध गराउने सेवा **(स्थाससंऐन दफा १२)**	सवै वडा कार्यालयहरुले कानुन अनुसार वडाबाट उपलब्ध हुनुपर्ने सेवा वडाबाट प्रवाह भएको ।	सवै वडा कार्यालयहरुले कानुन अनुसार वडाबाट उपलब्ध हुनुपर्ने सेवा वडाबाट प्रवाह भएको ।	0.75	0.75
५.१.२ सेवाप्रतिको सन्तुष्टी **(स्थाससंऐन दफा ११,१२ को काम)**	सेवा प्रवाहवाट सेवाग्राही पूर्ण सन्तुष्ट भएको।	कार्यालयबाट प्रवाह भएका सेवाहरु मध्य केही सेवाहरुमा मात्र सेवाग्राहीहरुलाई सन्तुष्ट बनाउन सकिएको ।	0.75	1.5
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**2.06**	**3.00**

५.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
५.२.१ प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाह **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ १)**	उपलब्ध गराउनु पर्ने सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग भएको ।	केहि सेवा प्रवाहमा प्रविधिको प्रयोग भएको ।	0.78	1.3
५.२.२ सेवाप्रवाहको मापदण्ड (SOP)**(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ १)**	कार्यालयबाट प्रवाहहुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड तयार भई कार्यान्वयनभएको ।	कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड तयार भई कार्यान्वयन भएको ।	1.3	1.3
५.२.३ बैंकिंग प्रणालीबाट भुक्तानी**(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ ७)**	सबै भुक्तानीहरु बैंकिंग प्रणाली द्वारा भई e-Paymentलागु गरेको ।	सबै भुक्तानीहरु बैंकिंग प्रणाली द्वारा गर्ने गरिएको ।	0.78	1.3
५.२.४ वडामा सेवाप्रवाहको वैकल्पिकव्यवस्था**(स्थाससं ऐन १६ को उपदफा ४ को ग को ६ र दफा १८ को उपदफा ३)**	सवै वडामा वडा अध्यक्ष अनुपस्थित हुदाँ निजले उपलब्ध गराउनु पर्ने सेवाको वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने गरेको ।	वडाहरुमा वडा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा निजले उपलब्ध गराउनुपर्ने सेवाको वैकल्पिक व्यवस्था नगरेको ।	0.39	1.3

		जम्मा प्राप्ताङ्क	**3.25**	**5.2**
५.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
५.३.१ गुनासो फर्श्यौट **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ ७)**	मुल्याङ्कन अवधिमा गाउँ / नगरपालिकामा प्राप्त गुनासो मध्य ८०% भन्दा वढि सम्वोधन भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा गाउँ / नगरपालिकामा प्राप्त गुनासो मध्ये (४०-८०)% सम्म सम्वोधन भएको ।	0.45	0.76
५.३.२ सामाजिक सुरक्षाभत्ता बैङ्क खातामार्फत भुक्तानी(**स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को त २**)	कुल लाभग्राहीको २/३ भन्दा माथी ।	कुल लाभग्राहीको १/३ सम्म ।	0.23	0.76
५.३.३ जन्मेको मितिले ३५ दिनभित्र दर्ता भएको कुल जन्मदर्ता संख्या(**स्थाससंऐन दफा ११को उपदफा ४ को छ**)	९०% भन्दा वढी	७०% भन्दा कम ।	0.23	0.76
५.३.४ सार्वजनिक सुनवाइ **(स्थाससंऐन दफा७८ को उपदफा ५)**	प्रत्येक चौमासिकमा कम्तिमा १ पटक सार्वजनिक सुनुवाई भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा २ पटक सम्म सार्वजनिक सुनुवाई भएको ।	0.45	0.76
५.३.५ सेवाप्रवाहमानविनतमअवधारणाको प्रयोग **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ ७**	सेवा प्रवाहलाई सहज बनाउन अनलाईन सेवाका साथै आवश्यकता अनुसार वडास्तरमा घुम्ती सेवाहरु समेत संचालन गर्ने गरेको ।	सेवा प्रवाह परम्परागत शैलीमा कार्यालयमा मात्र सिमित रहेको ।	0.23	0.76
५.३.६ शिक्षामा सवै बालबालिकाको पहुँच(**स्थाससं ऐन दफा ११ को उपदफा २ को ज**	मुल्याङ्कन अवधिमा विद्यार्थी भर्ना दर ९०% भन्दा वढि भई गतवर्षको तुलनामा विद्यालय छोड्ने दर ५०% भन्दा बढिले घटेको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा विद्यार्थी भर्ना दर ९०% भन्दा वढि भई गत वर्षको तुलनामा विद्यालय छोड्ने दर ५०% भन्दा बढिले घटेको ।	0.76	0.76
५.३.७ स्वास्थ्य सेवामानागरिकको पहुँच **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को झ)**	क) नेपाल सरकारको नीति वमोजिम स्थापना र संचालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जनशक्ती, उपकरण र औषधी आवश्यकतानुसार उपलब्ध भएको । ख) वालवालिकाको लागिअनिवार्य गरिएकाखोप ९०% भन्दा बढि बालबालिकाले प्राप्त गरेको ।	क) नेपाल सरकारको नीति वमोजिम स्थापना र संचालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जनशक्ती, उपकरण र औषधी आवश्यकतानुसार उपलब्ध भएको । ख) वालवालिकाको लागि	0.76	0.76

		अनिवार्य गरिएका खोप ९०% भन्दा बढि बालबालिकाले प्राप्त गरेको ।		
५.३.८ कृषी र पशु सेवा **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ण र द)**	स्थापना भएका सबै कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रहरुमा आवश्यक जनशक्ती, माग अनुसारको सेवा र प्रविधि उपलब्धभएको।	स्थापना भएका कृषि तथा पशु सेवा केन्द्र मध्ये केहीमा मात्र आवश्यक जनशक्ति र माग अनुसारको सेवा र प्रविधि उपलब्ध भएको ।	0.23	0.76
५.३.९ स्थानीयउत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरण **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ण ७)**	स्थानीय उत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरणका लागि नीतिगत र कार्यक्रमगत व्यवस्था गरि सो अनुसार बजार व्यवस्थापन भएको ।	स्थानीय उत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरणका लागि नीतिगत र कार्यक्रमगत व्यवस्था गरि सो अनुसार बजार व्यवस्थापन भएको।	0.76	0.76
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**4.1**	**6.84**
	विषयगत क्षेत्र ५ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क		**9.41**	

विषयक्षेत्र ६ : न्यायिककार्य सम्पादन

६.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
६.१.१ न्याय सम्पादन **(स्थाससंऐन दफा ४६ कोउपदफा १, दफा ४९ को उपदफा १२)**	न्यायिक समिति गठन र कार्यविधि निर्माण भई कार्यविधि अनुसार कार्य सम्पादन भएको ।	न्यायिक समिति गठन र कार्यविधि निर्माण भई कार्यविधि अनुसार कार्य सम्पादन भएको।	0.8	0.8
६.१.२ न्याय सम्पादनकार्य प्रति सेवाग्राहीको सन्तुष्टि **(स्थाससंऐन दफा ५१)**	सेवा प्रवाहवाट सेवाग्राही पूर्ण सन्तुष्ट भएको।	सेवा प्रवाहवाट सेवाग्राही पूर्ण सन्तुष्ट भएको।	0.8	0.8
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.6**	**1.6**

६.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
६.२.१ मेलमिलाप कर्ताको व्यवस्था(**स्थाससंऐन दफा ४९ को उपदफा ३)**	न्यायिक समितले आफैले सूचीकृत गरेको मेलमिलाप कर्ताबाट मात्र मिलापत्र गराउने गरेको ।	न्यायिक समितले आफैले सूचीकृत गरेको मेलमिलापकर्ताबाट मात्र मिलापत्र गराउने गरेको ।	0.933	0.933
६.२.२ न्यायिक समितिको निर्णय प्रकृया (**स्थाससंऐन दफा ४९**)	न्यायिक समितिबाट सर्बसम्मत निर्णय हुने गरेको ।	संयोजकले मात्र निर्णय गर्ने गरेको ।	0.28	0.933
६.२.३ न्यायिक समितिको प्रतिवेदन प्रणाली (**स्थाससंऐन दफा ५३ को उपदफा** २)	प्रतिवेदन पेशभई सभामा छलफल भएको ।	प्रतिवेदन पेश भएको तर सभामा छलफल नगरेको ।	0.56	0.933
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.773**	**2.799**
६.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
६.३.१ उजुरी फर्स्यौट । **(स्थाससंऐन दफा ४९ को उपदफा** २ र ४)	मुल्याङ्कन अवधिमा प्राप्त उजुरीको ७० % भन्दा बढी फर्स्यौट भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा प्राप्त उजुरीको ७० % भन्दा बढी फर्स्यौट भएको ।	1.2	1.2
६.३.२ न्यायिक समितिको निर्णय उपर पुनरावेदन(**स्थाससंऐन दफा ५१**)	समितिले फर्छ्यौट गरेका कुल उजुरी मध्ये १०% भन्दा कम विवाद पुनरावेदनमा गएको ।	समितिले फर्छ्यौट गरेका कुल उजुरी मध्ये १०% भन्दा कम विवाद पुनरावेदनमा गएको ।	1.2	1.2
६.३.३ मेलमिलाप केन्द्र गठन **(स्थाससंऐन दफा ४९ को उपदफा** १०)	सवै वडामा मेलमिलाप केन्द्र गठन भई संचालनमाआएको ।	सवै वडामा मेलमिलाप केन्द्र गठन भई संचालनमा आएको ।	1.2	1.2
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**3.6**	**3.6**
	विषयगत क्षेत्र ६ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क		**6.973**	

स्वमूल्याङ्कनविषयक्षेत्र ७ : भौतिकपूर्वाधार

७.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
७.१.१ भौतिकपूर्वाधार (सडक, विद्युत, खानेपानी, संचार आदि) **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को छ, ट र ध)**	भौतिक पूर्वाधारको समुचित व्यवस्था रहेको । **(गापा/नपाको हकमा)**	भौतिक पूर्वाधारको अवस्था कामचलाउ रहेको । **(गापा/नपाको हकमा)**	0.55	1.1
	दिगो, आधुनिक र सुविधा सम्पन्न सहरी पूर्वाधारको समुचित व्यवस्था रहेको। **(उप/मनपाको हकमा)**			
७.१.२ सार्वजनिक-निजी साझेदारी नीति **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४.८)**	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुर्याउन सार्वजनिक-निजी क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई नीतिमा उल्लेखीत सवै क्षेत्रमा साझेदारी कार्यक्रम संचालनभएको ।	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुर्याउन सार्वजनिक-निजी क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी कुनै नीति तर्जुमा नभएको ।	0.275	1.1
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**0.825**	**2.2**
७.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
७.२.१ बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री सार्वजनिक पुर्वाधार नीति **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा २)**	नीति तयार भई कार्यान्वयन भएको ।	नीति तयार नभएको ।	0.289	0.963
७.२.२ निर्मित पुर्वाधारको उपयोग र दिगो व्यवस्थापन **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा ३)**	निर्मित पुर्वाधारको मर्मत संभारका लागि लाभग्राहीको योगदान सहित कोष स्थापना भएको र नीतिगत व्यवस्था अनुसार स्वीकृत वार्षीक कार्यक्रमका आधारमा कोषको उपयोग भएको ।	निर्मित पुर्वाधारको मर्मत संभारका लागि लाभग्राहीको योगदान सहित कोष स्थापना भएको र नीतिगत व्यवस्था अनुसार स्वीकृत वार्षीक कार्यक्रमका आधारमा कोषको उपयोग भएको ।	0.963	0.963

७.२.३ आयोजनाको वातावरणीय अध्ययन(**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा २**)	कानुनी व्यवस्था अनुरुप सवै आयोजनाहरुमा प्रारम्भिक वातवरणीय प्रभाव मुल्यांकन(IEE) र वातावारणीय प्रभावमुल्यांकन(EIA) गरिएको ।	कानुनी व्यवस्था अनुरुप प्रारम्भिक वातवरणीय प्रभाव मुल्यांकन (IEE)र वातावारणीय प्रभाव मुल्यांकन (EIA)नगरिएको ।	0.289	0.963
७.२.४ राष्ट्रिय भवनसंहिता र मापदण्ड (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४३ को उपदफा १**)	राष्ट्रिय भवनसंहिता र स्थानीय भवन मापदण्डको पुर्ण रुपमा पालना भएको ।	राष्ट्रिय भवनसंहिता पालना नभएको र स्थानीय भवन मापदण्ड तर्जुमा नगरेको ।	0.289	0.963
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.83**	**3.852**
७.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
७.३.१ सडकको विस्तार (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को ट १,५**)	गतवर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा २५% भन्दा बढि सडक थप भएको।	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा १०% भन्दा कम सडक थप भएको	0.297	0.99
७.३.२ सडकको स्तर उन्नति (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को ट १,५)	गतवर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा १५% भन्दा बढि सडक स्तर उन्नति भएको ।	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा १५% भन्दा बढि सडक स्तर उन्नति भएको	0.99	0.99
७.३.३ खानेपानी सेवा विस्तार (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को ध १, सोहीदफाको उपदफा ४ को ग २, दफा १२ को उपदफा २ को ग १०,)	गतवर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा २५% भन्दा बढी ,	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा (१०-२५)% सम्म घरधुरीमा खानेपानी सेवा विस्तार भएको	0.594	0.99
७.३.४ वार्षिक योजनाको कार्यान्वयन स्थिति (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा७१ को उपदफा २ को विवरणमा चालु आ.व. को प्रगतिको अनुमान समेत पेश गर्नुपर्ने)	मुल्याङ्कन अवधिमा सम्पन्न गर्नुपर्ने स्वीकृत वार्षीक योजनाको ८०% भन्दा बढि भौतिक पुर्वाधार योजना सम्पन्न भएको	मुल्याङ्कन अवधिमा सम्पन्न गर्नुपर्ने स्वीकृत वार्षीक योजनाको ५०% भन्दा कम भौतिक पुर्वाधार योजना सम्पन्न भएको ।	0.297	0.99
७.३.५ फोहोर मैलाव्यवस्थापन	फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि स्पष्ट नीति निर्धारण गरि एकिकृत फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गरिएको ।	कुनै नीतिगत व्यवस्था बिना सार्वजनिक स्थलमा फोहोर मैला	0.297	0.99

(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ को उपदफा २ को ग ११)		अव्यवस्थित रुपमा जम्मा गर्ने गरिएको ।		
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**2.475**	**4.95**

विषयगत क्षेत्र ७ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क	**5.13**	

विषयक्षेत्र ८ : सामाजिक समावेशीकरण

८.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
८.१.१ (क) सामाजिक समावेशीकरण (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १११)	निर्वाचन हुने पदहरुमा कम्तिमा कानुनले तोकेको संख्यामा तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार गठन हुने समिति/उपसमिति/कार्यदलहरुमा प्रतिनिधित्वको अवस्था ।	निर्वाचन हुने पदहरुमा कम्तिमा कानुनले तोकेको संख्यामा तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार गठन हुने समिति/उपसमिति/कार्यदलहरुमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व गराउन नीति तयार भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	0.25	0.5
८.१.१ (ख) सामाजिकविभेद (संविधानको धारा १८, समानताको हक)	छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिकविभेद र हिंसाका घटनाहरुसंग सम्बन्धित उजुरीमा उल्लेख्य रुपमा कमिआई समाजिक सहिष्णुता र सौहार्दता सहितको समतामूलक समाजको आधार तयार भएको ।	समाजमा छुवाछुत बिध्यामन रहेको, सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वास कायम रहेको, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनमा कमि नआएको ।	0.375	0.5
८.१.२ निर्णय प्रक्रियमा सहभागिता (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १११)	स्थानीयतहको निश्चित प्रतिनिधित्व तोकिएका क्षेत्रमा कम्तिमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको संख्यात्मक उपस्थिति र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने क्षेत्रमा सबै समूहको समानुपातिक प्रतिनिधित्व सहित निर्णय प्रक्रियामा अर्थपूर्ण सहभागिता रहेको ।	स्थानीय तहको निर्णय प्रक्रियमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको संख्यात्मक उपस्थिति मात्र रहेको ।	0.25	1.0
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**0.625**	**2.00**

८.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्ग**	**पूर्णाङ्ग**
८.२.१ सामाजिक सुरक्षातथा संरक्षण (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ त)	बालबालिका पुनर्सस्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालनका लागि नीति र कार्यक्रम तर्जुमा, आवश्यकता अनुसार केन्द्रहरु स्थापना भई नियमित सञ्चालन भएको तथा सहज पहुँचभएको ।	बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धमा कुनै कार्य नभएको	0.263	0.875
८.२.२ घरेलु हिंसा अन्त्यकालागि बहस, पैरवीतथा चेतनामूलकअभियान (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ उपदफा २ को ग ३०)	घरेलु हिंसा अन्त्यकालागि बहस, पैरवी तथा चेतना मूलक अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम पर्याप्त र प्रभावकारी भएको	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम पर्याप्त र प्रभावकारी नभएको	0.525	0.875
८.२.३ वालश्रम, वालविवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज,बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथासंग सम्बन्धितकार्यहरु (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ उपदफा २ को ग ३०)	वालश्रम, वालविवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा नियन्त्रणका लागि नीति वा कार्यक्रम तयार भई कार्यान्वयन भएको ।	वाल श्रम, बाल विवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा नियन्त्रणका लागि कुनै नीति र कार्यक्रम नभएको	0.263	0.875
८.२.४ लैङ्गिकउत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ उपदफा ३ को छ, अनुसार लैङ्गिक समानताकालागी लैङ्गिकवजेट)	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) भई सोही अनुसार योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने गरेको ।	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) हुने नगरेको ।	0.263	0.875
		जम्मा प्राप्ताङ्ग	**1.314**	**3.5**
८. ३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्ग**	**पूर्णाङ्ग**
८.३.१ महिला विरुद्द हुने घरेलु हिंसाको घटनामा कमी (अघिल्लो आ. व. को तुलनामा)	२०% भन्दा बढीले कमि आएको ।	२०% भन्दा बढीले कमि आएको ।	1.125	1.125
८.३.२ वालश्रम, वालविवाह, वहु विवाह, दाइजो र दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा रोकथामका लागि तर्जुमा गरिएकाकार्यक्रममा लगानी (सशर्त अनुदान	०.५ % भन्दा माथि ।	०.५ % भन्दा माथि ।	1.125	1.125

बाहेक बाँकी वजेटको)				
८.३.३ महिला/दलित/अपाङ्ता भएका व्यक्ति संयोजक/अध्यक्ष भएको उपभोक्ता समितिहरुको सङ्ख्या (कुल गठीत उपभोक्ता समितिको)।	३० % भन्दा वढी।	१० % भन्दा कम।	0.338	1.125
८.३.४ आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछी परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत समुदायको सामाजिक र आर्थिक उत्थानमा गरिने लगानी (सशर्त अनुदानबाहेक बाँकीवजेटको)	१० % भन्दा वढी	२ % भन्दा कम।	0.338	1.125
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**2.926**	**4.5**
विषयगत क्षेत्र ८ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क			**4.87**	

विषयक्षेत्र ९ : वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन

९.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
९.१.१ वातावरण संरक्षण (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा ४ को ङ १,२३ र २६)	वातावरण संरक्षणका लागि नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था भई सो अनुरुप प्रभावकारी रुपमा वातावरण संरक्षणको कार्यहरु हुने गरेको।	वातावरण संरक्षणका लागि नीतिगत व्यवस्था भएको तर कार्यान्वयनको लागि प्रभावकारी संरचना नभएको ।	0.55	1.1
९.१.२ विपदव्यवस्थापन (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ को न)	विपद् व्यवास्थापनका लागि नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था भई सो अनुरुप प्रभावकारी रुपमा विपदव यवस्थापनको कार्यहरु हुने गरेको।	विपद् व्यवास्थापनका लागि नीतिगत व्यवस्था भएको तर प्रभावकारी संरचना नभएको।	0.55	1.1
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.1**	**2.2**
९.२ प्रक्रियागतअवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**

९.२.१ वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रण (जल, भूमि, ध्वनी, वायु र खाद्य) **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा ४ को ङ १,२३ र २६)**	वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणका कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वय नभएको ।	वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम रहेता पनि प्रभावकारी नभएको ।	0.77	1.283
९.२.२ स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवकतथा समुदायको क्षमता विकास (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ को न को कार्यका लागि**)	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वय नभएको ।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकासका लागि कुनै कार्यक्रम नरहेको ।	0.385	1.283
९.२.३ विपदजोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ को न ४)**	विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कनका आधारमा कार्यक्रम तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिएको ।	विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन नभएको	0.385	1.283
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.54**	**3.849**
९.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
९.३.१ वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धनमा बजेट विनियोजन	बल उद्यान/खुलाक्षेत्र हरियाली क्षेत्र विस्तार लगायत वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धन तर्फ समानीकरण अनुदानको ३% भन्दा बढी बजेट बिनियोजन भएको ,	बालउद्यान/खुलाक्षेत्र हरियालीक्षेत्र विस्तार लगायत वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धन तर्फ समानीकरण अनुदानको १ % भन्दा कम बजेट	0.248	0.825

		बिनियोजन भएको		
९.३.२ वातावरण संरक्षणमा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता	वातावरण संरक्षणका ५०% भन्दा बढी कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता रहेको	वातावरण संरक्षणका कुनै पनि कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता नरहेका	0.248	0.825
९.३.३ वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणमा स्थानीयतहको लगानी (वित्तिय समानिकरण अनुदान)	०.३ % भन्दा बढी	०.१ % भन्दा कम	0.248	0.825
९.३.४ स्थानीयविपद् व्यवस्थापन कोषमा बजेट विनियोजन (वार्षिक रुपमा)	कुलपूँजीगत बजेटको ०.२% भन्दा वढी	कुल पूँजीगत बजेटको ०.२% सम्म	0.495	0.825
९.३.५ टोलविकास संस्था गठन तथा संचालन	टोल विकास संस्था गठन र सञ्चालन सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई सो नीतिका आधारमा ८०% भन्दा बढी घरधुरी टोल विकास संस्थामा आवद्ध भई सञ्चालन भएको ।	टोल विकास संस्था गठन र सञ्चालन सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई केही वस्तीहरुमा टोल विकास संस्था गठन भएको	0.495	0.825
९.३.६ एम्बुलेन्स,अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुको उपलब्धता	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुमा ५०% भन्दा ववढी जनसंख्याको पहुँच भएको ।	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरु उपलब्ध नभएको ।	0.248	0.825
		जम्मा प्राप्ताङ्ग	**1.982**	**4.95**
विषयगत क्षेत्र ९ को कुलजम्मा प्राप्ताङ्ग			**4.62**	

विषयक्षेत्र १० : सहकार्य र समन्वय

१०.१ समग्र अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
१०.१.१ संघ, प्रदेश र स्थनीयतहबीचको सहकार्य र समन्वय **(नेपालको संविधानको धारा २३५)**	स्थानीयतह लाई संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको बारेमा जानकारी भईसंघ र प्रदेश संग गर्नुपर्ने नीतिगत र कार्यगत समन्वय गरेर मात्र आफ्ना नीति तथा कार्यक्रम तय गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहलाई संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको बारेमा जानकारी भई आफ्ना नीति तथा कार्यक्रम तय गर्दा संघ र प्रदेश संग गर्नुपर्ने नीतिगत र कार्यगत समन्वय आंशिक रुपमा गरेको ।	0.525	0.7
१०.१.२ अन्तर स्थानीयतह सह कार्य र समन्वय (प्राकृतिक श्रोत को संरक्षण र उपयोग, पूर्वाधार निर्माण, वातावरण संरक्षण तथा फौहोरमैला व्यवस्थापन, आपतकालीन सेवा व्यवस्थापन,राजश्व संकलन आदि) **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २६**	साझा सरोकारका विषयहरुमा सहकार्य र समन्वय गर्ने सम्बन्धित स्थानीयतहको नीति र संरचना निर्माण भई आवश्यक क्षेत्रहरुमा प्रभावकारी रुपमा सहकार्य र समन्वय भएको ।	साझा सरोकारका विषयहरुमा सहकार्य र समन्वयका क्षेत्रहरु पहिचान नभएको र सो सम्बन्धमा कुनै पहल नभएको ।	0.175	0.7
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**0.7**	**1.4**
१०.२ प्रक्रियागत अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अवस्था**	**हालको विद्यमान अवस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
१०.२.१ दुई वा सो भन्दा बढि स्थानीततहको सरोकारको विषयमा बन्ने समितिहरुको गठन र सञ्चालन(**स्थानीयसरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २६ अन्तर्गत**	स्थानीयतह वीच साझाहित र सरोकारका विषयमा आवश्यक पर्ने संयुक्त समिति गठन भई समितिहरु क्रियाशिल रहेको ।	स्थानीय तहवीच साझा हित र सरोकारका विषयमा आवश्यक पर्ने कुनै पनि संयुक्त समिति गठन नभएको	0.37	1.23

१०.२.२ गैर सरकारी र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २५)**	स्थानीय गैर सरकारी संस्था र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य गर्ने नीति तय भई कार्यगत सम्बन्ध स्थापितभएको ।	स्थानीय गैर सरकारी संस्था र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य गर्ने नीति तय भई कार्यगत सम्बन्ध स्थापित भएको ।	1.23	1.23
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.6**	**2.46**
१०.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचकक्षेत्र	**अपेक्षित अबस्था**	**हालको विद्यमान अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
१०.३.१ अन्तर सरकारी समन्वय तथा सहजीकरण	स्थानीयतहले सङ्घीय र प्रदेश स्तरको आयोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्न विषयमा जानकारी भई समन्वयका लागि संरचना तयार भई संरचना क्रियाशिल भएको ।	स्थानीय तहले सङ्घीय र प्रदेशस्तरको आयोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्न विषयमा जानकारी भई समन्वयको संरचना तयार भएको तर क्रियाशिल नभएको ।	0.63	1.05
१०.३.२ अन्तर स्थानीयतह साझेदारी	लगत न्यूनीकरण, स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग वा प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि अन्य गाउँपालिका वा नगरपालिका सँग साझेदारीमा आयोजनाको संयुक्त व्यवस्थापन गर्न १ भन्दा बढी कार्यक्रम संचालन भएको ।	लागत न्यूनीकरण, स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग वा प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि अन्य गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग साझेदारीमा आयोजनाको संयुक्त व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा कुनै कार्य नभएको ।	0.32	1.05
१०.३.३ जिल्ला समन्वय समिति संगको समन्वय	विकास निर्माण सम्बन्धीकार्यमा सहजिकरण गर्न जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त पृष्टपोषण , सुझाव तथा अनुगमन प्रतिवेदन माथी कार्यपालिकामा छलफल भई आवश्यक निर्णय भएको ।	विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यमा सहजिकरण गर्न जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त पृष्टपोषण , सुझाव तथा अनुगमन प्रतिवेदन माथी कार्यपालिकामा छलफल भएको तर सो सम्बन्धमा कुनै निर्णय नभएको ।	0.63	1.05
		जम्मा प्राप्ताङ्क	**1.58**	**3.15**
		विषयगत क्षेत्र १० को कुलजम्मा प्राप्ताङ्क	**3.88**	

३.६.२ संस्थागत स्वमूल्याङ्कनमा अतिरिक्त (थप) सूचकको आधारमा लेखाजोखाको नतिजा

तालिका ४:स्वमूल्याङ्कन को अतिरिक्त (थप) सूचकहरूको अवस्थाको विस्तृत विवरण

क.सं.	विषयगतक्षेत्र	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	प्रतिशत	अन्तर	अन्तर प्रतिशत	समग्र नतिजा
1	कार्य जिम्मेवारीमा स्पष्टता र दीर्घकालीन सोंच र परिकल्पना र योजना	8	4.40	55.00	3.60	45.00	कमजोर
2	संगठन तथा व्यवस्थापन	8	4.00	50.00	4.00	50.00	कमजोर
3	मानव संसाधन विकास	10	3.00	44.00	5.60	56.00	कमजोर
4	योजना व्यवस्थापन	10	3.50	35.00	6.50	65.00	धेरै कमजोर
5	वित्त व्यवस्थापन	10	6.00	60.00	4.00	40.00	राम्रो
6	आर्थिक प्रशाशन	10	4.00	40.00	6.00	60.00	धेरै कमजोर
7	सेवा प्रवाह व्यवस्थापन	14	8.40	60.00	5.60	40.00	राम्रो
8	आन्तरिक तथा वाह्य समन्वय	8	3.20	40.00	4.80	60.00	धेरै कमजोर
9	सार्वजनिक जवाफदेहिताको व्यवस्थापन	12	4.80	40.00	7.20	60.00	धेरै कमजोर
10	ज्ञान व्यवस्थापन	10	3.00	30.00	7.00	70.00	धेरै कमजोर
	जम्मा	100.00	44.30	44.30%	55.70	55.70	कमजोर

धेरै कमजोर: कम ४० भन्दाकम; कमजोर: *41 – 59:* राम्रो: *60 –79;* उत्कृष्ट*80 – 100*

त्यसैगरी थप ५० सूचकहरुको अवस्थामा जम्मा जम्मी समग्रमा (४४.३०) अंकभार प्राप्त गरेको देखिन्छ। थप सूचकहरूमा समग्रमा कमजोर नै देखिएको छ। वित्त व्यवस्थापन र सेवाप्रवाह व्यवस्थापन राम्रो देखिएको छ भने योजना व्यवस्थापन, आर्थिक प्रशाशन, आन्तरिक तथा वाह्य समन्वय, सार्वजनिक जवाफदेहिताको व्यवस्थापन र ज्ञान व्यवस्थापन क्षेत्र धेरै कमजोर देखिन्छ। यस बाहेकका तीनवटा क्षेत्र कमजोर नै देखिन्छन्।

नक्सा ४: अतिरिक्त संस्थागत क्षमताको लेखाजोखाको चित्रण

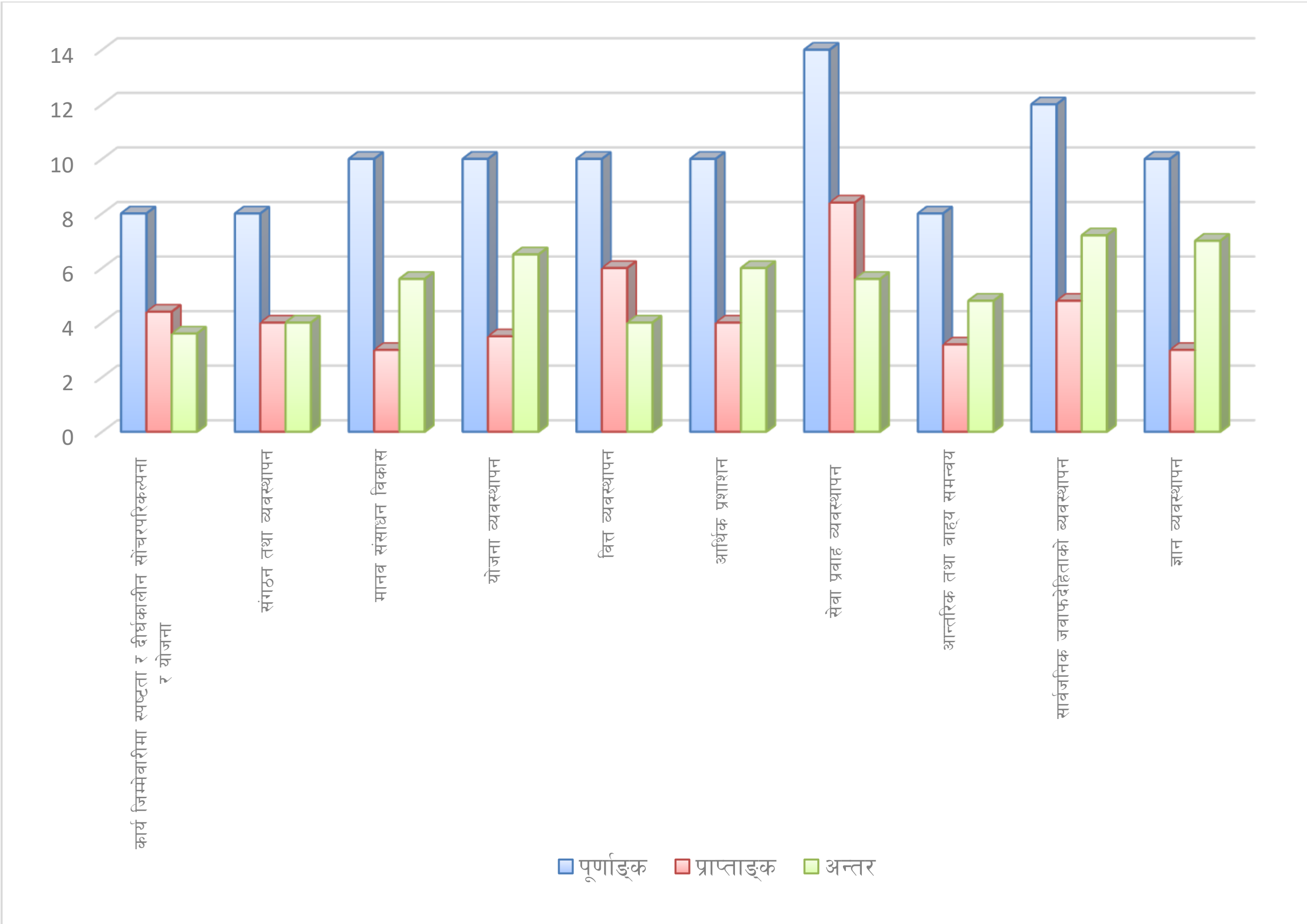

नक्सा ५: अतिरिक्त संस्थागतक्षमताको लेखाजोखाको माकुरी जालो चित्रण

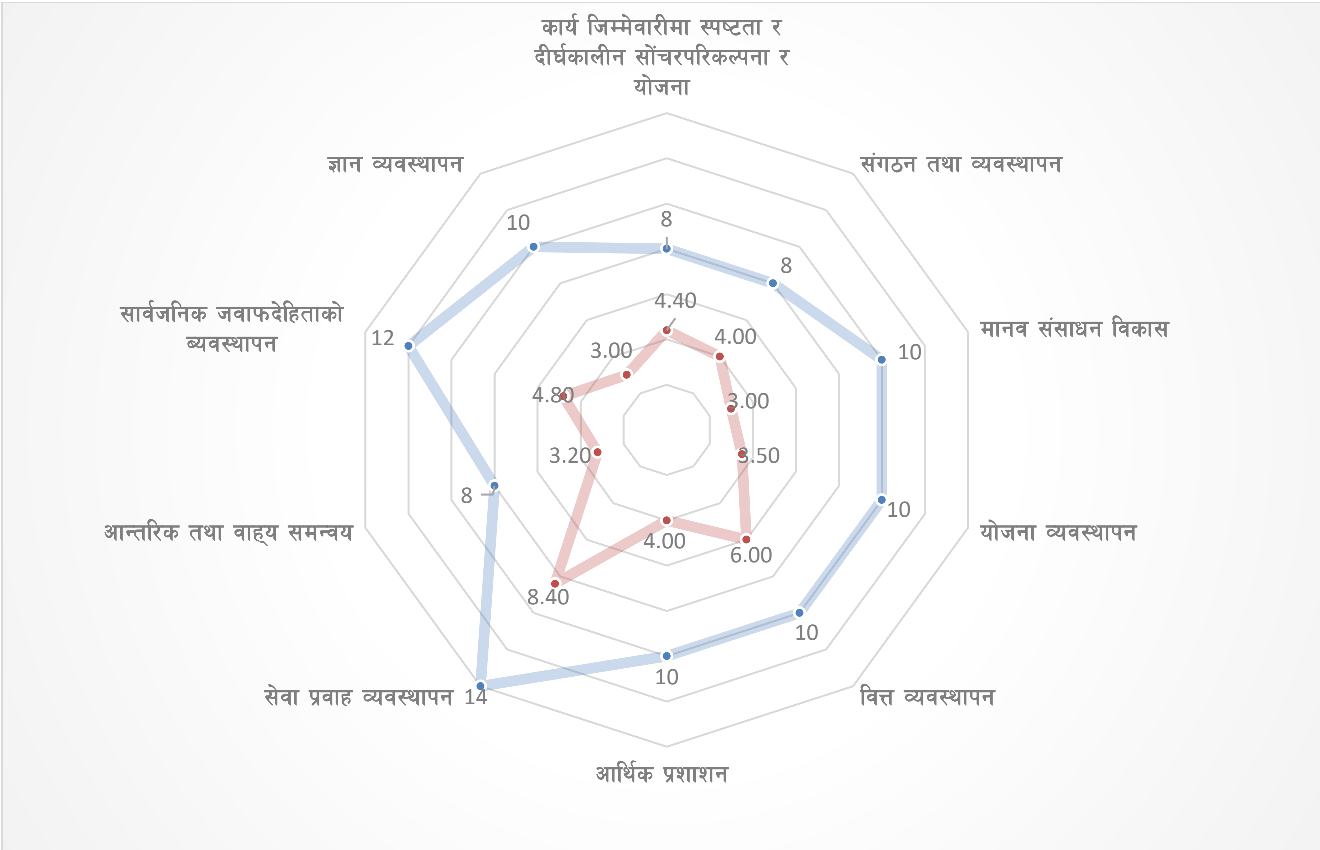

तालिका नं ५- थप सूचकका विवरण

१: कार्य जिम्मेवारीमा स्पष्टता र दीर्घकालीन सोंचरपरिकल्पना र योजना

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
व्यक्तिगत कार्य जिम्मेवारी बारेको स्पष्टता	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/उप प्रमुख, वडा अध्यक्षहरु, समितिका संयोजकहरु र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरु आफ्नो कार्य जिम्मेवारीमा स्पष्ट र एक अर्काको जिम्मेवारी पुरागर्न परिपुरक रहेको।	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/उप प्रमुख, वडा अध्यक्षहरु, समितिका संयोजकहरु र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सबैजना आ-आफ्नो कार्यजिम्मेवारी बारे स्पष्ट भएको।	1.2	1.6
दीर्घकालीनसोच तथा परिकल्पना	पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवाला (महिला, भिन्न क्षमता भएकाहरु) सहित समावेशी ढंगले घनिभूत छलफल गरी दीर्घकालीन सोच तथा लक्ष्य र उद्देश्यहरु निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।	दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु किटान भएको तर यस विषयमा पदाधिकारी, कर्मचारीहरु र अन्य सरोकारवालाहरुबीच छलफल नभएको	1.2	1.6
दीर्घकालीन बिषयगत योजनाहरु	गाउँ/नगरपालिकाका सबै पदाधिकारी, कर्मचारी, स्थानीय नागरिक समाज र अन्य सरोकारवाला (महिला, भिन्न क्षमता भएकाहरु) सहित समावेशी ढंगले घनिभूत छलफल गरी विषयगत क्षेत्रमा दीर्घकालीन योजनाहरु तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।	बिषयगत क्षेत्रमा दीर्घकालीन योजनाहरु बनाएको तर अध्यक्ष/ प्रमुख सहितका केही पदाधिकारी र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र केही कर्मचारी बाहेक अरु कोही पनि यसबारेमा स्पष्ट नभएको।	0.8	1.6
आवधिक योजना	पदाधिकारी, कर्मचारी, स्थानीय नागरिक समाज र अन्य सरोकारवाला (महिला, भिन्न क्षमता भएकाहरु) सहित समावेशी ढंगले घनिभूत छलफल गरी आवधिक योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको तथा यस सम्वन्धमा सबैको बुझाई समान रहेको	आवधिक योजना तयार नगरेको र हालसम्म यस बिषयमा गाउँ/ नगरपालिकामा कुनै छलफल नै नभएको।	0.4	1.6
गौरबका योजना र योजना बैंक	विभिन्न गौरवका योजनाहरु पहिचान गरी सबैको विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार गरी योजना बैंङ्क समेत तयार गरेको	विभिन्न गौरवका योजनाहरु पहिचान गरेको तर विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार नगरेको	0.8	1.6
		जम्मा अंक	4.4	**8**

२ : संगठन तथा व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
संगठन संरचना	तयार गर्न सबै पदाधिकारी, कर्मचारी र अन्य सरोकारवालाको सहभागितामा बर्तमान संरचनामा पुनरावलोकन स्वीकृत गरी नयाँ कार्यगत संरचना कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको संगठन संरचनालाई नै कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	0.4	1.6
पद व्यवस्था, पदपूर्ति र पदस्थापना	आफैले तयार गरेको कार्यगत संगठन संरचना अनुसार दरबन्दी स्वीकृत गरी स्थायी र करारमा पदपूर्ति गर्ने कार्ययोजना अनुरुप स्थायी रिक्त पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्न लोक सेवा आयोगमा माग गरेको र हाललाई प्राविधिक पदमा करारमा काम गराएको	मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको दरबन्दी भित्र समायोजन भै आएका कर्मचारीबाट मात्र कार्य सञ्चालन हुन नसकेकोले रिक्त पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्न लोक सेवा आयोगमा माग गरेको र हाललाई प्राविधिक पदमा करारमा काम गराएको	1.2	1.6
संस्थागत मूल्य, मान्यता र कार्य वातावरण	निर्वाचित प्रतिनिधि, कर्मचारीहरु र अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लिखित आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको र सम्बद्ध सबैले यसलाई पालना गर्ने गरेको ।	निर्वाचित प्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुको सहभागितामा आचारसंहिता तयार गर्ने कार्य भैरहेको ।	0.8	1.6
राजनीतिज्ञ र कर्मचारीबीच कार्यसीमा निर्धारण	स्वीकृत कार्यसम्पादन र कार्यविभाजन नियमावली तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम जुन काम जुन तहको पदाधिकारी वा निकायबाट सम्पादन हुनुपर्ने हो सोही निकाय वा पदाधिकारी बाटै सम्पादन गर्ने गरिएको ।	नियमावली स्वीकृत गरेको भए पनि कार्यपालिबाबाट हुनुपर्ने निर्णय अध्यक्ष/प्रमुखबाटै गरी अनुमोदनका लागि पेश गर्ने र आफ्नो तहबाट सम्पादन हुनुपर्ने कार्य समेत माथिल्लो तहमा पेश गर्ने गरिएको ।	1.2	1.6
आन्तरिक सञ्चार	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठकले गरेका निर्णयहरु सदस्य, सम्बन्धित शाखा र कर्मचारीहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने र नियमित रुपमा वेभसाईट मार्फत सार्वजनिक समेत गर्ने गरेको	वडा समिति र कार्यपालिकाले गरेका निर्णयहरु सदस्यहरु तथा सम्बन्धित शाखाहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने नगरेको	0.4	1.6
		जम्मा अंक	4	**8.0**

३ : मानव संसाधन विकास

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
पदीय कार्यविवरण	कर्मचारीहरुको सहभागितामा पदीय कार्यविवरण निर्माण एवं स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको र सम्बद्ध सबैले यसलाई पालना गरेको ।	विषयगत शाखा, वडा कार्यालय लगायत सबै कर्मचारीहरुको पदीय कार्यविवरण तयार नभएको	0.5	2.0
पदाधिकारी तथा कर्मचारीको नेतृत्व शैली	वडा समिति, कार्यपालिका तथा अन्य समितिहरु र कर्मचारी बैठक नियमित रुपमा बस्ने तथा नीतिगत निर्णयमा	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठक बस्ने मिति पूर्वनिर्धारण गरिएको भएपनि नियमित रुपमा	1.0	2.0

	सरोकारवालाहरुसंग छलफल र परामर्श गर्ने गरिएको ।	बैठक समेत बस्ने नगरेको ।		
कर्मचारीको वृत्ति विकास	वृत्ति विकास योजना तयार भइ स्वीकृत गरेको र योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेट समेत विनियोजन गर्ने गरेको ।	कर्मचारीहरुको मनोवल उच्च राख्न वृत्ति विकास योजना तयार नभएको	0.5	2.0
कर्मचारी तालिम	कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये ५० प्रतिशत भन्दा बढीले सेवाप्रवेश र सेवाकालिन तालिम तथा वैदेशिक अध्ययन, अवलोकन वा तालिमको अवसर प्राप्त गरेको	कार्यरत कर्मचारीहरुमा ७५ प्रतिशतभन्दा बढीले सेवाप्रवेश वा सेवाकालिन तालिममध्ये कुनै एक तालिम पनि नलिएको	0.5	2.0
निर्वाचित प्रतिनिधिहरुको अभिमुखिकरण	अध्यक्ष/प्रमुख सहित सबै निर्वाचित पदाधिकारीहरु नेपाल सरकार वा अन्य सहयोगी निकायले आयोजना गरेको कार्यक्रम बाहेक आफ्नै स्रोतबाट आयोजना गरिएको तालिम कार्यक्रममा समेत सहभागि भएको	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/ उपप्रमुख नेपाल सरकार वा अन्य सहयोगी निकायले आयोजना गरेको अभिमुखिकरण कार्यक्रममा सहभागि भएको	0.5	2.0
जम्मा अंक			3	**10.0**

४ : योजना व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	**चाहेको अबस्था**	**हालको अबस्था**	**प्राप्ताङ्क**	**पूर्णाङ्क**
बार्षिक योजना निर्माण प्रकृया	सहभागितात्मक योजना प्रक्रिया अनुशरण गरी वार्षिक योजना तर्जुमा गरेको र बार्षिक योजनामा आवधिक योजनाले मार्गदर्शन गरेका बिषयहरु समावेश गरी समयसीमा र जिम्मेवारी किटान भएको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गरी कार्य सम्पादन गर्ने गरेको ।	वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा मार्गदर्शन अनुसार सहभागितात्मक योजना प्रक्रियालाई अक्षरशः अनुशरण गर्ने नगरेको	0.5	2.0
आवधिक तथा बार्षिक योजनाबीचको अन्तरसम्बन्ध	आवधिक योजनाले तय गरेका लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र क्रियाकलाप लाई बार्षिक योजनाले अनुशरण गरेको तथा मध्यमकालिन खर्च संरचना समेत तयार गरेको	आवधिक योजना नै तर्जुमा नभएको	0.5	2.0
नीति तथा कार्यक्रम र बजेट विनियोजन	बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी पर्याप्त छलफल पश्चात स्वीकृत गर्ने र स्वीकृत नीति कार्यक्रमका आधारमा वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्ने गरिएको ।	वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने गरिएको भए पनि नीति कार्यक्रम र बजेट विनियोजन बीच तालमेल नरहेको	1.5	2.0
बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना	समयबद्ध क्रियाकलाप र तथा जिम्मेवारी सहितको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गरी बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गरिएकोले समय मै अपेक्षित नतिजा हासिल हुने गरेको	बजेट नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न समयबद्ध क्रियाकलाप र जिम्मेवारी निर्धारण गर्ने नगरिएको	0.5	2.0
अनुगमन, मूल्याङ्कन र गुणस्तर नियन्त्रण	सूचक सहितको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तथा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि वा कार्ययोजना स्वीकृत गरी	योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्यांकन र गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी कुनै योजना नभएको	0.5	2.0

	कार्यान्वयन ल्याएको र अनुगमन प्रतिवेदन उपर कार्यपालिकामा छलफल गरी कारबाही समेत हुने गरेको			
जम्मा अंक			3.5	**10.0**

५ : वित्त व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
सङ्घीय अनुदानको उपयोग	संघबाट प्राप्त हुने समपुरक र विशेष अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र समय मै प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको साथै सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने र आय व्ययको अनुमानित विवरण पौष मसान्त भित्र सङ्घीय अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने गरेको	संघबाट प्राप्त हुने समपुरक र विशेष अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र समय मै प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको साथै सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने र आय व्ययको अनुमानित विवरण पौष मसान्त भित्र संघीय अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने गरेको	2.0	2.0
प्रादेशिक अनुदानको उपयोग	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व वाँडफाँड वापतको रकमको केही प्रतिशत विकास कार्यमा समेत उपयोग गर्ने गरेका	प्रदेशबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको तथा सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने गरेको	1.5	2.0
राजस्व बाँडफाँड र रोयल्टीको उपयोग	राजस्व बाँडफाँड र रोयल्टी बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व वाँडफाँड र आन्तरिक आयको रकमलाई मितव्ययी रुपमा प्रशासनिक खर्चमा लगाई बाँकी रकम विकास कार्यमा उपयोग गर्ने गरेको	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व वाँडफाँड वापतको रकमको केही प्रतिशत विकास कार्यमा समेत उपयोग गर्ने गरेको	1.5	2.0
आन्तरिक स्रोत परिचालनको अवस्था	आन्तरिक राजश्वका सम्भावित सबै श्रोतहरुको पहिचान र परिचालन गरिएको, करका दरलाई प्रगतिशील वनाइएको, आन्तरिक आय परिचालनका लागि राजश्व सुधार कार्ययोजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको र यी सबै विषयमा राजस्व परामर्श समिति कृयाशील रहेको	आन्तरिक आयका सम्भावित श्रोतहरु मध्ये धेरैजसो स्रोतको परिचालन गरिएको साथै राजस्व परामर्श समितिले समेत आन्तरिक स्रोतको संभावना विश्लेषण गरी प्रतिबेदन पेश गर्ने गरेको	0.5	2.0
राजस्व प्रशासनको अवस्था	राजस्व परिचालनका लागि छुट्टै शाखा र दरबन्दी स्वीकृत गरी कर्मचारीहरुको व्यवस्था गरिएको साथै आवश्यक तालिम, उपकरण, सफ्टवेयर तथा कार्यविधि समेतको व्यवस्था गरिएको	राजस्व परिचालन गर्न छुट्टै शाखा तथा कर्मचारीको दरबन्दी स्वीकृत गरी दरबन्दी अनुसारका कर्मचारी समेत व्यबस्था गरिएको	0.5	2.0
	जम्मा अंक		6	**10.0**

६ : आर्थिक प्रशासन

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन	खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना स्वीकृत गरी सोही बमोजिम खरिद कार्य सञ्चालन गर्ने गरिएको र सार्वजनिक खरिद नियमावली समेत स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गरिएको ।	वार्षिक खरिद योजना तयार गर्ने नगरिएको र छुट्टै सार्वजनिक खरिद नियमावली समेत नरहेको ।	0.5	2.0
जिन्सी निरिक्षण, बरबुझारथ र भौतिक सम्पत्ति संरक्षण	नियमित जिन्सी निरीक्षण गरी प्रतिवेदन उपर कारबाही भएको, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि सबैले बरबुझारथ गर्ने गरेको र आफ्नो स्वामित्व तथा भोगाधिकारमा रहेका सम्पत्ति र आफ्नो क्षेत्रभित्रका सार्वजनिक जग्गाको समेत लगत राख्ने गरेको ।	जिन्सी निरीक्षण वार्षिक रुपमा हुने गरेता पनि प्रतिवेदन उपर कारबाही हुने नगरेको, अधिकांश कर्मचारीले बरबुझारथ गर्ने गरेको र आफ्नो स्वामित्वमा रहेका सम्पत्तिको मात्र लगत राख्ने गरेको ।	1.0	2.0
खर्चको लेखा तथा प्रतिवेदन व्यवस्था	सूत्र कार्यान्वयन गरिएको र मासिक, चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी कार्यपालिकाको बैठक र संघ तथा प्रदेशका सम्बद्ध निकायमा पठाउने गरिएको वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक समेत गर्ने गरेको ।	खर्चको लेखांकन सम्बन्धी मापदण्ड (सूत्र) कार्यान्वयन नगरिएको र खर्चको प्रतिबेदन कार्यपालिकाको बैठक र सम्बद्ध निकाय समक्ष पठाउने नगरेको ।	0.5	2.0
आन्तरिक लेखापरीक्षण	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा स्थापना गरी कर्मचारीको व्यवस्था गरिएको र नियमित रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको ।	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा पनि नरहेको र आन्तरिक लेखापरीक्षण समेत गर्ने नगरिएको ।	0.5	2.0
अन्तिम लेखापरीक्षण	लेखापरीक्षणबाट औल्याएका बेरुजुहरुको प्रतिकृया समयमै पठाइएको र बेरुजुको लगत समेत नियमित रुपमा अध्यावधिक गर्ने गरिएको ।	लेखापरीक्षणबाट औल्याएका बेरुजुहरुको प्रतिकृया ३५ दिनभित्र महालेखा परीक्षकको कार्यालयमा पठाइएको तर बेरुजुको लगत अध्यावधिक गर्ने नगरिएको ।	1.5	2.0
		जम्मा अंक	4	**10.0**

७ : सेवा प्रवाह व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
आर्थिक क्षेत्रका सेवा प्रवाह	विगत २ वर्षको कूल विकास लगानीमध्ये आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, व्यापार, वाणिज्य, रोजगारी आदि) को क्षेत्रमा दश प्रतिशत भन्दा बढी लगानी गर्ने गरिएको ।	विगत २ वर्षको कूल विकास लगानीमध्ये आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, व्यापार, वाणिज्य, रोजगारी आदि) को क्षेत्रमा दश प्रतिशत भन्दा बढी लगानी गर्ने गरिएको ।	2.8	2.8
सामाजिक क्षेत्रका सेवा प्रवाह	सामाजिक क्षेत्रका सेवाहरु विपन्नता नक्शांकनका आधारमा महिला, दलित, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति,	सामाजिक क्षेत्रका सेवाहरु महिला, दलित, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति, अपांगता भएका	1.4	2.8

	अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक लक्षित गरी प्रवाह हुने गरेको	व्यक्ति, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक तथा विपन्न समुदायमध्ये केहीलाई लक्षित गरी सञ्चालन गर्ने गरिएको		
पुर्वाधार सेवा प्रवाह	पुर्वाधार सम्बन्धी सेवा वडागत तथा बिषयगत माग, स्वीकृत यातायात गुरु योजना, उर्जा सञ्चार र भवन निर्माण सम्बन्धी बिषयगत योजनाहरु, आवधिक योजनाका लक्ष हासिल गर्न नयाँ तथा विगतका क्रमागत योजना सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको	पुर्वाधार सम्बन्धी सेवा प्रमुख/अध्यक्ष, वडाअध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरुको सिफारिश र विगतका क्रमागत योजना सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको	1.4	2.8
संस्थागत सेवा प्रवाह	सिफारिश लगायत संस्थागत विकास र अन्य सेवाहरु पालिकाबाट स्वीकृत मापदण्ड र कार्यविधिको आधारमा आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सम्भव भएसम्म अनलाइन प्रविधिबाट र सो सम्भव नभएको स्थानमा घुम्ती तथा घरदैलो सेवा समेत उपयोग गरी कार्यालय तथा वडाबाट प्रवाह हुने गरेको	सिफारिश लगायत संस्थागत विकास र अन्य सेवाहरुको प्रवाह प्रमुख/अध्यक्ष, वडाअध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरुको सिफारिशको आधारमा आधुनिक सूचना प्रविधिको समेत प्रयोग गरी सञ्चालन हुने गरेको	1.4	2.8
सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन	सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न सेवाको स्वीकृत मापदण्ड अनुसार भए नभएको बारे समय समयमा उपभोक्ता सर्वेक्षण, प्रयोगशाला परीक्षण, निरीक्षण, अनुगमन र समीक्षा गरी सुधारको कार्य योजना बनाइ कार्यान्वयन गर्ने गरिएको	सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न समय समयमा निरीक्षण र समीक्षा हुने गरेको	1.4	2.8
		जम्मा अंक	8.4	**14**

८ : आन्तरिक तथा वाह्य समन्वय

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
सङ्घीय निकायहरु संगको अन्तरसम्बन्ध	जिल्ला प्रशासन, प्रहरी कार्यालय, अदालत, शैक्षिक ज्ञानकेन्द्र, क्याम्पस र अन्य सङ्घीय निकायहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी परिपुरक र परिपोषक सम्बन्ध कायम गर्दै कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन गर्ने गरेको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, प्रहरी कार्यालय, अदालत र शैक्षिक ज्ञानकेन्द्रसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गर्ने प्रयास गरेको ।	0.8	1.6
प्रादेशिक निकायहरु संगको अन्तरसम्बन्ध	जिल्लास्थित प्रादेशिक बिषयगत डिभिजन कार्यालयहरु, प्रादेशिक योजना कार्यालयहरु र प्रदेश मन्त्रालयहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी दोहोरो नपर्ने गरी	जिल्लास्थित प्रादेशिक बिषयगत डिभिजन कार्यालयहरु, प्रादेशिक योजना कार्यालयहरु र प्रदेश मन्त्रालयहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित	0.8	1.6

	परिपुरक र परिपोषक सम्बन्ध कायम गर्दै कार्यक्रम, योजना तथा सेवा प्रवाह गर्ने गरेको ।	गर्न प्रयास गरेको ।		
अन्तरस्थानीय तह समन्वय	अन्य गाउँ/नगरपालिकासंग विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, राजस्व परिचालन, क्षमता विकास र अन्य बिषयमा समेत कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी संयुक्त समिति मार्फत सहकार्य गर्न समझदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरेको ।	छिमेक तथा टाढाका अन्य कुनै गाउँ/नगरपालिकासंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित नगरेको ।	0.4	1.6
गैरसरकारी क्षेत्रको समन्वय	आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन भएका सबै गैर सरकारी संस्थाहरुलाई आमन्त्रित गरी अन्तरक्रिया मार्फत एक अर्काका क्रियाकलापमा साझेदारी गर्न र दोहोरो नपर्ने गरी सञ्चालन गर्न कार्यगत समझदारी गरी सेवा प्रवाहमा संलग्न गराएको, गैससका योजना गाउँ/नगरपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरेको र आफ्ना केही कार्यक्रमहरु गैर सरकारी संस्था मार्फत समेत सञ्चालन भएका ।	आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन भएका सबै गैर सरकारी संस्थाहरुलाई आमन्त्रित गरी अन्तरक्रिया मार्फत एक अर्काका क्रियाकलापमा साझेदारी र दोहोरो नपर्ने गरी सञ्चालन गर्न कार्यगत समन्वय गर्ने प्रयास गरेको ।	0.8	1.6
निजीक्षेत्रसंगको समन्वय	निजीक्षेत्रसंग समन्वय गरी राजस्व परिचालन, उद्योग ग्राम स्थापना, औद्योगिक पुर्वाधार निर्माण, कृषि उत्पादन संकलन तथा प्रशोधन, रोजगारी सिर्जना र निजीक्षेत्रको सामाजिक उत्तरदायित्वका क्रियाकलाप र निजीक्षेत्रले विकास गरेका सिर्जनात्मक र नविनतम मोडलहरुलाई अनुशरण गर्न र मिलेर सञ्चालन गर्न उद्योग वाणिज्य संघ लगायतका निजीक्षेत्रका प्रतिनिधिमूलक संस्थासंग समझदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको	निजीक्षेत्रसंग समन्वय गरी कुनै कार्यक्रम सञ्चालन नगरेको ।	0.4	1.6
जम्मा अंक			3.2	**8.0**

९ : सार्वजनिक जवाफदेहिताको व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
नागरिक सरोकारका बिषयमा अन्तरक्रिया	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह गर्दा नागरिक सरोकारका बिषयमा महिला, बालबालिका, युवा, पेशागत संगठन, लोपोन्मुख तथा सिमान्तकृत समुदाय लगायतका नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता हुनेगरी छलफल गरी प्राप्त सुझावलाई नीति, रणनीति र कार्यक्रममा समावेश गर्ने गरेको र यसमा आवधिक रुपमा परिमार्जन समेत गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह गर्दा नागरिक सरोकारका बिषयमा महिला, बालबालिका, युवा, पेशागत संगठन, लोपोन्मुख तथा सिमान्तकृत समुदाय लगायतका नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाहरु मध्ये केहीको मात्र सहभागिता हुनेगरी छलफल गर्ने गरेको	1.2	2.4
कार्यपालिका र अन्य कार्यकारी निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण	कार्यपालिकाबाट स्वीकृत नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र विनियमावलीहरु, राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने र कार्यपालिकाका महत्वपूर्ण निर्णयहरु तथा आम्दानी खर्चको विवरण र लेखापरीक्षण बेरुजु लगायत अन्य महत्वपूर्ण दस्तावेजहरु वेबसाइटमा सार्वजनिक गर्नुका साथै सरोकारवाला सबैको जानकारीको लागि सूचना केन्द्रमा सार्वजनिक गर्ने गरेको ।	सभाबाट पारित भएका ऐन राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने बाहेक अन्य कुनैपनि दस्तावेज र निर्णयहरु सार्वजनिक गर्ने नगरेको ।	0.6	2.4
संवैधानिक अंगहरुको निर्देशनहरुको अभिलेख र परिपालना	महालेखा परीक्षक र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायत सबै संवैधानिक अंगहरुले दिएका निर्देशनहरुको पालना गर्नुको साथै हरेक निकायका बेग्लाबेग्लै फाइल तथा लगत तयार गरी आवधिक रुपमा जवाफ पठाउने तथा निरन्तर सम्पर्क राखी लगत कट्टा गराउने गरेको	महालेखा परीक्षक र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायतका संवैधानिक अंगले दिएका निर्देशनहरुको पालना गर्नुको साथै फाइल तयार गरी समय समयमा जवाफ पठाउने गरेको	1.2	2.4
सञ्चार क्षेत्रसंगको सम्बन्ध	उपलब्ध भएसम्मका स्थानीय पत्रकार, एफ.एम. रेडियो र टेलीभिजन च्यानलहरुसंग सेवाको प्रभावकारिता बारेमा नियमित अन्तरक्रिया गर्ने गरेको र पत्रपत्रिका तथा अन्य सञ्चार माध्यममा सेवाको बारेमा आएका टिप्पणीहरुलाई अभिलेख गरी सेवा सुधारको मार्गदर्शनको रुपमा लिने गरेको	स्थानीय पत्रकार, एफ.एम. रेडियो र टेलीभिजन च्यानलहरु मध्ये केहीसंग सेवाको प्रभावकारिताको बारेमा अन्तरक्रिया गर्ने गरेको ।	1.2	2.4
सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरुको प्रयोग	सेवाग्राही संतुष्टी सर्वेक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नियमित पत्रकार भेटघाट, तेश्रोपक्ष अनुगमन तथा सूचना सार्वजनिकीकरण जस्ता सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरु मध्ये	सेवाग्राही संतुष्टी सर्वेक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नियमित पत्रकार भेटघाट, तेश्रोपक्ष अनुगमन तथा सूचना सार्वजनिकीकरण जस्ता सार्वजनिक	0.6	2.4

	अधिकाँश औजारको आवधिक रुपमा प्रयोग गरी प्राप्त नतिजा सार्वजनिक गर्ने तथा सुधारको लागि प्रस्ताव गरेका सुझावहरुलाई कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गरेको	जवाफदेहिताका औजारहरु मध्ये एक दुइ औजारको मात्र प्रयोग गर्ने गरेको		
जम्मा अंक			4.8	12

१० : ज्ञान व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	चाहेको अबस्था	हालको अबस्था	प्राप्ताङ्क	पूर्णाङ्क
ऐन, कानूनको संहिताकरण र प्रकाशन	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका हरेक ऐनहरुको संहिताकरण गरी अभिलेख खडा गरेको तथा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरी पालिकाको वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा सोको प्रति उपलब्ध गराएको ।	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका हरेक ऐनहरुको संहिताकरण गरी अभिलेख खडा गरेको ।	1.0	2.0
सिकाइहरुको संहिताकरण	स्थानीय सरकारका रुपमा गरेका महत्वपूर्ण सिकाइहरुलाई संहिताकरण तथा अभिलेख गर्न कार्यटोली बनाई सिकाइहरु संकलन गरी प्रकाशन तथा अभिलेख गरेको र वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा एक प्रति उपलब्ध गराएको ।	स्थानीय सरकारका रुपमा गरेका सिकाइहरुको संहिताकरण र अभिलेख गर्न नसकेको ।	0.5	2.0
महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको अभिलेख	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको लागत, निर्माणकर्ता, निर्माण अवधि र सबैको आयु समेत उल्लेख गरी अभिलेख खडा गरेको र सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा सोको प्रति उपलब्ध गराएको ।	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको अभिलेख गर्न नसकेको ।	0.5	2.0
असल अभ्यासहरुको संहिताकरण	असल अभ्यास हरुको अभिलेख र संहिताकरण गरीएको र यसको प्रकाशन गरी अन्य स्थानीय तह र माथिल्लो तहका सरकारहरुलाई जानकारी गराइएको तथा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा सोको प्रति उपलब्ध गराएको ।	असल अभ्यासहरुको अभिलेख र संहिताकरण गर्न नसकिएको	0.5	2.0
पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन	स्रोतको व्यवस्था गरी पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गरेको र यसमा महत्वपूर्ण अभिलेखहरु, विभिन्न सूचना तथा पुस्तक र पत्रपत्रिका उपलब्ध रहेको	पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गर्न नसकेको ।	0.5	2.0

	एवं यसै केन्द्र मार्फत वेवसाइट सञ्चालन तथा अद्यावधिकीकरण गर्ने गरिएको ।			
जम्मा अंक			3	**10.0**

३.७ संस्थागत क्षमता बिकास रणनीतिक कार्ययोजना (२०७६ माघ - २०७७ पुस)

तालिका ६

१. शासकीय प्रवन्ध									
		जिम्मेवारी					थप आर्थिक व्ययभार		
क्र.स.	अवस्थामा सुधारकालागि आवश्यक कृयाकलाप	पहल कर्ता	निर्णय कर्ता	कार्यान्वयन कर्ता	अनुगमन कर्ता	समयावधि	पर्ने	नपर्ने	प्रमाणित गर्ने आधारहरु
१	सभाको बैठकका छलफल र निर्णय संग सम्बन्धित विषय वस्तु बारेको सूचना ७ दिन अगावै लिखित र स्पस्ट रुपमा सवे सभासदहरुलाइ जानकारी गराउने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा प्रमुख	उपाध्यक्ष	अव वस्ने सभाको बैठक २०७६ पुष देखि ।		√	पठाईएका पत्रको कार्यालय प्रति र पत्र बुझेको भर्पाइ ।
२	सभा र कार्यपालिकाका सवै निर्णयहरु अफनो वेभ पेज, सूचना पाटीमा टास गरी सार्वजनिक गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	सूचना अधिकृत	अध्यक्ष र उपाध्यक्ष	अव वस्ने सभा र कार्यपालिकाका बैठक २०७६ पुष देखि ।		√	अद्यावधिक गरिएको वेभपेज र सूचनाको अभिलेख ।
३	सभा,कार्यपालिकाका र विषयगत समितीहरुको बैठक स्वीकृत कार्यबिधि अनुसार सन्चालन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र बिषयगत समितिका संयोजकहरु	उपाध्यक्ष	अव वस्ने सभा ,कार्यपालिका र विषगत समितिका बैठक देखि ।		√	स्वीकृत कार्यविधि ।
४	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको कार्यविधि बनाइ कार्यान्वयन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	कार्यपालिका	प्र.प्र.अ.	उपाध्यक्ष	२०७७ बैशाख देखि ।		√	स्वीकृत कार्यविधि ।
५	प्रत्येक महिना कम्तिमा १ पटक अनिवार्य रुपमा कार्यपालिकाको बैठक वस्ने व्यवस्था गर्ने ।	अध्यक्ष	अध्यक्ष	प्र.प्र.अ.	उपाध्यक्ष	०७७ बैशाख देखि ।		√	कार्यपालिकाको बैठक पुस्तिका ।
६	अनलाईन लेखा प्रणाली कार्यान्वयन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.		लेखा अधिकृत	अध्यक्ष र उपाध्यक्ष	०७७ साउन १ गते देखि			सम्बन्धित अभिलेख ।
७	अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडाध्यक्ष, कार्यपालीका सदस्य, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुखहरुको कार्य जिम्मेवारीको प्रभावकारी	अध्यक्ष र प्र.प्र.अ.		अध्यक्ष र प्र.प्र.अ.		०७६ माघ महिना देखि ।		√	बैठक निर्णय पुस्तिका ।

	सम्पादनकालागि एक आपसमा स्पष्टता ल्याउन त्रैमासिक बैठक संचालन गर्ने ।							
२. संगठन तथा प्रशासन								
८	क्षमता विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	माघ महिना		√	क्षमता विकास योजना
९	कर्मचारी प्रशासन नीति तयार गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	१ वर्ष		√	गाउँसभाको निर्णय
१०	संघ र प्रदेशलाई पठाएका प्रतिवेदन र विवरणहरु वेभ साइटमा राख्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	१ महिना		√	वेवसाईट
११	अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बीच कार्य सम्पादन सम्झौता गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि		√	कार्यसम्पादन सम्झौता
१२	आगामि आ.व.देखि जनशक्ति क्षमता विकासका लागि कूल चालु बजेटको कम्तिमा १ प्रतिशत बजेट विनियोजन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि		√	बजेट तथा कार्यक्रम
१३	सबै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा बर्तमान संगठन संरचना पुनरावलोकन गरी नयाँ कार्यगत संरचना तयार गर्ने र सोही अनुरुप पदपूर्ति कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	६ महिना		√	तयार भएको संगठन संरचना
१४	निर्वाचित प्रतिनिधि, कर्मचारीहरु र अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लिखित आचार संहिता स्विकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि		√	स्वीकृत आचार संहिता
१५	कार्यसम्पादन र कार्यविभाजन नियमावली अक्षरस पालना गर्ने	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ वैशाख देखि			कार्यसम्पादन
१६	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठकले गरेका निर्णयहरु सदस्य र सम्बन्धित कर्मचारीहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७६ माघ महिना देखि ।		√	पत्र चलानी
१७	कर्मचारीहरुको सहभागितामा पदीय कार्यविवरण निर्माण एवं स्वीकृत गरी	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि		√	पदिय कार्यविवरण

	कार्यान्वयन गर्ने ।								
१८	वृत्ति विकास योजना तयार गरी स्वीकृत गर्ने र योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेट समेत विनियोजन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि		√	वृक्ति विकास योजना बजेट पुस्तिका
१९	गा.पा मा कार्यरत सबै कर्मचारीहरुलाई सेवाकालिन तालिम र सबै जनप्रतिनिधिहरुलाई वार्षिक रुपमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रशासन शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि		√	तालिम अभिलेख
३. बार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा व्यवस्थापन									
२०	विषय क्षेत्रगत दीर्घकालिन योजना, आवधिक योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने (योजना बनाउदा दीगो विकास लक्ष्य लाई पनि ध्यानमा राख्ने) ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	योजना शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन देखि	√		आवधिक विकास योजना
२१	गैससका कार्यक्रमहरु स्थानीय तहको वार्षिक योजना कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	योजना शाखा	उपाध्यक्ष	०७६ पौष देखि		√	सभा निर्णय तथा वा.वि.का
२२	पुजिगत बजेटको कम्तिमा ५० प्रतिशत बजेट ५ लाख भन्दा बढी लागतका योजनामा विनियोजन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	योजना शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ साउन सत्र		√	वार्षिक कार्यक्रम
२३	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गर्ने	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्र.प्र.अ	उपाध्यक्ष	०७७ साउन सत्र		√	कार्ययोजना
२४	अनुगमन मूल्यांकन कार्यविधि तयार गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	योजना शाखा	उपाध्यक्ष	०७६ माघ महिना देखि ।		√	कायविधि
४. वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापन									
२५	उपभोक्ता समितिहरुलाई वित्तीय अनुशासन सम्वन्धि अभिमुखिकरण गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	योजना शाखा	उपाध्यक्ष	०७६ पौष देखि	√		तालिम संचालन
२६	मासिक आय व्ययको विवरण वेभ साइट सार्वजनिक गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रप्रअ/लेखा अधिकृत	उपाध्यक्ष	०७६ पौष देखि		√	सार्वजनिक परिपत्र , वेवसाईट
२७	वार्षिक खरिद योजना तयार गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्रप्रअ/लेखा अधिकृत	उपाध्यक्ष	०७६ पौष देखि		√	खरिद योजना

२८	आन्तरिक आयका सम्भावित श्रोतहरुको पहिचानका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	राजश्व शाखा	उपाध्यक्ष	०७७ वैशाख देखि	√		अध्ययन प्रतिवेदन
२९	जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदन लाई सफ्टवेयर मा प्रविष्टि गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	भण्डार शाखा	उपाध्यक्ष	०७६ पौष देखि		√	प्रतिवेदन
३०	आन्तरिक लेखा परिक्षँण शाखा व्यवस्था गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्र.प्र.अ	उपाध्यक्ष	०७६ पौष देखि		√	संगठन संरचना
५. सेवा प्रवाह									
३१	वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा वडा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा समेत वैकल्पिक व्यवस्था गर्न वडा सदस्यलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने व्यवस्था गर्ने ।	वडा अध्यक्ष	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	०७६ माघ देखि		√	प्रत्यायोजन गरिएको पत्रको कार्यालय प्रति ।
३२	सामाजिक सुरक्षा भत्ताको भुक्तानि बैंक खाता मार्फत मात्र गर्ने व्यवस्था गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	लेखा अधिकृत	उपाध्यक्ष	०७६ माघ देखि		√	बैक कारोवार अभिलेख ।
६. न्याथिक कार्यसम्पादन									
३३	न्यायिक समितिले अर्धवार्षिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी छलफलका लागि सभामा पेश गर्ने ।	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष	०७६ माघ देखि		√	प्रतिवेदन पुस्तिका ।
७. भौतिक पूर्वाधार									
३४	बालमैत्रि र अपांग मैत्रि सार्वजनिक पूर्वाधार नीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	शाखा प्रमुख	उपाध्यक्ष	२०७७ मंगसिर सम्म ।	√		स्विकृत भएको नीति सम्बन्धि अभिलेख ।
३५	हाल बनाइएको राष्ट्रिय भवन संहिता र मापदण्डलाई स्विकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	शाखा प्रमुख	उपाध्यक्ष	२०७६ फागुन दृेखि ।	√		स्विकृत भएको नीति सम्बन्धि अभिलेख ।
३६	फोहोर मैला व्यवस्थापन कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	योजना शाखा	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		स्वीकृत कार्यविधि ।
८. सामाजिक समाबेशीकरण									
३७	सामाजिक समावेशिकरण नीति तयार गरी निर्णय प्रकृयामा पछाडि परेका महिला, दलित, सिमान्तकृत समुदायको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	वडाध्यक्ष	कार्यपालीका गाउं सभा	वडां सम्वन्धित शाखा	प्र.प्र.अ.	२०७६ फागुन देखि ।		√	समानुपातिक प्रतिनिधित्वको प्रतिशत

३८	घरेलु हिंसा वालश्रम, वाल विवाह, वहु विवाह, दाइजो जस्ता कुरितिका अन्त्यकालागि वहश, पैरवि तथा चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	न्यायिक समिति	कार्यपालीका गाउं सभा	म.वि. शाखा	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		वार्षिक कार्यक्रम संचालन रेकर्डिंग
३९	लैंगिक उत्तरदायि वजेट परिक्षण गर्ने ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	शाखा प्रमुख	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		लैंगिक उत्तरदायि वजेट परिक्षण प्रतिवेदन
९. वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन									
४०	वातावरण संरक्षँण नीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	समिति सबै	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		नीतिको प्रति
४१	विपद व्यवस्थापन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने (क्यू.आर.टी. गठन गर्ने, जोखिमको नक्सा, स्थानीय विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना) ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	समिति सबै	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		विपद व्यवस्थापन कार्ययोजना
४२	एम्वुलेन्स सेवा संचालन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	कार्यपालीका	उपाध्यक्ष	कार्यपालीका	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		एम्वुलेन्स सेवा
१०. सहकार्य र समन्वय									
४३	सार्वजनिक, सामुदायिक साझेदारीका लागि टोल विकास संस्थाको गठन नीति अद्यावधिक गरी स्विकृत गर्ने, टोल विकास संस्था गठन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	कार्यपालीका	उपाध्यक्ष	वडा कार्यालय	२०७७ बैशाख सम्म ।			टोल विकास संस्था गठन र नीति (सदस्य संख्या)
४४	सार्वजनिक नीजि साझेदारीका लागि नीति तथा संयन्त्र निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	प्र.प्रअ.	कार्यपालीका	शाखा प्रमुख	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	रु. दुईलाख ।		स्विकृत भएको नीति सम्बन्धि अभिलेख ।
११. सार्वजनिक जवाफदेहिताको व्यवस्थापन									
४५	गुनासो संकलन तथा व्यवस्थापनका लागि छुट्टै जनशक्ति, फोन को व्यवस्थाका साथै सुझाब पेटिका, सन्तुष्टि सर्वेक्षँण जस्ता अन्य जवाफदेहितका प्रविधिहरुको व्यवस्था गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्र.प्र.अ	उपाध्यक्ष	०७६ माघ देखि	√		निर्णय
४६	चौमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई तथा परिक्षण गर्ने	प्र.प्र.अ.	अध्यक्ष	प्र.प्र.अ	उपाध्यक्ष	०७६ माघ देखि		√	सार्वजनिक सुनुवाई उपस्थिती

१२. ज्ञान व्यवस्थापन									
४७	सूचना केन्द्रको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	कार्यपालीका, गाउ सभा	सूचना अधिकृत तथा सम्वन्धित कार्य टोली	उपाध्यक्ष	२०७७ मंसिर सम्म ।	√		केन्द्र स्थापना भई सम्वन्धित अभिलेख
४८	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका हरेक स्थानीय ऐन, नियम, कानून, कार्यविधि, मापदण्ड, निर्देशिकाहरुको अभिलेख तयार गरी सर्वसाधारणको जानकारीको लागि गाउपालिकाको वेवसाइटमा राख्नुका साथै नियमित अद्यावधिक गर्ने ।	प्र.प्र.अ.		सूचना अधिकृत	अध्यक्ष र उपाध्यक्ष	अभिलेख तयार गर्ने ०७६ माघ सम्म र नियमितता दिने । वेभ पेज अद्यावधिक आजै देखि नियमित रुपमा । सूचनाकेन्द्र संचालन ०७७ साउन १ गते देखि ।		√	प्रकाशित पुस्तिका
४९	असल अभ्यास तथा महत्वपूर्ण सिकाइहरुलाई अभिलेख तयार गरी वेवसाइटमा समेत राख्ने ।	प्र.प्र.अ.	प्र.प्र.अ.	सूचना अधिकृत	अध्यक्ष र उपाध्यक्ष	०७७ बैशाख देखि		√	असल अभ्यास तथा महत्वपूर्ण सिकाइहरुको अभिलेख
५०	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको लागत, निर्माणकर्ता, निर्माण अवधि र सबैको आयु समेत उल्लेख गरी अभिलेख खडा गर्ने र सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि वेवसाइटमा राख्ने ।	प्र.प्र.अ.	स्टाफ मिटिङ्ग	सम्बन्धित शाखा प्रमुख र सूचना अधिकृत	अध्यक्ष र उपाध्यक्ष	०७७ बैशाख देखि		√	सम्वन्धित अभिलेख

३.८ बजेट विश्लेषण

नौकुण्ड गाउँपालिकाले विभिन्न श्रोतहरुबाट जस्तै आफ्नै आय, जगेडा कोष, समानिकरण अनुदान, सशर्त अनुदान तथा राजस्व बाँडफाड लगायतबाट बजेटलाई परिचालन गरेको देखिन्छ । यस पालिकाको बजेट प्रत्येक वर्ष बृद्धिदर मा गएको देखिन्छ । वि.सं. २०७४/२०७५ मा जम्मा १७९,६२५,००० थियो भने वि.सं. ०७५/२०७६ मा जम्मा ३०९,५८६,००० तथा ०७६/२०७७ को २६४,६००,००० भएको देखिन्छ । विद्यमान तथा सम्भावित श्रोतका आधारमा गाउंपालिकाले रणनैतिक कार्ययोजना तयार गरेको छ । प्रस्तुत कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि गाउँपालीकाको आफ्नो श्रोत, गैरसरकारी संस्था र विकास साझेदारवाट प्राप्त रकमलाई परिचालन गरिने छ । तर कार्यशाला गोष्ठिमा कुनैपनि गैसस तथा विकास साझेदारवाट प्रतिवद्धता प्राप्त गरिएको छैन । श्रोत संकलन तथा परिचालनका लागि साझेदारहरुसंग बृहत परामर्शको आवश्यकता देखिन्छ ।

३.९ अनुगमन ढाँचा र अनुसरण (follow-up) संयन्त्र

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ धारा ११ लगायतका विषयले गा.पा.लाई आफ्नो क्षेत्राधिकारमा अनुगमनका लागि प्रशस्त स्थान प्रदान गरेको छ । विद्यालय तथा स्वास्थ्यकेन्द्रहरुमा गरिने नियमित अनुगमनका अतिरिक्त अन्य कार्यहरुमा भने प्रभावकारी योजनाबद्ध अनुगमन कमै देखिन्छ । गा.पा.मा अनुगमन कार्यसञ्चालन भएतापनि मानवीय श्रोतको कमिले यो अझै कमजोरनै छ ।

अनुगमनले कुनै निकाय वा व्यक्तिले विभिन्नतहको व्यवस्थापनवाट निश्चित योजना, नीति, कार्यक्रम तथा परियोजनाहरुमा भएको लगानिको प्रवाह उपयुक्त ढंगवाट भएको छ छैन, लक्षित उपलब्धिहरु हासिल भएका छन् कि छैनन्, तोकिएको समयमा कार्य संचालन भएको छ वा छैन भन्ने कुराको निरन्तर तथा आकस्मिक निरिक्षण गर्ने कार्य भन्ने बुझाउंदछ । पहिचान गरिएका कृयाकलापहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आकस्मिक वा निरन्तर अनुगमन, वार्षिक समिक्षा कार्यक्रमहरुको आयोजना उपयोगी देखिन्छ । कार्यपालिका, विषयगत समिति, अनुगमन समिति तथा संयुक्त अनुगमन समितिवाट रणनैतिक कार्ययोजना कार्यान्वयनको आकस्मिक तथा नियमित अनुगमन गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसका साथै नागरिक निगरानी तथा सामुदायिक अनुगमन प्रणाली पनि अपनाउन सकिन्छ । यस प्रणालीले स्वीकृत योजना अनुरुप कार्यान्वयनको सुनिश्चितता, योजनाको प्रतिफल तथा नतिजाप्राप्तिको नियन्त्रण गर्न सकिन्छ । यस्ता अनुगमनकालागि नागरिक समाज वा समुदायमा आधारित संस्थालाई सहजिकरणको लागि सम्वन्धित सेवाप्रवाह संस्थाले आवश्यक सूचना तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्न सक्दछन । त्यसै गरी योजनाअनुसार वार्षिक समिक्षा, मध्यकालिन मूल्याङ्कन तथा अन्तिम चरणका मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ । त्यसै गरी परिष्कृत नतिजा प्राप्तिकालागि नियमित रुपमा अनुसरण तथा आवश्यक सल्लाह तथा सुझाव प्रदान गर्न नागरिक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको संरचना तयार गर्न सकिन्छ ।

४. निष्कर्ष, सुझाव तथा अगाडिका लागि मार्ग निर्देश

४.१ निष्कर्ष

देश संघीय संरचनामा गइसकेपछि नयाँ स्थानीय सरकारसंग विभिन्न संकट हुँदाहुदै पनि नौकुण्ड गा.पा.आफ्ना सबलपक्षहरुलाई परिचालन गरी अगाडि बढीरहेको छ । विभिन्न कमजोरीहरु त विद्यमान छन् तर ती क्रमशः संवोधन हुदै जाने अपेक्षा गरिएको छ ।

नौकुण्ड गा.पा.का सन्दर्भमा निम्न कुराहरु विशेष निष्कर्श भित्र पर्दछन्:

- स्थानीय सरकारको प्रभावकारीता आफूमा मात्र नभएर संघीय तथा प्रदेशको काम गराई, ऐन, नियम संग पनि निर्भर रहने हुन्छ । यसर्थ संघीय तथा प्रदेशको कार्यबाट पनि यसको प्रभावकारीता निर्भर रहन्छ ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्वन्धका वारेमा अझै पनि स्थानीय तहमा स्पष्टता छैन । स्थानीय सरकारको आफ्नो कामको दायराको बारेमा कतिपय वार्डका पदाधिकारी ज्यूलाई बुझाउन जरुरी छ ।
- यस गा.पा. को अन्य स्थानीय सरकारसंगको अन्तर सम्वन्ध अझै पनि खासै विद्यमान छैन । अन्य स्थानीय सरकारसंगको अन्तर सम्वन्धको बारेमा केही छलफल भएपनि यथार्थमा काम अझै हुन सकेको छैन ।
- स्थलगतरुपमा प्रान्तले सम्वन्धित गा.पा.मा संचालन गरेको विकास कार्यबारे कार्यबारे गाउँपालीकालाई हुनुपर्ने जति जानकारी छैन । यसले गर्दा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीच अझै पनि नीतिगत दुरी कम गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- स्थानीय तहका बारेमा तथा संघ र प्रदेश का नीतिका वारेमा अझै पनि स्थानीय तहमा एकैखालको बुझाई छैन ।
- ठूला योजना भन्दा साना साना योजनाहरु धेरै हुँदा अनुगमनको कार्य चुनौति पूर्ण छ ।
- उपभोक्ता समिति न्यूनतम निर्देशनमा केन्द्रीत रही बढी पुरुष प्रधान देखिन्छ । विशेष गरी अध्यक्ष पदमा महिलाहरुको प्रतिनिधित्व धेरै कम छ ।
- थप विषयगत क्षेत्र सार्वजनिक जवाफदेहिता व्यवस्थापन र ज्ञान व्यवस्थापन स्थानीय तहका लागि अत्यन्त सान्दर्भिक देखिन्छ ।

यी वस्तुगत निश्कर्ष वाहेका नौकुण्ड गाउंपालिकाको समग्र मूल्याङ्कन गरि हालको अवस्था, सुधारान्मक पक्ष ातथा आगामि दिनका दिशानिर्देश सम्वन्धमागहन छलफलबाट अनुभूति गरिनुमा साथै मूल्याङ्कनबाट प्राप्त नतिजा र कार्ययोजनालाई संस्थागत रुपमा आफ्नो अनुभूति गर्ने गाउँपालिकाको प्रतिवद्धता नै यस मुल्याङ्कन प्रकृयाको महत्वपूर्ण उपलब्धि हो । वडा अध्यक्ष तथा कार्यपालिकाका सदस्यहरुले यस प्रकृयावाट गाउँपालिकाको विश्लेषण हुनुका साथै आफ्ना काम कर्तव्य तथा गाउँपालिकाले कानुनतः सम्पादन गर्नु पर्ने कार्यको पनि गहन रुपमा छलफल तथा प्रष्टता भएको कारण यसलाई एक प्रशिक्षणको रुपमा समेत लिएका छन् । यस कार्यमा सवै जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको सामुहिक प्रतिवध्दता समेत रहेको छ ।

स्थानीय सरकारले आफ्नो संवैधानिक जिम्मेवारी प्रभावकारी ढंगबाट पुरा गर्न सक्षम छ भन्ने सुनिश्चित गर्न बेलाबेलामा स्थानीय सरकारको संस्थागत सबल पक्ष, सुधार्नु पर्ने, अवसर तथा चुनौतिहरुको नियमित रुपमा विश्लेषण गर्न जरुरी छ । स्थानीय सरकार आफैमा स्वायत्त भएकोले आफ्नै नेतृत्वमा आफ्नो संस्थाको स्वमूल्याङ्कन गर्न वढी प्रभावकारी एवं व्यवहारिक हुने देखिन्छ । स्थानीय सरकारको कार्यक्षमता र सेवाप्रवाहका विषयहरू अति नै महत्वपूर्ण हुने भएकोले यस स्वमूल्याङ्कनले सम्वन्धित स्थानीय सरकारको सबल पक्ष, सुधार्नु पर्ने, अवसर तथा चुनौतिहरुको पहिचान गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्न मद्दत पुऱ्याउँछ ।

यस नौकुण्ड गाउँपालिकाले प्रभावकारी सेवाप्रवाहको लागि कार्य गरिरहेको देखिन्छ । तर सवै जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई सुशासनमा अझ बढी गर्नुपर्ने कार्य औंल्याएको छ । विभिन्न प्राविधिक क्षेत्रको दक्षता र मानव संशाधनको कमि हुदाहुदै विभिन्न कानून तथा कार्यविधिको निर्माण तथा क्रमशः कार्यान्वयन, स्थानीय राजश्वको दायरा वृद्धि गर्ने प्रयास, सामाजिक सुरक्षाका प्रयास सह्राहनीय छ ।

४.२ सुझावहरु

शासन प्रक्रियालाई संस्थागत गर्न र गाउँपालिकाहरुको कार्यसम्पादनको मूल्यांकन गर्नका लागि मापन योग्य मापदण्डका आधारमा यो प्रकृया पूरा गरिनु पर्दछ । यस संस्थागत लेखाजोखा विधिले केहि हदसम्म यो कार्यलाई सम्वोधन गर्दछ । आगामी दिनहरुमा स्थानीय र प्रादेशिक सरकारहरुसंगको परामर्शमा संघीय सरकारले बस्तुगत आधारमा स्थानीय सरकारहरुको कार्यसम्पादन र प्रभावमूल्यांकन गर्ने मापदण्डको विकास गर्न आवश्यक देखिन्छ । यसरी राम्रो कार्य गर्ने स्थानीय सरकारलाई निश्चितप्रोत्साहनप्रदानगर्नपनि धेरै आवश्यक छ ।

नौकुण्ड गा.पा.का सन्दर्भमा निम्न कुराहरु विशेष सुझाव भित्र पर्दछन्:

- जिल्ला समन्वय समितिलाई गाउँपालीका संगको अन्तर सम्वन्ध अझै पनि सबल बनाउन कार्य गर्नुपर्ने जरुरी देखिन्छ ।
- अन्तर स्थानीय तह अनुभव आदान प्रदान तथा ज्ञान व्यवस्थापनका लागि दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहलाई एकै ठाउँमा प्रशिक्षण संचालन गर्नुपर्ने जरुरी देखिन्छ ।
- वास्तवमा भन्नुपर्दा निर्वाचित पदाधिकारीज्यूहरुमा ऐन, नियम, नियमावली, कार्यविधि आदिका बारेमा बुझाई बढाउन र क्षमता अभिवृध्दि गर्न अझै छलफल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- प्रभावकारी कार्य सम्पादनकालागि निर्वाचित पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुको विद्यमान सम्वन्धित कामको ज्ञानको तह अझ बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- उपभोक्ता समितिको नेतृत्व विशेष गरी अध्यक्ष पदमा महिला तथा सिमान्तकृतलाई गराउन नीति तयार गरी उपभोक्ता समितिलाई समानुपातिक बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- गाउँपालिकाले सम्पादन गरेका प्रत्येक गतिविधिको दस्तावेज तयार गरिनुका साथै सिकाई र असल अभ्यासको अभिलेखिकरण गरी ज्ञान व्यवस्थापन प्रणाली स्थापित गर्नु पर्ने देखिन्छ ।
- थप विषयगत क्षेत्र सार्वजनिक जवाफदेहिता व्यवस्थापन र ज्ञान व्यवस्थापन स्थानीय तहका लागि सान्दर्भिक देखिन्छ ।
- कार्यपालिका सदस्य, वार्ड सदस्य लगायत सबै सभासद्हरूको गाउँपालिका तथा वडा समितिका कामहरू सञ्चालन गर्ने कार्य क्षमतामा समानता छैन त्यसैले उनीहरुको क्षमता बढाउनु आवश्यक छ ।
- संगठन संरचना, दररवन्दी र दरवन्दीको पद पूर्ति आदिलाई व्यवस्थित गर्न विषयगत समिति, विषयगत शाखा तथा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको ब्यक्तिगत कार्यविवरण सहितको संगठन तथा व्यवस्थापन (O & M) सर्भे आवश्यक छ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरू कार्य दक्षतामा प्रभावकारिता ल्याउन कार्य जिम्मेवारी र कार्यविवरण तयार गरी कार्य सम्पादन सम्झौता गरिनु पर्ने देखिन्छ ।
- व्यक्तिगत, संगठनात्मक र संस्थागत क्षमता आवश्यकताहरू सम्बोधन गर्न एउटा विशिष्ट क्षमता विकास योजना आवश्यक छ जसलाई आवधिकरुपमा अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।
- विशेष प्रकृतिका कार्यहरु भवननिर्माण सम्वन्धिनियमहरू, राजस्व सुधार, लैंगिक उत्तरदायी बजेट, संगठनात्मक विकास, विपदन्यूनिकरण आदि विषयमागाउंपालिकालाई प्राविधिक सल्लाहको सहयोग आवश्यक छ।
- रणनैतिक कार्ययोजनामा उल्लेख भएअनुसार प्रशिक्षण, कार्यशाला, भ्रमण आदि प्रभावकारी, समयबद्ध, व्यवस्थित तथा मितव्ययी तरिकाले कार्यान्वयनभएको सुनिश्चितगर्न आवश्यक छ ।
- नियमित अनुगमन र मुल्याङ्कनको प्रणालि मार्फत गाउँपालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीले आवश्यक सल्लाह र सुझाव लिन सकिने व्यवस्था जरुरी देखिन्छ ।

xx--xx

अनुसूचीहरु

अनुसूची १. कार्यक्रमतालिका

दिन	छलफलका विषयवस्तु तथा सम्भावित सहभागीहरु
पहिलो दिन	क) प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, प्रमुखप्रशासकियअधिकृत, शाखाप्रमुखहरु तथाउपलब्धकार्यपालिका सदस्यहरुसंग परचियात्मक बैठक । ख) स्थानिय सरकारको संस्थागत स्वमूल्यांकन(लिसा)विधिकोऔचित्य, तरिका, उद्देश्य आदिकावारेमा प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, प्रमुखप्रशासकियअधिकृत, शाखाप्रमुखहरु तथाउपलब्धकार्यपालिका सदस्यहरुलाई प्रस्तुतीतथा छलफल । ग) ब्यक्तिगत स्व-क्षमता विश्लेषण फारामको वारेमा छलफल तथा फाराम वितरण । घ) स्थानिय सरकारको संस्थागत स्वमूल्यांकन (लिसा) विधिको नतिजा संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको अनलाईन पोर्टलमा प्रविष्ट गर्नकालागि मन्त्रालयमा उक्त पोर्टलको User-IDर Password को प्राप्तिका निमित्त स्थानिय सरकारलाई सहजिकरण । ङ) विषयगत समितिका संयोजक, कार्यपालीका सदस्यहरु, कार्यपालीकाका महिला तथा दलित सदस्यहरुसंग समूह छलफल
दोश्रो दिन	क)नागरिक समाज तथा महिला संजालका प्रतिनिधिहरु तथा शाखा प्रमुखहरु संग समूह छलफल तथा अन्तवार्ता ख) वडा कार्यालय तथा योजना निर्माण स्थल अवलोकन, वडा सचिव, वडा समिति सदस्य तथा उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरुसंग छलफल तथा अन्तवार्ता
तेश्रो दिन	क) विभिन्न शाखा कार्यालयहरुवाट सूचना संकलन ख) स्थानिय सरकारको संस्थागत स्वमूल्यांकन गोष्ठि (सहभागीहरु : प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, प्रमुखप्रशासकियअधिकृत, शाखाप्रमुखहरु तथाउपलब्धकार्यपालिका सदस्यहरु) ग) सूचना संकलनका लागि वितरण गरिएको ब्यक्तिगत स्व-क्षमता विश्लेषण फाराम जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु संग संकलन । घ) अन्यआवश्यक सूचना संकलन
चैथोदिन	क) आवश्यक सूचना संकलनको निरन्तरता ख) स्थानिय सरकारको संस्थागत स्वमूल्यांकनको निरन्तरता, सकअचु विश्लेषण तथा रणनैतिक कार्ययोजना निर्माणको अभ्यास (सहभागीहरु : प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, शाखा प्रमुखहरु तथा उपलब्ध कार्यपालिका सदस्यहरु) ग) संस्थागत स्वमूल्यांकनको नतिजा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको अनलाईन पोर्टलमा प्रविष्टी शुरुवात
पांचौदिन	क) रणनैतिक कार्ययोजनालाई अन्तिम स्वरुपप्रदान (सहभागीहरु : प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, उपलब्ध कार्यपालिका सदस्यहरु तथा शाखाप्रमुखहरु) ख) संस्थागत स्वमूल्यांकनको नतिजा संघीय मामिलातथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको अनलाईन पोर्टलमा प्रविष्ट गर्ने कामको सम्पन्नता ग) स्थानिय सरकारको संस्थागत स्वमूल्यांकन गोष्ठिको समापन (करिव दिउसो १ बजे)

अनुसूची २ः स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वःमूल्याकंन

स्व–मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र-१ः शासकीय प्रवन्ध

१.१ समग्र अबस्था

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था -२	अबस्था -३	अबस्था -४	प्रमाणीकरणको आधार
१.१.१ (क) सभाको निर्णय प्रक्रिया **(स्थाससंऐ दफा १९)**	सभाको बैठक अगाडी सदस्यहरूलाई छलफल र निर्णयका विषय हरूको जानकारी गराउने नगरिएको ।	कहिले काँही मात्र सभाको बैठक भन्दा अगावै सदस्यहरूलाई छलफल र निर्णयका विषय हरूको स्पस्ट लिखित जानकारी गराउने गरिएको । √	सभाको बैठक भन्दा अगावै सदस्यहरूलाई छलफल र निर्णयका विषय हरूको जानकारी गराउने गरिएको ।	सभाको बैठक भन्दा ७ दिन अगावै सदस्यहरूलाई छलफल र निर्णयका विषय हरूको स्पस्ट लिखित जानकारी गराउने गरिएको ।	सभाका सदस्यहरुलाई दिएको पत्रको कार्यालय प्रति । सभाको उपस्थिति र निर्णय पुस्तिका।
१.१.१ (ख) कार्यपालिकाको निर्णय प्रक्रिया **(स्थाससंऐ दफा १७)**	छलफलका विषय र सो को निर्णय प्रमुखले भने अनुसारमात्र हुने गरेको ।	छलफलका विषय र सो को निर्णय कार्यपालिकाले पेश गरे बमोजिम हुने गरेको ।	निर्णय गर्नु पर्ने विषयमा सामान्य छलफल भई बहुमतमा आधारमा निर्णय हुने गरेको ।	खुल्ला रुपमा छलफल भई अधिकतम सहमतिमा निर्णयहरु हुने गरेको । √	उपस्थिति र निर्णय पुस्तिका, सदस्यहरुले आफ्नो भिन्न मत उल्लेख गरेको अभिलेख निर्णय पुस्तिकामा उल्लेख भएको नभएको । सदस्यहरुको प्रतिक्रिया ।
१.१.२ सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकिकरण **(स्थाससंऐ दफा १०२ को ३, नेपालको संविधानको धारा २७, सूचनाको हक)**	सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड) तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण गर्ने नगरेको ।	सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण गर्दा कानुनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने तर अन्य निर्णय सार्वजनिक गर्ने नगरेको । √	सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड) तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकिकरण गर्दा कानुनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने तर अन्य निर्णयहरु सूचना पाटी मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरेको ।	सभा र कार्यपालिकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड) तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकिकरण गर्दा कानुनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने तर अन्य निर्णयहरु पालिकाको वेबसाईट, सूचना पाटी र अन्य सञ्चार माध्यम मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरेको ।	निर्णयहरु उल्लेख भएको स्थानीय राजपत्रको प्रति, कार्यालयको वेवसाइट, सूचनापाटी, पत्रपत्रिकाको प्रति वा रेडियो वा टेलिभिजन भए अडियो वा भिडियोको रेकर्ड।

शासकीय प्रवन्ध (थपसूचक)

सूचक क्षेत्र	अवस्था -१	अवस्था -२	अवस्था -३	अवस्था-४	प्रमाणीकरणको आधार
व्यक्तिगत कार्य जिम्मेवारी बारेको स्पष्टता	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/ उप प्रमुख, वडा अध्यक्षहरु, समितिका संयोजकहरु र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत कोही पनि आफ्नो कार्य जिम्मेवारीबारे स्पष्टनभएको ।	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/ उप प्रमुख, र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मात्र आ-आफ्नो कार्यजिम्मेवारी बारे स्पष्ट भएको ।	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/उप प्रमुख, वडा अध्यक्षहरु, समितिका संयोजकहरु र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सबैजना आ-आफ्नो कार्यजिम्मेवारी बारे स्पष्ट भएको ।√(समिति वाहेक)	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/उप प्रमुख, वडा अध्यक्षहरु, समितिका संयोजकहरु र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरु आफ्नो कार्य जिम्मेवारीमा स्पष्ट र एक अर्काको जिम्मेवारी पुरागर्न परिपुरक रहेको ।	कार्य विभाजन नियमावली र जिम्मेवार पदाधिकारी वाट सम्पादित कार्यहरुको अभिलेख

स्व–मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - १ःशासकीय प्रवन्ध

१.२ प्रक्रियागत अवस्था

विषय सम्बन्धी सूचक	कमजोर	सामान्य	उत्तम	प्रमाणीकरणको आधार

१.२.१ सभा र कार्यपालिकाका समिति/उपसमिति सञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि **(स्थाससंऐ दफा १४, ४६, ६५, ६६,६७)**	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्थित कार्यपालिकाका समिति/उपसमितिहरुको बैठक र सभा सञ्चालन सम्वन्धी कुनै कार्यविधि निर्माण नगरिएको	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्थित कार्यपालिकाका समिति/उपसमितिहरुको बैठक र सभा सञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि निर्माण भएको तर कार्यान्वयन नभएको √	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्थित कार्यपालिकाका समिति/उपसमितिहरुको बैठक र सभा सञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि निर्माण भई कार्यान्वयन भएको	कार्यविधिको प्रति, वेवसाइट । समिति/उप-मितिको निर्णय पुस्तिका।
१.२.२ कार्यपालिकाको बैठक सञ्चालन **(स्थाससंऐ दफा १७, वैठककार्य संचालन नियमावली)**	कार्यपालिकाको वैठक सञ्चालनको विधि (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्यसूची उपलब्ध गराउने, गणपूरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमा असहमति आदि) निर्धारण नगरेको । √	निर्धारित विधि अनुरुप (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्यसूची उपलब्ध गराउने, गणपूरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमा असहमति आदि) सञ्चालन हुने नगरेको ।	निर्धारित विधि अनुरुप (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्यसूची उपलब्ध गराउने, गणपूरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमा असहमति आदि) सञ्चालन हुने गरेको ।	बैठक वोलाउने पत्रको प्रति, निर्णय पुस्तिका ।
१.२.३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली **(स्थाससंऐ दफा ७८)**	गाउँ/नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली व्यवस्थित गर्न कुनै नीतिगत व्यवस्था नभएको ।	गाउँ/नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली व्यवस्थित गर्न नीतिगत व्यवस्था भएको तर कार्यान्वयन नभएको । √	गाउँ/नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली व्यवस्थित गर्न नीतिगत व्यवस्था भई कार्यन्वयन भएको साथै नियमित अनुगमन र पृष्ठपोषण भएको ।	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको निर्देशिका ।
१.२.४ स्थानीय तहका पदाधिकारी र कार्मचारीहरुको सम्पत्ति विवरण **(स्थाससंऐ दफा ११०)**	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुले कानुन वमोजिम पेश गर्नुपर्ने सम्पत्ति विवरण पेश नगरेको ।	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरु मध्ये केहीले कानुन वमोजिम पेश गर्नुपर्ने सम्पत्ति विवरण पेश गरेको ।	स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरु सबैले कानुन वमोजिम पेश गर्नुपर्ने सम्पत्ति विवरण पेश गरेको । √	स्थानीय तहमा सम्पत्ति विवरण पेश गरेको दर्ता पुस्तिका, प्रदेश सरकारमा सम्पत्ति विवरण पठाएको पत्रको प्रति

कमजोरः२५% सम्म, सामान्यः ५०% सम्म, राम्रा : ७५% सम्म, उत्तमः ७५% भन्दा माथि

स्व–मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -१ःशासकीय प्रवन्ध (३/३)				
१.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			**प्रमाणीकरणको आधार**
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	
१.३.१ मूल्याङ्कन अवधिमा बसेको कार्यपालिकाको बैठक संख्या **(स्थाससंऐ दफा १७, वैठककार्य संचालन नियमावली)**	मासिक रुपमा नियमित वैठक नबसेको	सामान्यतय महिनामा १ पटक बैठक बसेको √	प्रत्येक महिनामा कम्तिमा १ पटक हुने गरी आवश्यकता अनुसार बैठक बसेको	वैठकको निर्णय पुस्तिका ।
१.३.२ लेखा प्रणालीमा प्रविधि प्रयोग **(स्थाससंऐ दफा ७२)**	म्यानुअल प्रणाली मा मात्र सिमित रहेको	Online system लागु गर्ने तयारी भएको √	Online system लागु भएको	लेखा अभिलेख, वेवसाइट

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -२ः संगठन तथा प्रशासन					
२.१ समग्र अवस्था					
सूचक क्षेत्र	**अवस्था -१**	**अवस्था -२**	**अवस्था -३**	**अवस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**

२.१.१ (क) गाँउ / नगरपालिकाको क्षमता विकास । **(स्थाससंऐ दफा १०२.२)**	क्षमता विकास योजना तयार नभएको र क्षमता विकास कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजित नभएको ।	क्षमता विकास योजना तयार भएको तर कार्यान्वयन नभएको । √	क्षमता विकास योजना तयार भएको र क्षमता विकास कार्यक्रम आंशिक रुपमा कार्यान्वयन भएको ।	क्षमता विकास योजना तयार भई सोको पूर्ण कार्यान्वयन समेत भएको ।	क्षमता विकास योजनाको प्रति । कर्मचारीहरुलाई क्षमता विकास तालिम दिइएको रेकर्ड ।
२.१.१ (ख) कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी नितिगत व्यवस्था (ऐन, नियम,विनियम, निर्देशिका, कार्यविधि **(स्थाससंऐ दफा ८३,८६,८७)**	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कुनै नीतिगत व्यवस्था नरहेको र तदर्थरुपमा कर्मचारी प्रशासन संचालनमा रहेको ।√	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गरिएको तर सो नीति बमोजिम कर्मचारी प्रशासन संचालनमा नरहेको ।	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी नितिगत व्यवस्था गरिएको तर सो निति आंशिक रुपमा मात्र कार्यान्वयन रहेको ।	कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था रहेको र सोहि अनुरुप कर्मचारी प्रशासन संचालनमा रहेको ।	कर्मचारी सम्वन्धी नीति प्रकाशन ।
२.१.२ प्रतिवेदन तथा विवरण प्रेषण । **(स्थाससंऐ दफा ७६ को ५ र असविव्यऐ दफा ३२)**	संघ र प्रदेशलाई पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र विवरणहरु नपठाईएको।	संघ र प्रदेशलाई पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र विवरणहरु तोकिएको समय भित्र नपठाईएको।	संघ र प्रदेश लाई पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र विवरणहरु नियमित रुपमा पठाइएको। √	संघ र प्रदेश लाई पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र विवरणहरु नियमित रुपमा पठाई विवरणहरु कार्यालयको वेब साइटमा समेत राखिएको ।	प्रतिवेदन पठाएको कार्यालय प्रति, चलानी रजिष्ट्र।

संगठन तथा प्रशासन (थप सूचकहरु)					
सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था -२**	**अबस्था -३**	**अबस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
संगठन संरचना	मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको संगठन संरचनालाई नै कार्यान्वयनमा ल्याएको ।√	मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको संगठन संरचनामा पुनराबलोकन गरी कार्यगत संरचना तयार गर्ने छलफल गरेको तर तयार गरी नसकेको ।	कार्यगत संरचना तयार गर्न सबै पदाधिकारी, कर्मचारी र अन्य सरोकारवाला सहित भएर बर्तमान संरचनामा पुनरावलोकन गरेको तर कार्यान्वयनमा ल्याइ नसकेको ।	तयार गर्न सबै पदाधिकारी, कर्मचारी र अन्य सरोकारवालाको सहभागितामा बर्तमान संरचनामा पुनरावलोकन स्वीकृत गरी नयाँ कार्यगत संरचना कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	संगठन संरचनाको दस्तावेज र लागू भएको संरचना
पद व्यवस्था, पदपूर्ति र पदस्थापना	मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको दरबन्दी भन्दा बढी हुने गरी समायोजन भै आएका कर्मचारी बाहेक अन्य प्राविधिक र अप्राविधिक पदहरुमा समेत करारमा भर्ना गरी काम गराएको	मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको दरबन्दी भित्र रही समायोजन भै आएका कर्मचारी र प्राविधिक पदहरुमा करारमा भर्ना गरी काम गराएको साथै लोक सेवा आयोगमा माग समेत नगरेको	मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको दरबन्दी भित्र समायोजन भै आएका कर्मचारीबाट मात्र कार्य सञ्चालन हुन नसकेकोले रिक्त पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्न लोक सेवा आयोगमा माग गरेको र हाललाई प्राविधिक पदमा करारमा काम गराएको√	आफैले तयार गरेको कार्यगत संगठन संरचना अनुसार दरबन्दी स्वीकृत गरी स्थायी र करारमा पदपूर्ति गर्ने कार्ययोजना अनुरुप स्थायी रिक्त पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्न लोक सेवा आयोगमा माग गरेको र हाललाई प्राविधिक पदमा करारमा काम गराएको	कर्मचारीको लगत र लोकसेवा माग पत्र
संस्थागत मूल्य, मान्यता र कार्य वातावरण	निर्वाचित प्रतिनिधिहरुको संस्थागत मूल्य मान्यता वा नैतिकताको सवाललाई सम्वोधन गर्ने गरी कुनै आचारसंहिता तयार	निर्वाचित प्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुको सहभागितामा आचारसंहिता तयार गर्ने कार्य भैरहेको ।	निर्वाचित प्रतिनिधि, कर्मचारी र अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लिखित आचारसंहिता वनाई स्वीकृत गरेको	निर्वाचित प्रतिनिधि, कर्मचारीहरु र अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लिखित आचार संहिता स्वीकृत गरी	संस्थागत आचार संहिता र अनुशासनको कारबाही दस्तावेज

	नगरेको	√	।	कार्यान्वयनमा ल्याएको र सम्बद्ध सबैले यसलाई पालना गर्ने गरेको ।	

राजनीतिज्ञ र कर्मचारीबीच कार्यसीमा निर्धारण	गाउँ/नगरपालिकाबाट गरिने कार्य सम्पादन प्रकृयालाई व्यबस्थित गर्न कार्यसम्पादन र कार्यविभाजन नियमावली स्वीकृत नगरेको	नियमावली स्वीकृत गरिएको भए पनि अधिकांश दैनिक प्रशासनसँग सम्बन्धित काम समेत राजनीतक पदाधिकारीबाटै हुने गरेको	नियमावली स्वीकृत गरेको भए पनि कार्यपालिबाबाट हुनुपर्ने निर्णय अध्यक्ष/प्रमुखबाटै गरी अनुमोदनका लागि पेश गर्ने र आफ्नो तहबाट सम्पादन हुनुपर्ने कार्य समेत माथिल्लो तहमा पेश गर्ने गरिएको । ✓	स्वीकृत कार्यसम्पादन र कार्यविभाजन नियमावली तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम जुन काम जुन तहको पदाधिकारी वा निकायबाट सम्पादन हुनुपर्ने हो सोही निकाय वा पदाधिकारी बाटै सम्पादन गर्ने गरिएको ।	कार्यसम्पादन तथा कार्य विभाजन नियमावली
आन्तरिक सञ्चार	वडा समिति र कार्यपालिकाले गरेका निर्णयहरु सदस्यहरु तथा सम्बन्धित शाखाहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने नगरेको ✓	वडा समिति र कार्यपालिकाले गरेका निर्णयहरु सदस्य तथा सम्बन्धित शाखाहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने गरेको	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठकले गरेका निर्णयहरु सदस्य, सम्बन्धित शाखा र कर्मचारीहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने गरेको	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठकले गरेका निर्णयहरु सदस्य, सम्बन्धित शाखा र कर्मचारीहरुलाई जानकारीको लागि निर्णय उतार गरी पठाउने र नियमित रुपमा वेभसाईट मार्फत सार्वजनिक समेत गर्ने गरेको	पालिकाको निणंय उतार पठाइएको प्रतिलिपीहरु

मानव संसाधन विकास (थप सूचकहरु)

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था -२	अबस्था -३	अबस्था -४	प्रमाणीकरणको आधार
पदीय कार्यविवरण	विषयगत शाखा, वडा कार्यालय लगायत सबै कर्मचारीहरुको पदीय कार्यविवरण तयार नभएको ✓	विषयगत शाखा र वडामा कार्यरत कर्मचारी बाहेक कार्यपालिकाको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको पदीय कार्यविवरण तयार भएको तर स्वीकृत हुन बाँकी रहेको	विषयगत शाखा र वडामा कार्यरत कर्मचारी लगायत सबै कर्मचारीहरुको पदीय कार्यविवरण तयार गरी स्वीकृत भएको तर व्यबहारमा कार्यान्वयनमा नआएको ।	कर्मचारीहरुको सहभागितामा पदीय कार्यविवरण निर्माण एवं स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको र सम्बद्ध सबैले यसलाई पालना गरेको ।	पदीय कार्यविवरण फाइल
पदाधिकारी तथा कर्मचारीको नेतृत्व शैली	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठक बस्ने मिति पूर्वनिर्धारण नगरिएको र नियमित रुपमा बैठक समेत बस्ने नगरेको ।	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठक बस्ने मिति पूर्वनिर्धारण गरिएको भएपनि नियमित रुपमा बैठक समेत बस्ने नगरेको । ✓	वडा समिति, कार्यपालिका र कर्मचारी बैठक पूर्वनिर्धारण गरिएको मितिमा नियमित रुपमा बस्ने गरेको ।	वडा समिति, कार्यपालिका तथा अन्य समितिहरु र कर्मचारी बैठक नियमित रुपमा बस्ने तथा नीतिगत निर्णयमा सरोकारवालाहरुसंग छलफल र परामर्श गर्ने गरिएको ।	वडा समिति, कार्यपालिका तथा अन्य समितिको बैठक पुस्तिका
कर्मचारीको वृत्ति विकास	कर्मचारीहरुको मनोवल उच्च राख्न वृत्ति विकास योजना तयार नभएको✓	वृत्ति विकास योजना तयार भएको तर स्वीकृत भई लागू नभएको ।	वृत्ति विकास योजना तयार भइ स्वीकृत गरेको र कर्मचारीहरुलाई सो बारेमा जानकारी गराइएको ।	वृत्ति विकास योजना तयार भइ स्वीकृत गरेको र योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेट समेत विनियोजन गर्ने गरेको ।	वृत्ति विकास योजना र बार्षिक योजना दस्तावेज
कर्मचारी तालिम	कार्यरत कर्मचारीहरुमा ७५ प्रतिशतभन्दा बढीले सेवाप्रवेश वा सेवाकालिन तालिममध्ये कुनै एक तालिम पनि नलिएको✓	कार्यरत कर्मचारीहरुमा ५० प्रतिशतभन्दा बढीले सेवाप्रवेश वा सेवाकालिन तालिममध्ये कुनै एक तालिम लिएको	कार्यरत कर्मचारीहरुमा ५० प्रतिशत भन्दा बढीले सेवाप्रवेश तथा सेवाकालिन दुवै तालिम तालिम लिएको	कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये ५० प्रतिशत भन्दा बढीले सेवाप्रवेश र सेवाकालिन तालिम तथा वैदेशिक अध्ययन, अवलोकन वा तालिमको अवसर प्राप्त	कर्मचारी तालिम अभिलेख

				गरेको	
निर्वाचित प्रतिनिधिहरुको अभिमुखिकरण	अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/ उपप्रमुख नेपाल सरकार वा अन्य सहयोगी निकायले आयोजना गरेको अभिमुखिकरण कार्यक्रममा सहभागि भएको √	अध्यक्ष/प्रमुख सहित कार्यपालिका सबै सदस्यहरु नेपाल सरकार वा अन्य सहयोगी निकायले आयोजना गरेको अभिमुखिकरण कार्यक्रममा सहभागि भएको	अध्यक्ष/प्रमुख सहित सबै निर्वाचित पदाधिकारीहरु नेपाल सरकार वा अन्य सहयोगी निकायले आयोजना गरेको अभिमुखिकरण कार्यक्रममा सहभागि भएको	अध्यक्ष/प्रमुख सहित सबै निर्वाचित पदाधिकारीहरु नेपाल सरकार वा अन्य सहयोगी निकायले आयोजना गरेको कार्यक्रम बाहेक आफ्नै स्रोतबाट आयोजना गरिएको तालिम कार्यक्रममा समेत सहभागि भएको	पदधिकारी अभिमुखीकरण सहभागिता दस्तावेजहरु

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र- २:संगठन तथा प्रशासन				
२.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
२.२.१ विषयगत महाशाखा, शाखा/ उपशाखा/एकाइहरुको काम, कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारीको कार्यविवरण । **(स्था. स.स.ऐनको दफा ८३ अनुसार)**	कार्य विववरण नै तयार नभएको ।	कार्य विववरण तयार भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	कार्य विववरण तयार भई सोही अनुरुप कार्यान्वयन भएको । √	वेवसाइटमा कार्य विवरण राखिएको ।
२.२.२ स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारबाट मात्र पदपूर्ति । **(ऐनको दफा ८३ को उपदफा ८,९)**	ऐन लागु भैसकेपछी पनि स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएका पदहरुमा पनि पदपूर्ति गरिएको ।	ऐन लागु भैसकेपछी स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारवाट सेवा लिईएको तर अवधि परिश्रमिक र अन्य सुविधा करार सम्झौता मा स्पष्ट नभएको ।	ऐन लागु भैसकेपछी स्थाई पदपुर्ती नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारवाट मात्र सेवा लिईएको र करार सेवाको अवधि परिश्रमिक र अन्य सुविधा करार सम्झौता मै उल्लेख गरिएको ।√	करारमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण र उनीहरुसंगको करार सम्झौता । कर्मचारीहरुको दरवन्दी विवरण ।
२.२.३ कर्मचारीहरुको कार्य सम्पादन सम्झौता । **(स्था. स.स.ऐनको दफा १०२ को २ अनुसार)**	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र शाखा प्रमुख कसैसंग पनि कार्य सम्पादन सम्झौता नभएको ।√	प्रमुख / अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत विच मात्र कार्य सम्पादन सम्झौता भएको ।	प्रमुख/ अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत विच र प्र.प्र.अ र महारशाखा प्रमुख विच कार्य सम्पादन सम्झौता भएको ।	कार्यसम्पादन सम्झौता दस्तावेज। कार्यसम्पादन गर्ने भन्ने निर्णय उल्लेखित पुस्तिका ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र-२: सङ्गठन र प्रशासन (३/३)				
२.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			**प्रमाणीकरणको आधार**
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	
२.३.१ जनशक्ति क्षमता विकासमा लगानी **(स्था.स.स.ऐनको दफा १०२ को २ अनुसार वनेको कार्यविधि)**	कुल चालु खर्चको ०.५% भन्दा कम ।√	कुल चालु खर्चको ०.५% -१.५ % सम्म ।	कुल चालु खर्चको १.५ % भन्दा बढी ।	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम
२.३.२ प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको उपस्थिति (दिन) । **(आफ्नो क्षेत्र भित्र काजमा रहेको अवधी समेत) स्था. स.स.ऐनको दफा ८४ अनुसार को कार्य सम्पादन प्रभावकारिता)**	मन्त्रालयले तोकेको प्र.प्र.अ. कुल कार्य दिनको ५०% भन्दा कम उपस्थीति भएको । √	मन्त्रालयले तोकेको प्र.प्र.अ. कुल कार्य दिनको ५०% देखी ७५% सम्म उपस्थिति भएको ।	मन्त्रालयले तोकेको प्र.प्र.अ. कुल कार्य दिनको ७५% भन्दा बढी उपस्थिति भएको ।	हाजिर रजिष्ट्रर वा ई हांजिरी
२.३.३ क्षमता विकास कार्यक्रममा पदाधिकारी र कर्मचारिहरुको सहभागीता।	मुल्याङ्कन अवधिमा कुल जनशक्तिको ४० % भन्दा कम	मुल्याङ्कन अवधिमा कुल जनशक्तिको ४० % देखी ६०% सम्म	मुल्याङ्कन अवधिमा कुल जनशक्तिको ६० % भन्दा बढी मूल्यांकन प्रतिवेदन	हाजिरी रजिष्ट्रर ।

स्था. स.स.ऐनको दफा १०२ को २ अनुसार वनेको कार्यविधी)			√	

३.१ समग्र अवस्था वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा व्यवस्थापन

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था -२	अबस्था -३	अबस्था -४	प्रमाणीकरणको आधार
३.१.१ वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र आवधिक योजना तर्जुमा। (**स्था. स.स.ऐनको दफा २४ अनुसार**)	वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट र आवधिक विकास योजना तयार नभएको ।	वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट मात्र तर्जुमा भएको ।√	वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट र आवधिक विकास योजना दुवै तयार भएको ।	आवधिक विकास योजनाको आधारमा वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा भएको।	आवधिक योजना दस्तावेज ।वार्षिक कार्यक्रमको प्रति ।
३.१.२ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा र पारित गर्ने कार्यमा संबद्ध समिति र समन्वय (**दफा ६५, ६६ र ६७**)	स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन नभएको।	स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिले नै सबै कार्य सम्पादन गर्ने गरेको ।	स्थानीय राजस्व परामर्श समिति र स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिले नै सबै कार्य सम्पादन गर्ने गरेको।	स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति क्रियाशिल भएको।√	समितिहरु गठन गर्ने निर्णय भएको निर्णय पुस्तिका । समितिहरुको बैठक र निर्णय पुस्तिका।

वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा व्यवस्थापन (थप सूचकहरु)					
सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था -२	अबस्था -३	अबस्था -४	प्रमाणीकरणको आधार
दीर्घकालीनसोच तथा परिकल्पना	दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरू हालसम्म किटान नगरेको र यस सम्बन्धमा हालसम्म कुनै छलफल नै नभएको।	दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु हालसम्म किटान नगरेको तर यस सम्बन्धमा पदाधिकारी**हरु**बीच छलफल भएको।	दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु किटान भएको तर यस विषयमा पदाधिकारी, कर्मचारीहरु र अन्य सरोकारवालाहरुबीच छलफल नभएको√	पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवाला (महिला, भिन्न क्षमता भएकाहरु) सहित समावेशी ढंगले घनिभूत छलफल गरी दीर्घकालीन सोच तथा लक्ष्य र उद्देश्यहरु निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।	सम्बन्धित आधिकारिक दस्तावेज
दीर्घकालीन बिषयगत योजनाहरु	दीर्घकालीन सोच तथा लक्ष्य र उद्देश्यहरू पुरा गर्न हालसम्म कुनैपनि बिषयगत क्षेत्रमा दीर्घकालीन योजनाहरु नबनाएको र यस सम्बन्धमा हालसम्म कुनै छलफल नै नभएको।	हालसम्म कुनैपनि बिषयगत क्षेत्रमा दीर्घकालीन योजनाहरु नबनाएको तर यस विषयमा पदाधिकारी, कर्मचारी, अन्य सरोकारवालाबीच छलफल भएको।	बिषयगत क्षेत्रमा दीर्घकालीन योजनाहरु बनाएको तर अध्यक्ष/ प्रमुख सहितका केही पदाधिकारी र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र केही कर्मचारी बाहेक अरु कोही पनि यसबारेमा स्पष्ट नभएको।√	गाउँ/नगरपालिकाका सबै पदाधिकारी, कर्मचारी, स्थानीय नागरिक समाज र अन्य सरोकारवाला (महिला, भिन्न क्षमता भएकाहरु) सहित समावेशी ढंगले घनिभूत छलफल गरी विषयगत क्षेत्रमा दीर्घकालीन योजनाहरु तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।	बिषयगत योजनाको दस्तावेजहरु
आवधिक योजना	आवधिक योजना तयार नगरेको र हालसम्म यस बिषयमा गाउँ/ नगरपालिकामा कुनै छलफल नै नभएको।√	आवधिक योजना तयार नगरेका तर यस सम्बन्धमा पदाधिकारी, कर्मचारी, स्थानीय नागरिक समाज र अन्य सरोकारवालाबीच छलफल भएको।	आवधिक योजना बनाएको तर अध्यक्ष/प्रमुख सहितका केही पदाधिकारी र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र अन्य केही कर्मचारी बाहेक अरु कोही पनि यसबारेमा स्पष्ट नभएको।	पदाधिकारी, कर्मचारी, स्थानीय नागरिक समाज र अन्य सरोकारवाला (महिला, भिन्न क्षमता भएकाहरु) सहित समावेशी ढंगले घनिभूत छलफल गरी आवधिक योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको तथा यस सम्वन्धमा सबैको बुझाई समान रहेको	आवधिक योजना दस्तावेज र छलफल
गौरबका योजना र योजना बैंक	गौरबका योजना तथा योजना बैंक समेत नबनाइएको	विभिन्न गौरवका योजनाहरु पहिचान गरेको तर विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार नगरेको √	विभिन्न गौरवका योजनाहरु पहिचान गरी सबैको विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार गर्ने गरी वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश	विभिन्न गौरवका योजनाहरु पहिचान गरी सबैको विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार गरी योजना बैंक समेत तयार गरेको	योजना बैंक र गौरवका योजनाहरु

योजना व्यवस्थापन (५)(थप सूचकहरु)

बार्षिक योजना निर्माण प्रकृया	वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा मार्गदर्शन अनुसार सहभागितात्मक योजना प्रक्रियालाई अक्षरशः अनुशरण गर्ने नगरेको √	सहभागितात्मक योजना प्रक्रियालाई आंशिक रुपमा अनुशरण गरी योजना तर्जुमा गर्ने गरेको तर बार्षिक योजनामा आवधिक योजनाले मार्गदर्शन गरेका बिषयहरु	सहभागितात्मक योजना प्रक्रिया अनुशरण गरी वार्षिक योजना तर्जुमा गरेको र बार्षिक योजनामा आवधिक योजनाले मार्गदर्शन गरेका बिषयहरु समावेश भएपनि समयसीमा र जिम्मेवारी सहितको	सहभागितात्मक योजना प्रक्रिया अनुशरण गरी वार्षिक योजना तर्जुमा गरेको र बार्षिक योजनामा आवधिक योजनाले मार्गदर्शन गरेका बिषयहरु समावेश गरी समयसीमा र जिम्मेवारी किटान भएको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गरी कार्य सम्पादन गर्ने	योजना कार्यान्वयन कार्ययोजना र कार्य सम्पादन प्रतिवेदन

		समावेश नगरेको ।	कार्यान्वयन योजना नभएको	गरेको ।	
आवधिक तथा बार्षिक योजनाबीचको अन्तरसम्बन्ध	आवधिक योजना नै तर्जुमा नभएको √	आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने कार्य भैरहेको र दीर्घकालिन सोंच निर्धारण गरी वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा दीर्घकालिन सोंचलाई ध्यान दिने गरिएको	आवधिक योजना तर्जुमा गरी सो योजनाले तय गरेका लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र क्रियाकलाप लाई बार्षिक योजनाले अनुशरण गरेको तर मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार नगरेको	आवधिक योजनाले तय गरेका लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र क्रियाकलापलाई बार्षिक योजनाले अनुशरण गरेको तथा मध्यमकालिन खर्च संरचना समेत तयार गरेको	आवधिक योजना, बार्षिक योजना र मध्यमकालीन खर्च संरचना
नीति तथा कार्यक्रम र बजेट विनियोजन	वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा दीर्घकालिन लक्ष्य, उद्देश्य र विकास प्राथमिकता अनुरुप स्पष्ट नीति तथा कार्यक्रम तयार नै गर्ने नगरिएका	वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने गरिएको भए पनि नीति कार्यक्रम र बजेट विनियोजन बीच तालमेल नरहेको । √	बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट विनियोजनबीच तालमेल गर्ने प्रयाश गरिएको तर एकैसाथ प्रस्तुत गरिने हुँदा खासै अर्थपूर्ण हुन नसकेको ।	बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी पर्याप्त छलफल पश्चात स्वीकृत गर्ने र स्वीकृत नीति कार्यक्रमका आधारमा वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्ने गरिएको ।	बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, छलफल माइन्युट र बार्षिक योजना
बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना	बजेट नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न समयबद्ध क्रियाकलाप र जिम्मेवारी निर्धारण गर्ने नगरिएको√	बजेट नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समयबद्ध कार्ययोजना तयार गरिएको भए पनि जिम्मेवारी निर्धारण गर्ने नगरिएको	समयबद्ध क्रियाकलाप र कार्यजिम्मेवारी सहितको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गर्ने गरिएको भए पनि सोको अक्षरशः पालना हुने नगरेको	समयबद्ध क्रियाकलाप र तथा जिम्मेवारी सहितको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गरी बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गरिएकोले समय मै अपेक्षित नतिजा हासिल हुने गरेको	बार्षिक योजना कार्यान्वन कार्ययोजना
अनुगमन, मूल्यांकन र गुणस्तर नियन्त्रण	योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्यांकन र गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी कुनै योजना नभएको √	योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्यविधि वा वार्षिक कार्ययोजना मध्ये कुनै एक तयार गरिएको भएता पनि सोको कार्यान्वयन नभएको	योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्यविधि वा कार्ययोजना अनुरुप योजना अनुगमन गर्ने गरिएको तर नियमित प्रतिवेदन पेश गरी सो उपर कार्यपालिकामा छलफल गर्ने नगरेको	सूचक सहितको अनुगमन तथा मूल्यांकन तथा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि वा कार्ययोजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयन ल्याएको र अनुगमन प्रतिवेदन उपर कार्यपालिकामा छलफल गरी कारबाही समेत हुने गरेको	अनुगमन, मूल्यांकन तथा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि र कार्यपालिकाको बैठक कार्यसूची

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - ३ :वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा व्यवस्थापन				
३.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधा**

३.२.१ दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण **(स्था. स.स.ऐनको दफा २४ अनुसार)**	दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागी कुनै कार्य नभएको ।✓	दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागी कार्य प्रारम्भ गरेको।	दीगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरणका लागी स्पष्ट नीति तर्जुमा भएको ।	आवधिक योजना दस्तावेज, वार्षिक कार्यक्रम, दीगो विकासका लक्ष्यहरु स्थानीयकरण सम्वन्धी नीति।
३.२.२ विषयक्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण **(स्था. स.स.ऐनको दफा ६६ को ३ अनुसार)**	विषयक्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण नगरिएको	विषयक्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण गरिएको	प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरि विषयक्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ् निर्धारण गरिएको ✓	वजेट सिलिङ निर्धारण गरेको निर्णय पुस्तिका । योजनाको प्राथमिकता निर्धारणको निर्णय ।
३.२.३ समय सिमा भित्र बजेट प्रस्तुती तथा स्वीकृति **(स्था. स.स.ऐनको दफा ७१ अनुसार)**	असार १० गते भित्र बजेट प्रस्तुती र अषाढ मसान्तमा स्वीकृती नभएको।	अषाढ मसान्त भित्र स्वीकृती भएको ✓	असार १० गते भित्र बजेट प्रस्तुती भई प्रयाप्त छलफल भई असार मसान्त भित्र स्वीकृती भएको।	सभामा वजेट पेश गरेको रेकर्ड, सभाको वैठक, उपस्थिति र निर्णय पुस्तिका ।
३.२.४ गैरसरकारी सङ्घ संस्थाहरुले गाँउ/नगर सभाबाट पारित गरि योजना कार्यान्वयन **(स्थाससंऐन दफा २५)**	गै.स.स.को कार्यक्रम बारे स्थानीय तहलाई जानकारी नभएको ।✓	गै.स.सले स्थानीय तहसंगको समन्वय मा काम गरेको ।	गै.स.सका कार्यक्रमहरु स्थानीय तहको वार्षिक योजना कार्यक्रम मा समावेश भएको ।	वार्षिक कार्यक्रमको प्रति । गैससहरुसंग समन्वय वैठक र निर्णयको माइन्युट ।

*** दीगो विकास लक्ष्य प्राप्तिमा नेपालले तय गरेका लक्ष्य**

- प्रतिदिन १.२५ डलरभन्दा कम आय भएको जनसंख्यालाई ५ प्रतिशत पुर्याउने ।,
- प्रतिव्यक्ति आम्दानी २५०० डलर पुर्याउने । - मातृमृत्यू दर प्रतिलाख ७० मा झार्ने ।,
- समान कामका लागि महिला र पुरूष ज्याला अनुपात एक पुर्याउने ।,
- ९९ प्रतिशत जनसंख्यालाई खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने ।
- प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीप युवा प्रौढ संख्या ८७.५ पुर्याउने ।,
- विद्युत पहुँच संख्या ९९ प्रतिशत पुर्याउने ।,
- कुल ग्राहस्थ उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिव्यक्ति) ७ प्रतिशत पुर्याउने ।
- हृदयघात, क्यान्सर, मधुमेह जस्ता रोगबाट मर्ने संख्या (३० देखि ७० वर्ष) लाई ७ प्रतिशतमा झार्ने ।,
- उपभोग गिनी सूचकांक ०.१६ मा झार्ने ।,
- अव्यवस्थित बसोवास गर्ने संख्या १२५ मा झार्ने ।
- औद्योगिक क्षेत्रबाट उत्सर्जन हुने हरित ग्याँसलाई ६ प्रतिशतमा झार्ने ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -३:वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा व्यवस्थापन				
३.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			**प्रमाणीकरणको आधार**
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	
३.३.१ कुल वार्षिक बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा **(अन्तर -सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा ८ अनुसार राजस्वको क्षमता)**	१०% सम्म√	२०% सम्म	३०% सम्म	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रमको प्रति।
३.३.२ पाँच लाख भन्दा कम लागतका योजनाले कुल पूँजीगत बजेटको ओगटेको हिस्सा **(वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको मार्गदर्शन)**	५०% भन्दा माथी √	(३० देखी ५०) % सम्म	३०% भन्दा कम	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रमको प्रति।
३.३.३ वार्षिक आन्तरिक आय बृद्धि (गत वर्षको तुलनामा) **(अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा १० अनुसार राजस्वको क्षमता)**	यथावत वा कम	५%	१५%√	आन्तरिक राजस्वको रेकर्ड ।
३.३.४ उपभोक्ता समिति र गैसस मार्फत कार्यान्वयन हुने आयोजनामा लागत साझेदारी। **(स्थाससंऐन दफा २५)**	५% भन्दा कम लागत साझेदारी भएको	५% देखी १५% सम्म लागत साझेदारी भएको √	१५% भन्दा बढी लागत साझेदारी भएको	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रमको प्रति। साझेदारी सम्वन्धी निर्णय पुस्तिका ।
३.३.५ समपुरक अनुदानबाट संचालन हुने आयोजनाहरुमा लागत साझेदारीका लागि बिनियोजित बजेट **(अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा १०)**	बिनियोजन नभएको	स्थानीय तहले २०% सम्म लागत साझेदारी गर्ने	स्थानीय तहले २०% भन्दा बढी लागत साझेदारी गने √	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रमको प्रति ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -४:वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन					
४.१ समग्र अबस्था					
सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था- २**	**अबस्था-३**	**अबस्था-४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
४.१.१ आन्तरिक स्रोत **(स्थाससंऐन दफा ६५)**	बिगत २ वर्ष देखी आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेका आन्तरिक स्रोतका दर र दायरा सम्बन्धमा कुनै अध्ययन नभएको ।	आन्तरिक स्रोतका दर र दायरा सम्बन्धमा अध्ययन भएको तर अध्ययनबाट प्राप्त सुझाव कार्यान्वन नभएको।	आन्तरिक स्रोतका दर र दायरा सम्बन्धमा अध्ययन भई प्राप्त सुझाव आंशिक रुपमा कार्यान्वन भएको ।√	आन्तरिक स्रोतका दर र दायरा सम्बन्धमा अध्ययन भई प्राप्त सुझाव पुर्ण रुपमा कार्यान्वन भएको।	राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन । राजस्वका दरहरु ।
४.१.२ वित्तिय अनुशासन **(अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, परिच्छेद ८, दफा २५ देखि ३२)**	अन्तिम लेखा परीक्षणले कुल खर्चको ५% भन्दा वढी वेरुजु औंल्याएको ।	अन्तिम लेखा परीक्षणले कुल खर्चको (३-५)% वेरुजु औंल्याएको ।	अन्तिम लेखा परीक्षणले कुल खर्चको (१-३)% वेरुजु औंल्याएको । √	अन्तिम लेखा परीक्षणले कुल खर्चको १% भन्दा कम वेरुजु औंल्याएको ।	लेखा परिक्षण प्रतिवेदन ।

वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन (थप सूचकहरु)					
वित्त व्यवस्थापन					
सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था -२**	**अबस्था -३**	**अबस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
संघीय अनुदानको उपयोग	संघबाट प्राप्त हुने समपुरक र विशेष अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र समय मै प्रस्ताव पेश गर्ने नगरेको साथै सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने नगरेको	संघबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको तर सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समयमै फिर्ता गर्ने नगरेको	संघबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको तथा सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने गरेको तर राजस्व र व्ययको अनुमान पौष मसान्त भित्र पठाउने नगरेको	संघबाट प्राप्त हुने समपुरक र विशेष अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र समय मै प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको साथै सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने र आय व्ययको अनुमानित विवरण पौष मसान्त भित्र संघीय अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने गरेको √	बार्षिक बजेट र अर्थ मन्त्रालयमा समपुरक र बिषेश अनुदान माग तथा स्रोत अनुमान पठाएका पत्रहरु, सशर्त अनुदान फिर्ता गरेको पत्र
प्रादेशिक अनुदानको उपयोग	प्रदेशबाट प्राप्त हुने समपुरक र विशेष अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र समय मै प्रस्ताव पेश गर्ने नगरेको साथै सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समयमै फिर्ता नगरेको	प्रदेशबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको तर सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समयमै फिर्ता गर्ने नगरेको	प्रदेशबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदानका लागि बजेट छुट्याउने र प्रस्ताव पेश गर्ने गरेको तथा सशर्त अनुदानको बाँकी रकम समेत समयमै फिर्ता गर्ने गरेको √	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व बाँडफाँड वापतको रकमको केही प्रतिशत विकास कार्यमा समेत उपयोग गर्ने गरेका	स्रोतगत बजेट तथा खर्च प्रतिवेदन
राजस्व बाँडफाँड र रोयल्टीको उपयोग	राजस्व बाँडफाँड र रोयल्टीलाई बजेटमा समावेश नगरेको र राजस्व बाँडफाँडको सबै रकम प्रशासनिक खर्चमा उपयोग गर्ने गरेको	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व बाँडफाँडको सबै रकम प्रशासनिक खर्चमा उपयोग गर्ने गरेको	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व बाँडफाँड वापतको रकमको केही प्रतिशत विकास कार्यमा समेत उपयोग गर्ने गरेको √	राजस्व बाँडफाँड र रोयल्टी बापतको रकमलाई बजेटमा समावेश गरेको र राजस्व बाँडफाँड र आन्तरिक आयको रकमलाई मितव्ययी रुपमा प्रशासनिक खर्चमा लगाई बाँकी रकम विकास कार्यमा उपयोग गर्ने गरेको	स्रोतगत तथा शिर्षकगत बजेट खर्च दस्तावेज
आन्तरिक स्रोत परिचालनको अवस्था	कर, सेवाशुल्क, दस्तुर, विक्री, भाडा र लागत सहभागिता आदि आन्तरिक आयका श्रोतहरुमध्ये अधिकांश स्रोतको उपयोग हुन नसकेको	आन्तरिक आयका सम्भावित श्रोतहरु मध्ये धेरैजसो स्रोतको परिचालन गरिएको साथै राजस्व परामर्श समितिले समेत आन्तरिक स्रोतको संभावना विश्लेषण गरी प्रतिबेदन पेश गर्ने गरेको √	आन्तरिक राजश्वका सम्भावित सबै श्रोतहरुको पहिचान गरी परिचालन गरिएको साथै राजस्व परामर्श समितिले कर तथा गैर करका दर, दायरा एबम् राजस्व सम्बन्धी नीतिगत विषयमा सरोकारवालासँग पर्याप्त छलफल गरी प्रतिबेदन पेश गर्ने गरेको	आन्तरिक राजश्वका सम्भावित सबै श्रोतहरुको पहिचान र परिचालन गरिएको, करका दरलाई प्रगतिशील वनाइएको, आन्तरिक आय परिचालनका लागि राजश्व सुधार कार्ययोजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको र यी सबै विषयमा राजस्व परामर्श समिति कृयाशील रहेको	राजस्व परामर्श समितिको निर्णय किताब, आर्थिक ऐन तथा स्वीकृत राजस्व सुधार कार्य योजना

राजस्व प्रशासनको अवस्था	छुट्टै राजस्व शाखा गठन गरी दरबन्दी अनुसारको कर्मचारी समेत खटाउन नसकेको	राजस्व परिचालन गर्न छुट्टै शाखा तथा कर्मचारीको दरबन्दी स्वीकृत गरी दरबन्दी अनुसारका कर्मचारी समेत व्यबस्था गरिएको √	राजस्व परिचालनका लागि छुट्टै शाखा र दरबन्दी स्वीकृत गरी कर्मचारीको व्यवस्था गरिएको साथै कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिम समेत प्रदान गरिएको	राजस्व परिचालनका लागि छुट्टै शाखा र दरबन्दी स्वीकृत गरी कर्मचारीहरुको व्यवस्था गरिएको साथै आवश्यक तालिम, उपकरण, सफ्टवेयर तथा कार्यविधि समेतको व्यवस्था गरिएको	राजस्व शाखाको संगठन संरचना र भौतिक अवस्था तथा कर्मचारीको क्षमता विकास अभिलेख

आर्थिक प्रशासन (५) वित्तीय एवम आर्थिक व्यवस्थापन (थप सूचकहरु)

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था -२	अबस्था -३	अबस्था -४	प्रमाणीकरणको आधार
सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन	वार्षिक खरिद योजना तयार गर्ने नगरिएको र छुट्टै सार्वजनिक खरिद नियमावली समेत नरहेको √	खरिद योजना स्वीकृत गरी सोही बमोजिम बार्षिक खरिद कार्य सञ्चालन गर्ने गरिएको तर सार्वजनिक खरिद नियमावली नरहेको	वार्षिक खरिद योजना स्वीकृत गरी सोही बमोजिम खरिद कार्य सञ्चालन गर्ने गरिएको र छुट्टै सार्वजनिक खरिद नियमावली समेत स्वीकृत गरिएको	खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना स्वीकृत गरी सोही बमोजिम खरिद कार्य सञ्चालन गर्ने गरिएको र सार्वजनिक खरिद नियमावली समेत स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गरिएको	सार्वजनिक खरिद नियमावली, खरिद गुरुयोजना तथा बार्षिक खरिद योजना, खरिद सम्बन्धी कागजात
जिन्सी निरिक्षण, बरबुझारथ र भौतिक सम्पत्ति संरक्षण	जिन्सी निरीक्षण वार्षिक रुपमा हुने नगरेको, बरबुझारथ केही व्यक्तिले मात्र गर्ने गरेको र जग्गा जमीन लगायत सम्पत्तिको लगत राख्ने नगरेको	जिन्सी निरीक्षण वार्षिक रुपमा हुने गरेता पनि प्रतिवेदन उपर कारबाही हुने नगरेको, अधिकांश कर्मचारीले बरबुझारथ गर्ने गरेको र आफ्नो स्वामित्वमा रहेका सम्पत्तिको मात्र लगत राख्ने गरेको √	नियमित जिन्सी निरीक्षण गरी प्रतिवेदन उपर आंशिक रुपमा कारबाही भएको, अधिकांश कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिले बरबुझारथ गर्ने गरेको र आफ्नो स्वामित्व र भोगाधिकारमा रहेका सम्पत्तिको लगत राख्ने गरेको	नियमित जिन्सी निरीक्षण गरी प्रतिवेदन उपर कारबाही भएको, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि सबैले बरबुझारथ गर्ने गरेको र आफ्नो स्वामित्व तथा भोगाधिकारमा रहेका सम्पत्ति र आफ्नो क्षेत्रभित्रका सार्वजनिक जग्गाको समेत लगत राख्ने गरेको	जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन र सो उपर कार्यवाही गरेका पत्रका प्रतिलिपीहरु, बरबुझारथ र सम्पत्ति को अभिलेख
खर्चको लेखा तथा प्रतिवेदन व्यवस्था	खर्चको लेखांकन सम्बन्धी मापदण्ड (सूत्र) कार्यान्वयन नगरिएको र खर्चको प्रतिबेदन कार्यपालिकाको बैठक र सम्बद्ध निकाय समक्ष पठाउने नगरेको √	खर्चको लेखांकनका लागि सूत्र कार्यान्वयन गरिएको र खर्चको प्रतिबेदन समय समयमा कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्ने गरिएको	खर्चको लेखांकनका लागि सूत्र कार्यान्वयन गरिएको र मासिक प्रतिवेदन तयार गरी कार्यपालिकाको बैठक र संघ तथा प्रदेशका सम्बद्ध निकायमा पठाउने गरिएको	सूत्र कार्यान्वयन गरिएको र मासिक, चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी कार्यपालिकाको बैठक र संघ तथा प्रदेशका सम्बद्ध निकायमा पठाउने गरिएको वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक समेत गर्ने गरेको ।	सुत्र सफ्टवेयरबाट निकालिएका मासिक, चौमासिक र बार्षिक प्रतिवेदनहरु पठाएका पत्रहरु
आन्तरिक लेखापरीक्षण	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा पनि नरहेको र आन्तरिक लेखापरीक्षण समेत गर्ने नगरिएको√	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा नरहेता पनि कोलेनिका मार्फत आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने गराउने गरिएको	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा स्थापना गरी कर्मचारीको व्यवस्था गरिएको र अन्तिम लेखापरीक्षण गर्नु अघि आलेप गर्ने गरिएको	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा स्थापना गरी कर्मचारीको व्यवस्था गरिएको र नियमित रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको	आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखाको संरचना र आलेप प्रतिवेदन

अन्तिम लेखापरीक्षण	अन्तिम लेखापरीक्षणबाट औल्याइएका बेरुजु उपर समयमै प्रतिकृया पेश नगरिएको र बेरुजुको लगत राख्ने अध्यावधिक गर्ने नगरिएको	लेखापरीक्षणबाट औल्याएका बेरुजुहरुको प्रतिकृया ३५ दिन नाघेपछि महालेखा परीक्षकको कार्यालयमा पठाइएको र बेरुजुको लगत अध्यावधिक गर्ने गरिएको	लेखापरीक्षणबाट औल्याएका बेरुजुहरुको प्रतिकृया ३५ दिनभित्र महालेखा परीक्षकको कार्यालयमा पठाइएको तर बेरुजुको लगत अध्यावधिक गर्ने नगरिएको ✓	लेखापरीक्षणबाट औल्याएका बेरुजुहरुको प्रतिकृया समयमै पठाइएको र बेरुजुको लगत समेत नियमित रुपमा अध्यावधिक गर्ने गरिएको	मलेप प्रतिवेदनका दस्तावेजहरु, बेरुजु प्रतिकृया र अद्यावधिक लगत

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र-४: वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन				
४.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
४.२.१ आय व्ययको वर्गीकरण तथा लेखाङ्कनका लागि नेपाल सरकार द्वारा निर्धारित पद्धति र ढाँचाको प्रयोग **(अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा ३२)**	प्रयोग नगरिएको ।	आंशिक प्रयोग गरिएको	पुर्ण रुपमा प्रयोग गरिएको ✓	लेखा राख्न प्रयोग गरिएका फारामहरु
४.२.२ आय र व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण **(अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा ३०)**	आय व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण नगरिएको । ✓	आय व्ययको विवरण मासिक रुपमा सार्वजनिकीकरण नगरिएको ।	आय व्ययको विवरण मासिक रुपमा तोकिएको समय भित्र सार्वजनिकीकरण गरिएको ।	आय व्ययको आवधिक विवरण । समय भित्र सार्वजनिक गरेको रेकर्ड।
४.२.३ प्रचलित कानुन अनुसार खरिद गुरुयोजना र बार्षिक खरिद योजना तयारी **(सा.ख. ऐन दफा ६, स्थाससंऐन दफा ८४ उपदफा २ को ट)**	खरिद गुरुयोजना र बार्षिक खरिद योजना तयार नभएको ।✓	वार्षिक खरिद योजना मात्र तयार भएको ।	खरिद गुरुयोजना र बार्षिक खरिद योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको ।	खरिदको गुरु योजना र बार्षिक खरिद योजनाको प्रति ।
४.२.४ कार्यक्रम स्वीकृति र कार्यान्वयन **(स्थाससंऐन दफा ७१ को ६)**	सभाबाट वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत नगराई खर्च गरेको ।	सभाबाट स्वीकृत भएका भन्दा फरक कार्यक्रमहरुमा समेत खर्च गरेको ।✓	सभाबाट स्वीकृत कार्यक्रममा मात्र खर्च गरेको ।	सभावाट स्वीकृत कार्यक्रम, खर्च विवरण।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - ४: वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन				
४.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			**प्रमाणीकरणको आधार**
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	
४.३.१रकमान्तर **(स्थाससंऐन दफा ७९)**	तोकिएको सिमा वा शिर्षक बाहिर गई रकमान्तर भएको। ✓	सभाबाट स्वीकृत गरेका कार्यक्रममा मात्र रकमान्तर गरेको ।	तोकिएको सिमा र शिर्षक भित्र मात्र रकमान्तर भएको।	संशोधित बार्षिक कार्यक्रम, खर्च विवरण ।
४.३.२ प्रशासनिक खर्च **(स्थाससंऐन दफा ७१ अनुसारको**	आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँट शिर्षकबाट प्रशासनिक खर्च नपुगी अन्य शिर्षकबाट समेत	सशर्त अनुदान सर्तमा भए अनुसारमात्र खर्च गरी आन्तरिक आय र राजस्व	सशर्त अनुदान सर्तमा भए अनुसारमात्र खर्च गरी आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँट	बार्षिक कार्यक्रम, खर्च विवरण।

आय व्यय अनुमान अनुसार)	खर्च भएको ।	बाँडफाँट शिर्षकबाट प्रशासनिक खर्च पुर्याएको ।	शिर्षकबाट प्रशासनिक खर्च पुर्याई पुजिगत कार्यक्रममा समेत खर्च गरेको ।√	
४.३.३ पुँजिगत खर्च **(स्थाससंऐन दफा ७१ अनुसारको आय व्यय अनुमान अनुसार)**	पुँजिगत बजेटको ६०% भन्दा कम खर्च गरेको ।	पुँजिगत बजेटको (६०-८०)% सम्म खर्च गरेको ।	पुँजिगत बजेटको ८०% भन्दा वढी खर्च गरेको । √	खर्च विवरण । आन्तरिक लेखा परिक्षण ।
४.३.४ राजस्व सङ्कलन **(स्थाससंऐन दफा ७१)**	राजस्व अनुमान को ७०% भन्दा कम राजश्व संकलन भएको ।	राजस्व अनुमान को (७०-९०)% राजश्व संकलन भएको ।	राजस्व अनुमान को ९०% भन्दा बढी राजश्व संकलन भएको । √	आन्तरिक राजस्वको परिमाण, राजस्वको लक्ष्य
४.३.५ खर्च गर्ने अख्तियारी **(स्थाससंऐन दफा ७३)**	प्रमुख वा अध्यक्षले खर्च गर्ने अख्तियारी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई नदिएको ।	प्रमुख वा अध्यक्षले खर्च गर्ने अख्तियारी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई तोकिएको समय भन्दा पछी दिएको ।	खर्च गर्ने अख्तियारी प्रमुख वा अध्यक्षले सात दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई दिएको । √	अख्तियारीको प्रति ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र- ५: सेवा प्रवाह

५.१ समग्र अबस्था

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था - २	अबस्था -३	अबस्था - ४	प्रमाणीकरणको आधार
५.१.१ (क) सेवा प्रवाह **(स्थाससंऐन दफा ११)**	कानुन बमोजिम नागरिकलाई उपलब्ध गराउन पर्ने सेवा सुविधाको सम्बन्धमा कार्यपालिकालाई जानकारी नभएको ।	कानुन बमोजिम नागरिकलाई उपलब्ध गराउन पर्ने सेवा सुविधाको सम्बन्धमा कार्यपालिकामा संस्थागत क्षमता नभएको ।	कानुन बमोजिम उपलब्ध गराउन पर्ने सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक संस्थागत व्यवस्था गरेको । √	कानुन बमोजिम उपलब्ध गराउन पर्ने सेवा प्रवाहका लागी आवश्यक संस्थागत व्यवस्था सहित कार्यान्वयन भएको ।	नगरपालिकाको प्रमूख/अध्यक्ष वाट भएको अधिकार प्रत्यायोजनको प्रति, सेवा प्रवाह निर्देशिका, कर्मचारीको कार्य विवरणको प्रति, नागरिक वडापत्र, गुनासो सुनुवाई आदि
५.१.१(ख) वडाले उपलब्ध गराउने सेवा **(स्थाससंऐन दफा १२)**	कानुन अनुसार वडाबाट उपलब्ध हुनुपर्ने सेवा वडाबाट प्रवाह नभएको ।	संयुक्त वडा कार्यालयबाट सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको ।	सवै वडामा कार्यालय स्थापना भई आंशिक रुपमा सेवा प्रवाह भएको ।	सवै वडा कार्यालयहरुले कानुन अनुसार वडाबाट उपलब्ध हुनुपर्ने सेवा वडाबाट प्रवाह भएको । √	वडा अध्यक्ष वाट भएको अधिकार प्रत्यायोजनको प्रति, सेवा प्रवाह निर्देशिका, कर्मचारीको कार्य विवरणको प्रति, नागरिक वडापत्र, गुनासो सुनुवाई

					आदि
५.१.२ सेवाप्रतिको सन्तुष्टी **(स्थाससंऐन दफा ११,१२ को काम)**	सेवा प्रवाह प्रति सेवाग्राहीहरुलाई सन्तुष्ट बनाउन नसकिएको।	कार्यालयबाट प्रवाह भएका सेवाहरु मध्य केही सेवाहरुमा मात्र सेवाग्राहीहरु सन्तुष्ट बनाउन सकिएको। √	सेवा प्रवाहको स्तर सन्तोषजनक रहेको ।	सेवा प्रवाहवाट सेवाग्राही पूर्ण सन्तुष्ट भएको।	गुनासो वा उजुरी संख्या र निर्णय, उपभोक्ता सर्भे, जनप्रतिक्रिया, मेडिया

सेवा प्रवाह (थप सूचकहरु)

सेवा प्रवाह व्यवस्थापन (५)

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था - २	अबस्था -३	अबस्था - ४	प्रमाणीकरणको आधार
आर्थिक क्षेत्रका सेवा प्रवाह	विगत २ वर्षको कूल विकास लगानीमध्ये आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, व्यापार, वाणिज्य, रोजगारी आदि) को क्षेत्रमा तीन प्रतिशत भन्दा कम लगानी गर्ने गरिएको ।	विगत २ वर्षको कूल विकास लगानीमध्ये आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, व्यापार, वाणिज्य, रोजगारी आदि) को क्षेत्रमा पाँच प्रतिशत भन्दा कम लगानी गर्ने गरिएको ।	विगत २ वर्षको कूल विकास लगानीमध्ये आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, व्यापार, वाणिज्य, रोजगारी आदि को क्षेत्रमा दश प्रतिशत भन्दा कम लगानी गर्ने गरिएको ।)	विगत २ वर्षको कूल विकास लगानीमध्ये आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग, व्यापार, वाणिज्य, रोजगारी आदि) को क्षेत्रमा दश प्रतिशत भन्दा बढी लगानी गर्ने गरिएको । √	आर्थिक क्षेत्रमा विगत २ बर्षमा गरिएको विकास खर्चको अभिलेख र बार्षिक बजेट संग गरिएको तुलनात्मक दस्तावेज
सामाजिक क्षेत्रका सेवा प्रवाह	सामाजिक क्षेत्रका सेवाहरु महिला, दलित, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति, अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक तथा विपन्न समुदायलाई लक्षित गरी सञ्चालन गर्न नसकिएको	सामाजिक क्षेत्रका सेवाहरु महिला, दलित, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति, अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक तथा विपन्न समुदायमध्ये केहीलाई लक्षित गरी सञ्चालन गर्ने गरिएको√	सामाजिक क्षेत्रका सेवाबाट महिला, दलित, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति, अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक तथा विपन्न समुदायको बसोबासको आधारमा ल्कस्टरिङ गरी लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको	सामाजिक क्षेत्रका सेवाहरु विपन्नता नक्शांकनका आधारमा महिला, दलित, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति, अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक लक्षित गरी प्रवाह हुने गरेको	विपन्नता नक्सांकन दस्तावेज र सो क्षेत्रमा बार्षिक कार्यक्रम र लगानी दस्तावेज
पुर्वाधार सेवा प्रवाह	पुर्वाधार सम्बन्धी सेवा प्रमुख/अध्यक्ष, वडाअध्यक्ष हरुको सिफारिशको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको	पुर्वाधार सम्बन्धी सेवा प्रमुख/अध्यक्ष, वडाअध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरुको सिफारिश र विगतका क्रमागत योजना सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको√	पुर्वाधार सम्बन्धी सेवा वडागत तथा बिषयगत माग, स्वीकृत यातायात गुरु योजनाका लक्ष हासिल गर्न नयाँ तथा विगतका क्रमागत योजना सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको	पुर्वाधार सम्बन्धी सेवा वडागत तथा बिषयगत माग, स्वीकृत यातायात गुरु योजना, उर्जा सञ्चार र भवन निर्माण सम्बन्धी बिषयगत योजनाहरु, आवधिक योजनाका लक्ष हासिल गर्न नयाँ तथा विगतका क्रमागत योजना सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको	आवधिक तथा बार्षिक योजना दस्तावेज र पूर्वाधार सेवा माग तथा प्रवाह दस्तावेज र यसको कार्यान्वन प्रगति समीक्षा दस्तावेजट
संस्थागत सेवा प्रवाह	सिफारिश लगायत संस्थागत	सिफारिश लगायत	सिफारिश लगायत संस्थागत	सिफारिश लगायत संस्थागत	स्वीकृत मापदण्ड र

	विकास र अन्य सेवाहरुको प्रवाह प्रमुख/ अध्यक्ष, वडाअध्यक्षहरुको सिफारिशको आधारमा सञ्चालन हुने गरेको	संस्थागत विकास र अन्य सेवाहरुको प्रवाह प्रमुख/अध्यक्ष, वडाअध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरुको सिफारिशको आधारमा आधुनिक सूचना प्रविधिको समेत प्रयोग गरी सञ्चालन हुने गरेको√	विकास र अन्य सेवाहरु पालिकाबाट स्वीकृत मापदण्ड र कार्यविधिको आधारमा आधुनिक सूचना प्रविधिको समेत प्रयोग गरी सञ्चालन हुने गरेको	विकास र अन्य सेवाहरु पालिकाबाट स्वीकृत मापदण्ड र कार्यविधिको आधारमा आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सम्भव भएसम्म अनलाइन प्रविधिबाट र सो सम्भव नभएको स्थानमा घुम्ती तथा घरदैलो सेवा समेत उपयोग गरी कार्यालय तथा वडाबाट प्रवाह हुने गरेको	कार्यविधिको दस्तावेज
सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन	सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न कुनै क्रियाकलाप नरहेको	सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न समय समयमा निरीक्षण र समीक्षा हुने गरेको √	सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न सेवाको स्वीकृत मापदण्ड अनुसार भए नभएको बारे समय समयमा निरीक्षण र समीक्षा गर्ने गरेको	सेवाको गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न सेवाको स्वीकृत मापदण्ड अनुसार भए नभएको बारे समय समयमा उपभोक्ता सर्वेक्षण, प्रयोगशाला परीक्षण, निरीक्षण, अनुगमन र समीक्षा गरी सुधारको कार्य योजना बनाइ कार्यान्वयन गर्ने गरिएको	निरीक्षण, अनुगमन प्रतिवेदन

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र- ५:सेवा प्रवाह				
५.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
५.२.१ प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाह **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ १)**	सेवा प्रवाहमा कुनै पनि प्रविधिको प्रयोग नभएको ।	केहि सेवा प्रवाहमा प्रविधिको प्रयोग भएको । √	उपलब्ध गराउनु पर्ने सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग भएको ।	सेवामा लागेको समय र गुणस्तर, प्रयोग भएको सूचना प्रविधि ।
५.२.२ सेवा प्रवाहको मापदण्ड(SOP) **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ १)**	कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड तयार नभएको ।	कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड तयार भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड तयार भई कार्यान्वयन भएको । √	निधारित गरिएका सेवाका मापदण्ड एवं सुचकहरु, मापदण्ड पालनाको अनुगमन,
५.२.३ बैंकिंग प्रणालीबाट भुक्तानी **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ ७)**	कार्यालयबाट गरिने भुक्तानीहरु बैंकिंग प्रणाली र नगदमा समेत हुने गरेको ।	सबै भुक्तानीहरु बैंकिंग प्रणाली द्वारा गर्ने गरिएको । √	सबै भुक्तानीहरु बैंकिंग प्रणाली द्वारा भई e-Payment लागु गरेको ।	भुक्तानी प्रणाली ।
५.२.४ वडामा सेवा प्रवाहको वैकल्पिक व्यवस्था **(स्थाससंऐन १६को उपदफा ४ को ग को ६ र दफा १८ को**	वडाहरुमा वडा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा निजले उपलब्ध	वडाहरुमा वडा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा	सबै वडामा वडा अध्यक्ष अनुपस्थित हुदाँ निजले उपलब्ध	जिम्वेवारी तोकिएको पत्र को प्रति ।

उपदफा ३)	गराउनुपर्ने सेवाको वैकल्पिक व्यवस्था नगरेको । √	निजले उपलब्ध गराउनुपर्ने सेवाको वैकल्पिक व्यवस्था कहिले काँही र केही वडामा गर्ने गरेको ।	गराउनु पर्ने सेवाको वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने गरेको ।	अधिकार प्रत्यायोजनको प्रति ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -५:सेवा प्रवाह				
५.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			**प्रमाणीकरणको आधार**
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	
५.३.१ गुनासो फर्स्यौट **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ ७)**	मुल्याङ्कन अवधिमा गाउँ/नगरपालिकामा प्राप्त गुनासो मध्य ४०% भन्दा कम सम्वोधन भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा गाउँनगरपालिकामा प्राप्त गुनासो मध्ये (४०-८०)% सम्म सम्वोधन भएको । √	मुल्याङ्कन अवधिमा गाउँनगरपालिकामा प्राप्त गुनासो मध्य ८०% भन्दा वढि सम्वोधन भएको ।	गुनासो दर्ता किताव । गुनासो फर्स्यौटसंख्या ।
५.३.२ सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैङ्क खाता मार्फत भुक्तानी **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को त २)**	कुल लाभग्राहीको १/३ सम्म √	कुल लाभग्राहीको १/३ देखी २/३ सम्म	कुल लाभग्राहीको २/३ भन्दा माथी	भुक्तानीको रेकर्ड । बैङ्क सुविधा उपलब्ध भए बैङ्कको statement
५.३.३ जन्मेको मितिले ३५ दिन भित्र दर्ता भएको कुल जन्मदर्ता संख्या **(स्थाससंऐन दफा ११को उपदफा ४ को छ)**	७०% भन्दा कम √	७०% देखि ९० % सम्म ।	९०% भन्दा वढी	घटना दर्ता किताव
५.३.४ सार्वजनिक सुनवाइ **(स्थाससंऐन दफा ७८ को उपदफा ५)**	मूल्याङ्कन अवधिमा १ पटक पनी सार्वजनिक सुनुवाई नभएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा २ पटक सम्म सार्वजनिक सुनुवाई भएको ।√	प्रत्येक चौमासिकमा कम्तिमा १ पटक सार्वजनिक सुनुवाई भएको	सार्वजनिक सुनुवाईको रेकर्ड पुस्तिका, सार्वजनिक सुनुवाईको उपस्थीति पुस्तिका ।
५.३.५ सेवा प्रवाहमा नविनतम अवधारणाको प्रयोग **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ङ ७)**	सेवा प्रवाह परम्परागत शैलीमा कार्यालयमा मात्र सिमित रहेको ।√	सेवा प्रवाहलाई पहुँच योग्य बनाउन कम्तिमा वर्षको १ पटक घुम्ती सेवाहरु संचालन गरेको र केही सेवाका क्षेत्रमा नविनतम प्रविधि प्रयोग गरेको ।	सेवा प्रवाहलाई सहज बनाउन अनलाईन सेवाका साथै आवश्यकता अनुसार वडास्तरमा घुम्ती सेवाहरु समेत संचालन गर्ने गरेको ।	अनलाईन सेवा प्रविधीको प्रयोगको अवस्था । घुम्ती सेवाको रेकर्ड पुस्तिका ।
५.३.६ शिक्षामा सवै बालबालिको पहुँच **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ज) ।**	मुल्याङ्कन अवधिमा विद्यार्थी भर्ना दर ८०% भन्दा कम रहेको र गत वर्षको तुलनामा विद्यालय छोड्ने दर नघटेको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा विद्यार्थी भर्ना दर (८०-९०) % भई गत वर्षको तुलनामा विद्यालय छोड्ने दर ५०% सम्म घटेको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा विद्यार्थी भर्ना दर ९०% भन्दा वढि भई गत वर्षको तुलनामा विद्यालय छोड्ने दर ५०% भन्दा बढिले घटेको ।√	विद्यार्थीको कक्षागत भर्ना रजिष्ट्रर, विद्यार्थीहरुको हाजिरी रजिष्ट्रर।

५.३.७ स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को झ)**	क) नेपाल सरकारको निति वमोजिम स्थापना र संचालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जनशक्ती, उपकरण र औषधी आवश्यकतानुसार उपलब्ध नभएको । ख) वालवालिकाको लागि अनिवार्य गरिएका खोप ८०% भन्दा कम बालबालिकाले मात्र प्राप्त गरेको ।	क) नेपाल सरकारको नीति वमोजिम स्थापना र संचालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जनशक्ती, उपकरण र औषधी आवश्यकतानुसार उपलब्ध भएको । ख) वालवालिकाको लागि अनिवार्य गरिएका खोप (८०-९०)% सम्म बालबालिकाले प्राप्त गरेको ।	क) नेपाल सरकारको नीति वमोजिम स्थापना र संचालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जनशक्ती, उपकरण र औषधी आवश्यकतानुसार उपलब्ध भएको । ख) वालवालिकाको लागि अनिवार्य गरिएका खोप ९०% भन्दा बढि बालबालिकाले प्राप्त गरेको √	संचालित स्वास्थ्य संस्थाको विवरण, स्वास्थ्य संस्थामा भएको दरवन्दी र नियमित कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या, स्वास्थ्य उपकरण र औषधीको उपलव्धता, वर्थीङ सुविधा, जम्मा वालवालिकाको अभिलेख र खोप लिएका वालवालिकाको रकर्ड पुस्तिका ।
५.३.८ कृषी र पशु सेवा **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ण र द)**	स्थापना भएका कृषी तथा पशु सेवा केन्द्रमा आवश्यक जनशक्ती र माग अनुसारको सेवा र प्रविधि उपलब्ध नभएको।	स्थापना भएका कृषि तथा पशु सेवा केन्द्र मध्ये केहीमा मात्र आवश्यक जनशक्ति र माग अनुसारको सेवा र प्रविधि उपलब्ध भएको। √	स्थापना भएका सवै कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रहरुमा आवश्यक जनशक्ती, माग अनुसारको सेवा र प्रविधि उपलब्ध भएको।	कृषी सेवा केन्द्र संख्या, प्रति सेवाकेन्द्रले सेवा पुर्याउनु पर्ने क्षेत्र (हेक्टर), पशूसेवा केन्द्रहरु को संख्या, प्रति सेवाकेन्द्रले पुर्याउनु पर्ने सेवा (पशु गोटा), कृषी र पशुसेवाकेन्द्रले पुर्याउनुपर्ने सेवाको मापदण्ड
५.३.९ स्थानीय उत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरण **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को ण ७)**	स्थानीय उत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरणका लागि कुनै नीतिगत र कार्यक्रमगत पहल नभएको ।	स्थानीय उत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरणका लागि नीतिगत र कार्यक्रमगत व्यवस्था गरेको तर सो अनुसार बजार व्यवस्थापन हुन नसकेको	स्थानीय उत्पादनको प्रर्वर्धन र वजारीकरणका लागि नीतिगत र कार्यक्रमगत व्यवस्था गरि सो अनुसार बजार व्यवस्थापन भएको। √	नीति र कार्यक्रम, संस्थागत व्यवस्था, वजारको व्यवस्था,

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र-६: न्यायिक कार्य सम्पादन					
६.१ समग्र अबस्था					
सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था -२**	**अबस्था -३**	**अबस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
६.१.१ न्याय सम्पादन **(स्थाससंऐन दफा ४६ कोउपदफा १, दफा ४९ को उपदफा १२)**	न्यायिक समितिको गठन नभएको र संचालनका लागि कार्यविधि तयार नभएको।	न्यायिक समितिको गठन भई बिना कार्यविधि कार्य सम्पादन गरेको।	न्यायिक समिति गठन र कार्यविधि निर्माण भएपनि कार्यविधिको पुर्ण पालना नभएको।	न्यायिक समिति गठन र कार्यविधि निर्माण भई कार्यविधि अनुसार कार्य सम्पादन भएको।√	न्यायिक समितिको गठन भएको निर्णय, न्याय सम्पादनको अभिलेख, न्याय सम्पादन कार्यविधिको प्रति
६.१.२ न्याय सम्पादन कार्य प्रति सेवाग्राहीको सन्तुष्टि **(स्थाससंऐन दफा ५१)**	न्याय सम्पादन कार्य प्रति सेवाग्राहीहरुलाई सन्तुष्ट बनाउन नसकिएको।	न्याय सम्पादनका कार्य मध्ये केहीमा मात्र सेवाग्राहीहरु सन्तुष्ट बनाउन सकिएको।	सेवाप्रवाहको स्तर सन्तोषजनक रहेको ।	सेवा प्रवाहवाट सेवाग्राही पूर्ण सन्तुष्ट भएको। √	पुनरावेदनको संख्या, जम्मा फैसला मध्ये पुनरावेदनमा गएकाको प्रतिशत ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -६:न्यायिक कार्य सम्पादन				
६.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
६.२.१ मेलमिलाप कर्ताको व्यवस्था **(स्थाससंऐन दफा ४९ को उपदफा ३)**	मेलमिलाप कर्ताको व्यवस्था नै नरहेको ।	सूचीकृत मेलमिलाप कर्ताको व्यवस्था नरहेको ।	न्यायिक समितले आफैले सूचीकृत गरेको मेलमिलापकर्ताबाट मात्र मिलापत्र गराउने गरेको।√	मेलमिलापकर्ताहरुको सूची, मेलमिलापकर्ता नियुक्तिको प्रति, मेलमिलापका फेसलाहरुको प्रति ।
६.२.२ न्यायिक समितिको निर्णय प्रकृया **(स्थाससंऐन दफा ४९)**	संयोजकले मात्र निर्णय गर्ने गरेको। √	न्यायिक समिति गठन भई बहुमतको आधारमा निर्णय गर्ने गरेको ।	न्यायिक समितिबाट सर्बसम्मत निर्णय हुने गरेको ।	न्यायिक समितिका निर्णयहरुको अभिलेख ।
६.२.३ न्यायिक समितिको प्रतिवेदन प्रणाली **(स्थाससंऐन दफा ५३ को उपदफा २)**	प्रतिवेदन पेश गर्ने नगरेको ।	प्रतिवेदन पेश भएको तर सभामा छलफल नगरेको । √	प्रतिवेदन पेश भई सभामा छलफल भएको ।	अध्यक्ष मार्फत सभामा प्रतिवेदन पेश भएको दर्ता किताव, सभाको छलफल र निर्णय पुस्तिका ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र ६: न्यायिक कार्य सम्पादन				
६.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			**प्रमाणीकरको आधार**
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	
६.३.१ उजुरी फर्स्यौट । **(स्थाससंऐन दफा ४९ को उपदफा २ र ४)**	मुल्याङ्कन अवधिमा प्राप्त उजुरिको ५० % भन्दा कम फर्स्यौट भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा प्राप्त उजुरीको (५०-७०) % सम्म फर्स्यौट भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा प्राप्त उजुरीको ७० % भन्दा बढी फर्स्यौट भएको ।√	उजुरी दर्ता किताव, उजुरी फर्स्यौट किताव,

६.३.२ न्यायिक समितिको निर्णय उपर पुनरावेदन **(स्थाससंऐन दफा ५१)**	समितिले फर्छ्यौट गरेका कुल उजुरी मध्ये ५०% भन्दा बढी विवाद पुनरावेदनमा गएको ।	समितिले फर्छौट गरेका कुल उजुरी मध्ये १०-५०% सम्म विवाद पुनरावेदनमा गएको ।	समितिले फर्छ्यौट गरेका कुल उजुरी मध्ये १०% भन्दा कम विवाद पुनरावेदनमा गएको ।√	उजुरी फर्छ्यौटसंख्या पुनारावेदन परेका उजुरी संख्या ।
६.३.३ मेलमिलाप केन्द्र गठन **(स्थाससंऐन दफा ४९ को उपदफा १०)**	कुनै पनि वडामा मेलमिलाप केन्द्र गठन नभएको ।	केही वडामा मात्र मेलमिलाप केन्द्र गठन भई संचालनमा आएको ।	सवै वडामा मेलमिलाप केन्द्र गठन भई संचालनमा आएको । √	मेल मिलाप केन्द्र गठन भएको निर्णय पुस्तिका, सवै वडामा मेलमिलाप केन्द्रको कार्यसंचालन भएको माइन्युट ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -७: भौतिक पूर्वाधार					
७.१ समग्र अबस्था					
सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था -२**	**अबस्था -३**	**अबस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
७.१.१ भौतिक पूर्वाधार (सडक, विद्युत, खानेपानी, संचार आदि) **(स्थाससंऐन दफा ११ को उपदफा २ को छ, ट र ध)**	भौतिक पूर्वाधार को अवस्था अति कमजोर रहेको । (-**गापा/नपाको हकमा**)	भौतिक पूर्वाधारको अबस्था कामचलाउ रहेको । (**गापा/नपाको हकमा**) √	भौतिक पूर्वाधारको अबस्था सन्तोषजनक (**गापा/नपाको हकमा**)	भौतिक पूर्वाधारको समुचित व्यवस्था रहेको । (**गापा/नपाको हकमा**)	मर्मत सम्भारमा भएको वार्षिक खर्च, निर्धारित मापदण्ड को प्रयोगको अवस्था, सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परिक्षण भएको रेकर्ड, नागरिक समाज एवं मेडियाको प्रतिक्रिया ।
	न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको अवस्था कमजोर भएको। **(उप/मनपाको हकमा)**	न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको अवस्था सामान्य भएको। **(उप/मनपाको हकमा)**	न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको अवस्था सन्तोषजनक भएको। **(उप/मनपाको हकमा)**	दिगो, आधुनिक र सुविधा सम्पन्न सहरी पूर्वाधारको समुचित व्यवस्था रहेको । **(उप/मनपाको हकमा)**	फिल्ड भिजिट, प्राविधिक मूल्यांकन,सहरी विकास योजना को प्रारुप, मापदण्ड र निर्माणको गुणस्तर ।
७.१.२ सार्वजनिक-निजी साझेदारी नीति **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४.८)**	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुर्याउन सार्वजनिक- निजी क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी कुनै नीति तर्जुमा नभएको । √	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुर्याउन सार्वजनिक-निजी क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुर्याउन सार्वजनिक-निजी क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई आंशिक रुपमा कार्यान्वयन भएको	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुर्याउन सार्वजनिक-निजी क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई नीतिमा उल्लेखीत सवै क्षेत्रमा साझेदारी कार्यक्रम संचालन भएको ।	साझेदारी सम्वन्धी नीतिको प्रति , नीतिको कार्यान्वयन अवस्था, साझेदारी भएका क्षेत्र र साझेदारीको किसिम र निजि र सार्वजनिक क्षेत्रको साझेदारीमा खर्चको अंस ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -७: भौतिक पूर्वाधार				
७.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
७.२.१ बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री सार्वजनिक पुर्वाधार नीति	नीति तयार नभएको√	नीति तयार भएको तर पुर्ण कार्यान्वयन नभएको	नीति तयार भई कार्यान्वयन भएको	नीतिको प्रति ।

(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा २)				
७.२.२ निर्मित पुर्वाधारको उपयोग र दिगो व्यवस्थापन **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा ३)**	निर्मित पुर्वाधारको मर्मत संभारका लागि कुनै नीतिगत र कार्यक्रमगत व्यवस्था नभएको।	निर्मित पुर्वाधारको मर्मत संभारका लागि बजेट तथा कार्यक्रम भएको तर त्यसको व्यवस्थापनका लागि कुनै नीति नभएको।	निर्मित पुर्वाधारको मर्मत संभारका लागि लाभग्राहीको योगदान सहित कोष स्थापना भएको र नीतिगत व्यवस्था अनुसार स्वीकृत वार्षीक कार्यक्रमका आधारमा कोषको उपयोग भएको । √	मर्मत सम्भार कोष स्थापना र त्यसमा राखिने रकमको अङ्क बारे सभा द्वारा भएको निर्णय, मर्मत संभार कोषमा हालको जम्मा रकम, लाभग्राहीको योगदानको अंश, कोषको उपयोग स्थिति, कोषको व्यवस्थापन ।
७.२.३ आयोजनाको वातावरणीय अध्ययन **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा २)**	कानुनी व्यवस्था अनुरुप प्रारम्भिक वातवरणीय प्रभाव मुल्यांकन (IEE)र वातावारणीय प्रभाव मुल्यांकन (EIA)नगरिएको √	कानुनी व्यवस्था अनुरुप केही आयोजना हरुमा प्रारम्भिक वातवरणीय प्रभाव मुल्यांकन (IEE)र वातावारणीय प्रभाव मुल्यांकन (EIA) गरिएको ।	कानुनी व्यवस्था अनुरुप सबै आयोजनाहरुमा प्रारम्भिक वातवरणीय प्रभाव मुल्यांकन (IEE) र वातावारणीय प्रभाव मुल्यांकन (EIA) गरिएको ।	सबै आयोजनाहरुको कानून वमोजिम आवश्यक IEEर EIAप्रतिवेदन।
७.२.४ राष्ट्रिय भवनसंहिता र मापदण्ड **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४३ को उपदफा १)**	राष्ट्रिय भवनसंहिता पालना नभएको र स्थानीय भवन मापदण्ड तर्जुमा नगरेको । √	राष्ट्रिय भवनसंहिता र मापदण्डको आंशिक रुपमा पालना भएको ।	राष्ट्रिय भवनसंहिता र स्थानीय भवन मापदण्डको पुर्ण रुपमा पालना भएको ।	स्थानीय भवन संहिताको प्रति, भवन निर्माण स्वीकृति दिएका नक्साहरु, निर्माण भएका नयां घरहरुको नमूना परिक्षण ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -७ : भौतिक पूर्वाधार निर्माण				
७.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
७.३.१ सडकको विस्तार **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को ट १, ५)**	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा १०% भन्दा कम सडक थप भएको √	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा (१०-२५)% सम्म सडक थप भएको	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा २५% भन्दा बढि सडक थप भएको	बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन। विस्तारित सडकको अवलोकन ।
७.३.२ सडकको स्तर उन्नति **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को ट १,५)**	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा ५% भन्दा कम सडक स्तर उन्नति भएको	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा (५-१५)% सम्म सडक स्तर उन्नति भएको	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा १५% भन्दा बढि सडक स्तर उन्नति भएको √	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन । सडकको अवस्था अवलोकन ।
७.३.३ खानेपानी सेवा विस्तार **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को ध १, सोही दफाको**	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा १०% भन्दा कम घरधुरीमा खानेपानी सेवा विस्तार भएको	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा (१०-२५)% सम्म घरधुरीमा खानेपानी सेवा विस्तार भएको √	गत वर्षको तुलनामा मुल्याङ्कन अवधिमा २५% भन्दा बढि घरधुरीमा खानेपानी सेवा विस्तार भएको	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन । विस्तारित क्षेत्रको अवलोकन ।

उपदफा ४ को ग २, दफा १२ को उपदफा २ को ग १०,)				

७.३.४ वार्षिक योजनाको कार्यान्वयन स्थिति (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ को उपदफा २ को विवरणमा चालु आ.व. को प्रगतिको अनुमान समेत पेश गर्नुपर्ने**)	मुल्याङ्कन अवधिमा सम्पन्न गर्नुपर्ने स्वीकृत वार्षीक योजनाको ५०% भन्दा कम भौतिक पुर्वाधार योजना सम्पन्न भएको । √	मुल्याङ्कन अवधिमा सम्पन्न गर्नुपर्ने स्वीकृत वार्षीक योजनाको (५०-८०)% सम्म भौतिक पुर्वाधार योजना सम्पन्न भएको ।	मुल्याङ्कन अवधिमा सम्पन्न गर्नुपर्ने स्वीकृत वार्षीक योजनाको ८०% भन्दा बढि भौतिक पुर्वाधार योजना सम्पन्न भएको	बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ।
७.३.५ फोहोर मैला व्यवस्थापन (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ को उपदफा २ को ग ११**)	कुनै नीतिगत व्यवस्था बिना सार्वजनिक स्थलमा फोहोर मैला अव्यवस्थित रुपमा जम्मा गर्ने गरिएको ।√	फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि नीतिगत व्यवस्था गरि व्यवस्थापन गर्न प्रारम्भ गरिएको।	फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि स्पष्ट नीति निर्धारण गरि एकिकृत फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गरिएको ।	फोहोर मैला व्यवस्थापनको नीतिको प्रति, फोहोर बिसर्जन केन्द्रको व्यवस्था ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -८ः सामाजिक समावेशीकरण

८.१ समग्र अबस्था

सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था -२**	**अबस्था- ३**	**अबस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
८.१.१ (क) सामाजिक समावेशीकरण (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १११**)	निर्वाचन हुने पदहरुमा मात्र कानुनले तोकेको संख्यामा सहभागिता रहेको तथा स्थानीय समावेशीकरणको नीति तयार नभएको ।	निर्वाचन हुने पदहरुमा कम्तिमा कानुनले तोकेको संख्यामा तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार गठन हुने समिति/उपसमिति/कार्यदल हरुमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व गराउन नीति तयार भएको तर कार्यान्वयन नभएको । √	निर्वाचन हुने पदहरुमा कम्तिमा कानुनले तोकेको संख्यामा तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार समावेशीकरण नीति तयार भई समिति/उपसमिति/कार्यदलहरुमा समावेशी प्रतिधिनित्व रहेको ।	निर्वाचन हुने पदहरुमा कम्तिमा कानुनले तोकेको संख्यामा तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार गठन हुने समिति/उपसमिति/कार्यदलहरुमा प्रतिनिधित्वको अवस्था ।	गठित समिति तथा उपसमितिहरुमा समावेशी प्रतिनिधित्वको प्रतिशत ।
८.१.१ (ख) सामाजिक विभेद (**संविधानको धारा १८, समानताको हक**)	समाजमा छुवाछुत बिध्यामन रहेको, सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वास कायम रहेको, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनमा कमि नआएको । √	छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनाहरु न्यूनीकरणका लागि स्थानीय नीति तर्जुमा भएको ।	छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनाहरु न्यूनीकरणका लागि स्थानीय नीति अनुरुप कार्ययोजना तयार भई कार्यान्वयनमा रहेको ।	छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनाहरुसंग सम्बन्धित उजुरीमा उल्लेख्य रुपमा कमि आई समाजिक सहिष्णुता र सौहार्दता सहितको समतामूलक समाजको आधार तयार भएको ।	छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनाहरुसंग सम्बन्धित उजुरी दर्ता किताव। यस सम्वन्धी स्थानीय नीतिको प्रति ।

८.१.२ निर्णय प्रक्रियमा सहभागिता **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १११)**	स्थानीय तहको निर्णय प्रक्रियमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको संख्यात्मक उपस्थिति मात्र रहेको । √	स्थानीय तहको निर्णय प्रक्रियमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको संख्यात्मक उपस्थिति रही निर्णय प्रक्रियामा सिमित प्रतिनिधिहरुको मात्र प्रभाव रहेको ।	स्थानीय तहको निर्णय प्रक्रियमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको संख्यात्मक उपस्थिति रहि समानुपातिक सहभागिता हुनुपर्ने समूहको निर्णयमा सामान्य सहभागिता रहेको ।	स्थानीय तहको निश्चित प्रतिनिधित्व तोकिएका क्षेत्रमा कम्तिमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको संख्यात्मक उपस्थिति र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने क्षेत्रमा सबै समूहको समानुपातिक प्रतिनिधित्व सहित निर्णय प्रक्रियामा अर्थपूर्ण सहभागिता रहेको ।	समिति /उपसमितिहरुको वैठकको उपस्थिति र निर्णय किताव
स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -८: सामाजिक समावेशीकरण					
८.२ प्रक्रियागत अवस्था					
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**		**प्रमाणीकरणको आधार**
८.२.१ सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ त)**	बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धमा कुनै कार्य नभएको √	बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालनका लागि नीतिरकार्यक्रम तर्जुमा भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको	बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालनका लागि नीति र कार्यक्रम तर्जुमा, आवश्यकता अनुसार केन्द्रहरु स्थापना भई नियमित सञ्चालन भएको तथा सहज पहुँच भएको ।		बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र संचालन, यस सम्वन्धी नीति तथा कार्यक्रमको प्रति ।
८.२.२ घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ उपदफा २ को ग ३०)**	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान सम्बन्धी कुनै कार्यक्रम नभएका	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम पर्याप्त र प्रभावकारी नभएको √	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम पर्याप्त र प्रभावकारी भएको		वार्षिक कार्यक्रम, कार्यक्रम संचालन रेकर्डिङ, घरेलु हिंसा सम्वन्धी उजुरीमा कमी ।
८.२.३ वाल श्रम, वाल विवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथासंग सम्बन्धित कार्यहरु **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ उपदफा २ को ग ३०)**	वाल श्रम, वाल विवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा नियन्त्रणका लागि कुनै नीति र कार्यक्रम नभएको √	वाल श्रम, वाल विवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा नियन्त्रणका लागि नीति वा कार्यक्रम तयार भएको	वाल श्रम, वाल विवाह, वहु विवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा नियन्त्रणका लागि नीति वा कार्यक्रम तयार भई कार्यान्वयन भएको ।		नीति एवं कार्यक्रमको प्रति । यस सम्वन्धि उजुरी पुस्तिका ।
८.२.४ लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ उपदफा ३ को छ, अनुसार लैङ्गिक समानताका लागी लैङ्गिक वजेट)**	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) हुने नगरेको । √	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) हुने गरेता पनि योजना तथा कार्यक्रममा प्रतिबिम्बित नभएको ।	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण (GESI Audit) भई सोही अनुसार योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने गरेको ।		वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम,

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -८: सामाजिक समावेशीकरण				
८. परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
८.३.१ महिला विरुद्द हुने घरेलु हिंसाको घटनामा कमी **(अघिल्लो आ. व. को तुलनामा)** ।	कमि नआएको ।	२०% सम्म कमि आएको ।	२०% भन्दा बढीले कमि आएको । √	उजुरी दर्ता किताव ।
८.३.२ वाल श्रम, वाल विवाह, वहु विवाह, दाइजोरदहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा रोकथामका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रममा लगानी (**सशर्त अनुदान बाहेक बाँकी वजेटको**)	०.२ % भन्दा कम	०.२ % देखि ०.५ % सम्म	०.५ %भन्दा माथि√	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रमको प्रति ।
८.३.३ महिला/दलित/अपाङ्ता भएका व्यक्ति संयोजक/अध्यक्ष भएको उपभोक्ता समितिहरुको सङ्ख्या (**कुल गठीत उपभोक्ता समितिको**) ।	१० % भन्दा कम √	१० % देखि ३० % सम्म	३० % भन्दा वढी	सवै उपभोक्ता समितिका कार्यसमितिहरुको नामावलीको लगत ।
८.३.४ आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछी परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत समुदायको सामाजिक र आर्थिक उत्थानमा गरिने लगानी (**सशर्त अनुदान बाहेक बाँकी वजेटको**)	२ % भन्दा कम √	२% देखि १० % सम्म	१० % भन्दा वढी	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रमको प्रति ।

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - ९: वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन					
९.१ समग्र अवस्था					
सूचक क्षेत्र	**अवस्था -१**	**अवस्था -२**	**अवस्था -३**	**अवस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
९.१.१ वातावरण संरक्षण (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा ४ को ङ १,२३ र २६**)	वातावरण संरक्षणका लागि कुनै नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था नभएको ।	वातावरण संरक्षणका लागि नीतिगत व्यवस्था भएको तर कार्यान्वयनको लागि प्रभावकारी संरचना नभएको । √	वातावरण संरक्षणका लागि नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था भएको र सो अनुरुप वातावरण संरक्षणको कार्य प्रारम्भ भएको ।	वातावरण संरक्षणका लागि नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था भई सो अनुरुप प्रभावकारी रुपमा वातावरण संरक्षणको कार्यहरु हुने गरेको ।	वातावरण संरक्षण नीतिको प्रति, वातावरण संरक्षणको संस्थागत व्यवस्था
९.१.२ विपद व्यवस्थापन (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ को न**)	विपद् व्यावस्थापनका लागि कुनै नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था नभएको तर विपदका समयमा सामान्य राहत वितरणमा सिमीत भएको ।	विपद् व्यावस्थापनका लागि नीतिगत व्यवस्था भएको तर प्रभावकारी संरचना नभएको । √	विपद् व्यावस्थापनका लागि नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था भएको र सो अनुरुप विपद व्यवस्थापनको कार्य प्रारम्भ भएको ।	विपद् व्यावस्थापनका लागि नीतिगत तथा संरचागत व्यवस्था भई सो अनुरुप प्रभावकारी रुपमा विपद व्यवस्थापनको कार्यहरु हुने गरेको ।	विपद् व्यवास्थापन नीतिको प्रति, संरचनागात व्यवस्था ।

९.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
९.२.१ वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रण (जल, भूमि, ध्वनी, वायु र खाद्य) **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा ४ को ङ १,२३ र २६)**	वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणका लागि कुनै कार्यक्रम नरहेको ।	वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम रहेता पनि प्रभावकारी नभएको । √	वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणका कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन भएको ।	नीति, वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम, प्रदुषणस्तरको मापन(नमूना)
९.२.२ स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकास **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ को न को कार्यका लागि)**	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकासका लागि कुनै कार्यक्रम नरहेको । √	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम रहेता पनि प्रभावकारी नभएको ।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका लागि पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन भएको ।	पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयम् सेवक तथा समुदायको क्षमता विकास तालिम लिएको अभिलेख पुस्तिका ।
९.२.३ विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ को न ४)**	विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन नभएको √	विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन भएको तर सो अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको	विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कनका आधारमा कार्यक्रम तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिएको ।	जोखिमक्षेत्रको नक्सा,

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - ९:वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन				
९.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
९.३.१ वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धनमा बजेट विनियोजन	बालउद्यान/खुलाक्षेत्र हरियालीक्षेत्र विस्तार लगायत वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धन तर्फ समानीकरण अनुदानको १ % भन्दा कम बजेट बिनियोजन भएको √	बाल उद्यान/खुलाक्षेत्र हरियालीक्षेत्र विस्तार लगायत वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धन तर्फ समानीकरण अनुदानको (१-३) % सम्म बजेट बिनियोजन भएको	बाल उद्यान/खुलाक्षेत्र हरियालीक्षेत्र विस्तार लगायत वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धन तर्फ समानीकरण अनुदानको ३% भन्दा बढी बजेट बिनियोजन भएको	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम
९.३.२ वातावरण संरक्षणमा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता	वातावरण संरक्षणका कुनै पनि कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता नरहेका√	वातावरण संरक्षणका ५०% सम्म कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता रहेका	वातावरण संरक्षणका ५०% भन्दा बढी कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता रहेको	कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिताको प्रतिशत,
९.३.३ वातावरणीय प्रदुषण नियन्त्रणमा स्थानीय तहको लगानी (वित्तिय समानिकरण अनुदान)	०.१ % भन्दा कम√	०.१ % देखि ०.३ % सम्म	०.३ % भन्दा बढी	कार्यक्रममा नागरिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागिता
९.३.४ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा बजेट विनियोजन (वार्षिक	तोकिएको छैन	कुल पूँजीगत बजेटको ०.२% सम्म√	कुल पूँजीगत बजेटको ०.२% भन्दा वढी	वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम

रुपमा)				विपद् व्यवस्थापन कोषमा जम्मा रकम
९.३.५ टोल विकास संस्था गठन तथा संचालन	टोल विकास संस्था गठन र सञ्चालन सम्बन्धी कुनै नीति नभएको र कुनै पनि वस्तीमा टोल विकास संस्था गठन नभएको	टोल विकास संस्था गठन र सञ्चालन सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई केही वस्तीहरुमा टोल विकास संस्था गठन भएको √	टोल विकास संस्था गठन र सञ्चालन सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई सो नीतिका आधारमा ८०% भन्दा बढी घरधुरी टोल विकास संस्थामा आवद्ध भई सञ्चालन भएको	टोल विकास संस्था गठन र सञ्चालन सम्बन्धी नीति को प्रति, टोल विकास सस्थामा आवद्ध सदस्यहरुको संख्या
९.३.६ एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुको उपलब्धता	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरु उपलब्ध नभएको । √	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुमा ५०% सम्म जनसंख्याको पहुँच भएको ।	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुमा ५०% भन्दा ववढी जनसंख्याको पहुँच भएको ।	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता सेवाहरुको उपलब्धता।

स्व -मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र -१०: सहकार्य र समन्वय					
१०.१ समग्र अवस्था					
सूचक क्षेत्र	**अवस्था -१**	**अवस्था -२**	**अवस्था - ३**	**अवस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
१०.१.१ संघ, प्रदेश र स्थनीय तह बीचको सहकार्य र समन्वय **(नेपालको संविधानको धारा २३५)**	स्थानीय तहलाई संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको बारेमा कुनै जानकारी नभएको ।	स्थानीय तहलाई संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको बारेमा जानकारी भएको तर स्थानीय तहले आफ्ना नीति तथा कार्यक्रम तय गर्दा संघ र प्रदेश संग गर्नुपर्ने नीतिगत र कार्यगत समन्वय नगरेको	स्थानीय तहलाई संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको बारेमा ानकारी भई आफ्ना नीति तथा कार्यक्रम तय गर्दा संघ र प्रदेश संग गर्नुपर्ने नीतिगत र कार्यगत समन्वय आंशिक रुपमा गरेको √	स्थानीय तहलाई संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको बारेमा जानकारी भईसंघ र प्रदेश संग गर्नुपर्ने नीतिगत र कार्यगत समन्वय गरेर मात्र आफ्ना नीति तथा कार्यक्रम तय गर्ने गरेको ।	अन्तर सरकार समन्वय सम्वन्धी कानूनको प्रति, वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रममा समन्वय र साझेदारी देखिएको।
१०.१.२ अन्तर स्थानीय तह सहकार्य र समन्वय (प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र उपयोग, पूर्वाधार निर्माण, वातावरण संरक्षण तथा फौहोरमैला व्यवस्थापन, आपतकालीन सेवा व्यवस्थापन,राजश्व संकलन आदि) **(स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २६**	साझा सरोकारका विषयहरुमा सहकार्य र समन्वयका क्षेत्रहरु पहिचान नभएको र सो सम्बन्धमा कुनै पहल नभएको । √	साझा सरोकारका विषयहरुमा सहकार्य र समन्वय गर्ने क्षेत्रहरु पहिचान भएको तर सो सम्बन्धी नीति र संरचना तयार नभएको ।	साझा सरोकारका विषयहरुमा सहकार्य र समन्वय गर्ने क्षेत्रहरु पहिचान भई सो सम्बन्धी नीति र संरचना तयार भएको ।	साझा सरोकारका विषयहरुमा सहकार्य र समन्वय गर्ने सम्बन्धित स्थानीय तहको नीति र संरचना निर्माण भई आवश्यक क्षेत्रहरुमा प्रभावकारी रुपमा सहकार्य र समन्वय भएको ।	साझा सरोकारका विषयमा सरोकारवाला स्थानीय तहहरुको समन्वय वैठकको उपस्थिति र निर्णय, सहकार्य भएको क्षेत्र ।

सहकार्य र समन्वय (थप सूचकहरु)

सूचक क्षेत्र	अबस्था -१	अबस्था -२	अबस्था -३	अबस्था - ४	*प्रमाणीकरणको आधार*
संघीय निकायहरु संगको अन्तरसम्बन्ध	कुनै संघीय निकायहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित नगरेको	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, प्रहरी कार्यालय, अदालत र शैक्षिक ज्ञानकेन्द्रसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गर्ने प्रयास गरेको √	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, प्रहरी कार्यालय, अदालत र शैक्षिक ज्ञानकेन्द्रसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने गरेको	जिल्ला प्रशासन, प्रहरी कार्यालय, अदालत, शैक्षिक ज्ञानकेन्द्र, क्याम्पस र अन्य संघीय निकायहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी परिपुरक र परिपोषक सम्बन्ध कायम गर्दै कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन गर्ने गरेको	*पत्राचार गरिएको दस्तावेज र बैठक निर्णय पुस्तिका*
प्रादेशिक निकायहरु संगको अन्तरसम्बन्ध	कुनै प्रादेशिक निकायहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित नगरेको	जिल्लास्थित प्रादेशिक बिषयगत डिभिजन कार्यालयहरु, प्रादेशिक योजना कार्यालयहरु र प्रदेश मन्त्रालयहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गर्न प्रयास गरेको √	जिल्लास्थित प्रादेशिक बिषयगत डिभिजन कार्यालयहरु, प्रादेशिक योजना कार्यालयहरु र प्रदेश मन्त्रालयहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी दोहोरो नपर्ने गरी कार्यक्रम तथा सेवा प्रवाह गर्ने प्रयास गरेको	जिल्लास्थित प्रादेशिक बिषयगत डिभिजन कार्यालयहरु, प्रादेशिक योजना कार्यालयहरु र प्रदेश मन्त्रालयहरुसंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी दोहोरो नपर्ने गरी परिपुरक र परिपोषक सम्बन्ध कायम गर्दै कार्यक्रम, योजना तथा सेवा प्रवाह गर्ने गरेको	*पत्राचार गरिएको दस्तावेज र बैठक निर्णय पुस्तिका*
अन्तरस्थानीय तह समन्वय	छिमेक तथा टाढाका अन्य कुनै गाउँ/नगरपालिकासंग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित नगरेको √	अन्य गाउँ/नगरपालिकासंग विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, राजस्व परिचालन र अन्य बिषयमा समेत कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गर्न प्रयास गरेको	अन्य गाउँ/नगरपालिकासंग विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, राजस्व परिचालन, क्षमता विकास र अन्य बिषयमा समेत कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी संयुक्त समिति मार्फत सहकार्य गर्न प्रयास गरेको	अन्य गाउँ/नगरपालिकासंग विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, राजस्व परिचालन, क्षमता विकास र अन्य बिषयमा समेत कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गरी संयुक्त समिति मार्फत सहकार्य गर्न समझदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरेको	*पत्राचार गरिएको दस्तावेज र बैठक निर्णय पुस्तिका*
गैरसरकारी क्षेत्रको समन्वय	आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन भएका गैर सरकारी संस्थाहरुबीच कार्यगत समन्वय हुने नगरेको	आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन भएका सबै गैर सरकारी संस्थाहरुलाई आमन्त्रित गरी अन्तरक्रिया मार्फत एक अर्काका क्रियाकलापमा साझेदारी र दोहोरो नपर्ने गरी सञ्चालन गर्न कार्यगत समन्वय गर्ने प्रयास गरेको √	आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन भएका सबै गैर सरकारी संस्थाहरुलाई आमन्त्रित गरी अन्तरक्रिया मार्फत क्रियाकलापमा साझेदारी गर्न र दोहोरो नपर्ने गरी सञ्चालन गर्न कार्यगत समझदारी गरी सेवा प्रवाहमा संलग्न गराएको र गैससका योजना पालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरेको ।	आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन भएका सबै गैर सरकारी संस्थाहरुलाई आमन्त्रित गरी अन्तरक्रिया मार्फत एक अर्काका क्रियाकलापमा साझेदारी गर्न र दोहोरो नपर्ने गरी सञ्चालन गर्न कार्यगत समझदारी गरी सेवा प्रवाहमा संलग्न गराएको, गैससका योजना गाउँ/नगरपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरेको र आफ्ना केही कार्यक्रमहरु गैर सरकारी संस्था मार्फत समेत सञ्चालन भएका ।	*पत्राचार गरिएको दस्तावेज र बैठक निर्णय पुस्तिका तथा स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिका*
निजीक्षेत्रसंगको समन्वय	निजीक्षेत्रसंग समन्वय गरी कुनै कार्यक्रम सञ्चालन नगरेको । √	निजीक्षेत्रसंग समन्वय गरी राजस्व परिचालन, उद्योग ग्राम स्थापना र निजीक्षेत्रको सामाजिक उत्तरदायित्वका क्रियाकलाप गाउँ/ नगरपालिका संग मिलेर गर्न	निजीक्षेत्रसंग समन्वय गरी राजस्व परिचालन, उद्योग ग्राम स्थापना र निजीक्षेत्रको सामाजिक उत्तरदायित्वका क्रियाकलाप र निजीक्षेत्रले विकास गरेका सिर्जनात्मक र नविनतम मोडलहरुलाई अनुशरण गर्न र मिलेर	निजीक्षेत्रसंग समन्वय गरी राजस्व परिचालन, उद्योग ग्राम स्थापना, औद्योगिक पुर्वाधार निर्माण, कृषि उत्पादन संकलन तथा प्रशोधन, रोजगारी सिर्जना र निजीक्षेत्रको सामाजिक उत्तरदायित्वका क्रियाकलाप र निजीक्षेत्रले	*पत्राचार गरिएको दस्तावेज र बैठक निर्णय पुस्तिका*

		प्रोत्साहन गरेको	कार्यान्वयन गर्न उद्योग वाणिज्य संघ लगायतका निजीक्षेत्रका प्रतिनिधिमूलक संस्थासंग समझदारी गरेको	विकास गरेका सिर्जनात्मक र नविनतम मोडलहरुलाई अनुशरण गर्न र मिलेर सञ्चालन गर्न उद्योग वाणिज्य संघ लगायतका निजीक्षेत्रका प्रतिनिधिमूलक संस्थासंग समझदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको	

स्व-मूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - १०: सहकार्य र समन्वय				
१०.२ प्रक्रियागत अवस्था				
विषय सम्बन्धी सूचक	**कमजोर**	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
१०.२.१ दुई वा सो भन्दा वढि स्थानीत तहको सरोकारको विषयमा बन्ने समितिहरुको गठन र सञ्चालन (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २६ अन्तर्गत**)	स्थानीय तहवीच साझा हित र सरोकारका विषयमा आवश्यक पर्ने कुनै पनि संयुक्त समिति गठन नभएको √	स्थानीय तहवीच साझा हित र सरोकारका विषयमा आवश्यक पर्ने संयुक्त समिति गठन भएको तर समिति क्रियाशिल नभएको ।	स्थानीय तहवीच साझा हित र सरोकारका विषयमा आवश्यक पर्ने संयुक्त समिति गठन भई समितिहरु क्रियाशिल रहेको ।	संयुक्त समिति गठनको उपस्थिति र निर्णय पुस्तिका, संयुक्त समितिको कार्यक्षेत्र र वैठक संख्या ।
१०.२.२ गैर सरकारी र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २५**)	स्थानीय गैर सरकारी संस्था र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य गर्ने कुनै नीति तथा कार्यक्रम नभएको ।	स्थानीय गैर सरकारी संस्था र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य गर्ने नीति तय भएको तर कार्यगत सम्बन्ध स्थापना नभएको ।	स्थानीय गैर सरकारी संस्था र नीजि क्षेत्र संगको सहकार्य गर्ने नीति तय भई कार्यगत सम्बन्ध स्थापित भएको । √	गैर सरकारी संस्था र नीजी क्षेत्र संगको सहकार्य गर्ने नीतिको प्रति, समन्वय वैठकको उपस्थिति र निर्णय पुस्तिका।

स्वमूल्याङ्कन विषयक्षेत्र - १०:सहकार्य र समन्वय				
१०.३ परिमाणात्मक अवस्था				
सूचक	**नतिजा**			
	कमजोर	**सामान्य**	**उत्तम**	**प्रमाणीकरणको आधार**
१०.३.१ अन्तर सरकारी समन्वय तथा सहजीकरण	स्थानीय तहले सङ्घीय र प्रदेशस्तरको आयोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्न विषयमा कुनै पनि जानकारी नभएको ।	स्थानीय तहले सङ्घीय र प्रदेशस्तरको आयोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्न विषयमा जानकारी भई समन्वयको संरचना तयार भएको तर क्रियाशिल नभएको । √	स्थानीय तहले सङ्घीय र प्रदेशस्तरको आयोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्न विषयमा जानकारी भई समन्वयका लागि संरचना तयार भई संरचना क्रियाशिल भएको ।	तीनै तहका सरकारहरुका वीच समन्वयात्मक रुपमा कार्यक्रम संचालन , वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम ।
१०.३.२ अन्तर स्थानीय तह साझेदारी	लागत न्यूनीकरण, स्रोत साधनको	लागत न्यूनीकरण, स्रोत साधनको	लागत न्यूनीकरण, स्रोत साधनको	वार्षिक विकास कार्यक्रमको

	अधिकतम उपयोग वा प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि अन्य गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग साझेदारीमा आयोजनाको संयुक्त व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा कुनै कार्य नभएको । √	अधिकतम उपयोग वा प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि अन्य गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग साझेदारीमा आयोजनाको संयुक्त व्यवस्थापन गर्न कम्तिमा एउटा कार्यक्रम संचालन भएको ।	अधिकतम उपयोग वा प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि अन्य गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग साझेदारीमा आयोजनाको संयुक्त व्यवस्थापन गर्न १ भन्दा बढी कार्यक्रम संचालन भएको ।	प्रति, स्थानीय तहहरु वीच साझेदारी भएको निर्णय पुस्तिका।
१०.३.३ जिल्ला समन्वय समिति संगको समन्वय	विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यमा सहजिकरण गर्न जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त पृष्टपोषण , सुझाव तथा अनुगमन प्रतिवेदन माथी कार्यपालिकामा कुनै छलफल नभएको ।	विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यमा सहजिकरण गर्न जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त पृष्टपोषण , सुझाव तथा अनुगमन प्रतिवेदन माथी कार्यपालिकामा छलफल भएको तर सो सम्बन्धमा कुनै निर्णय नभएको ।√	विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यमा सहजिकरण गर्न जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त पृष्टपोषण , सुझाव तथा अनुगमन प्रतिवेदन माथी कार्यपालिकामा छलफल भई आवश्यक निर्णय भएको ।	जिल्ला समन्वय समितिवाट प्राप्त पृष्ठपोषण एवं अनुगमन गरी प्रतिवेदन एवं सुझाव, जिल्ला भित्रका स्थानीय तहहरु वीच समन्वय वैठक र निर्णय पुस्तिका ।

११ . सार्वजनिक जवाफदेहिताको व्यवस्थापन (५) (थप क्षेत्र र सोका सुचकहरु)					
सूचक क्षेत्र	**अबस्था -१**	**अबस्था - २**	**अबस्था - ३**	**अबस्था -४**	**प्रमाणीकरणको आधार**
११.१. नागरिक सरोकारका बिषयमा अन्तरक्रिया	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह गर्दा नागरिक सरोकारका बिषयमा सिमित नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाको मात्र सहभागितामा छलफल गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह गर्दा नागरिक सरोकारका बिषयमा महिला, बालबालिका, युवा, पेशागत संगठन, लोपोन्मुख तथा सिमान्तकृत समुदाय लगायतका नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाहरु मध्ये केहीको मात्र सहभागिता हुनेगरी छलफल गर्ने गरेको √	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह गर्दा नागरिक सरोकारका बिषयमा महिला, बालबालिका, युवा, पेशागत संगठन, लोपोन्मुख तथा सिमान्तकृत समुदाय लगायतका नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता हुनेगरी छलफल गरी प्राप्त सुझावलाई पालिकाको नीति, रणनीति र कार्यक्रममा समावेश गर्ने गरेको	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह गर्दा नागरिक सरोकारका बिषयमा महिला, बालबालिका, युवा, पेशागत संगठन, लोपोन्मुख तथा सिमान्तकृत समुदाय लगायतका नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता हुनेगरी छलफल गरी प्राप्त सुझावलाई नीति, रणनीति र कार्यक्रममा समावेश गर्ने गरेको र यसमा आवधिक रुपमा परिमार्जन समेत गर्ने गरेको	पत्राचार गरिएको दस्तावेज र कार्यपालिका तथा वडा समितिहरुको योजना छर्नाट र अन्य अन्तरकृया सम्बन्धी बैठक निर्णय पुस्तिका
११.२. कार्यपालिका र अन्य कार्यकारी निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण	सभाबाट पारित भएका ऐन राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने बाहेक अन्य कुनैपनि दस्तावेज र निर्णयहरु सार्वजनिक गर्ने नगरेको । √	कार्यपालिकाबाट स्वीकृत नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र विनियमावलीहरु राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने बाहेक अन्य कुनैपनि दस्तावेज र निर्णयहरु सार्वजनिक गर्ने	कार्यपालिकाबाट स्वीकृत नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र विनियमावलीहरु, राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने र वेबसाइटमा सार्वजनिक गर्ने गरेको तथा अन्य महत्वपूर्ण दस्तावेजहरु सूचना	कार्यपालिकाबाट स्वीकृत नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र विनियमावलीहरु, राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने र कार्यपालिकाका महत्वपूर्ण निर्णयहरु तथा आम्दानी खर्चको विवरण र लेखापरीक्षण बेरुजु लगायत अन्य महत्वपूर्ण दस्तावेजहरु वेबसाइटमा	प्रकाशित स्थानीय राजपत्रहरु, वेभपेज र सूचना केन्द्रमा रहेका दस्तावेजहरु

		नगरेको ।	केन्द्रमा सरोकारवाला सबैको जानकारीका लागि सार्वजनिक गर्ने गरेको ।	सार्वजनिक गर्नुका साथै सरोकारवाला सबैको जानकारीको लागि सूचना केन्द्रमा सार्वजनिक गर्ने गरेको ।	
११.३. संवैधानिक अंगहरुको निर्देशनहरुको अभिलेख र परिपालना	महालेखा परीक्षक र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायतका संवैधानिक अंगले दिएका निर्देशनहरुको पालना गरेपनि समयमै जवाफ पठाउने नगरेको	महालेखा परीक्षक र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायतका संवैधानिक अंगले दिएका निर्देशनहरुको पालना गर्नुको साथै फाइल तयार गरी समय समयमा जवाफ पठाउने गरेको √	महालेखा परीक्षक र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायतका संवैधानिक अंगले दिएका निर्देशनहरुको पालना गर्नुको साथै प्रत्येक निर्देशनहरुको फाइल तथा लगत तयार गरी आवधिक रुपमा जवाफ पठाउने गरेको	महालेखा परीक्षक र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायत सबै संवैधानिक अंगहरुले दिएका निर्देशनहरुको पालना गर्नुको साथै हरेक निकायका बेग्लाबेग्लै फाइल तथा लगत तयार गरी आवधिक रुपमा जवाफ पठाउने तथा निरन्तर सम्पर्क राखी लगत कट्टा गराउने गरेको	पत्राचार संग सम्बन्धित अभिलेख र राखिएका फाईलहरुको अभिलेख

११.४. सञ्चार क्षेत्रसंगको सम्बन्ध	स्थानीय पत्रकार, एफ.एम. रेडियो र टेलीभिजन च्यानलहरु कसैसंग पनि सेवाको प्रभावकारिताको बारेमा अन्तरक्रिया गर्ने नगरेको ।	स्थानीय पत्रकार, एफ.एम. रेडियो र टेलीभिजन च्यानलहरु मध्ये केहीसंग सेवाको प्रभावकारिताको बारेमा अन्तरक्रिया गर्ने गरेको। √	स्थानीय पत्रकार, एफ.एम. रेडियो र टेलीभिजन च्यानलहरु मध्ये केहीसंग सेवाको प्रभावकारिताको बारेमा अन्तरक्रिया गर्ने गरेको र पत्रपत्रिका तथा अन्य सञ्चार माध्यममा सेवाको बारेमा आएका टिप्पणीहरुलाई फाइलमा अभिलेख गर्ने गरेको ।	उपलब्ध भएसम्मका स्थानीय पत्रकार, एफ.एम. रेडियो र टेलीभिजन च्यानलहरुसंग सेवाको प्रभावकारिता बारेमा नियमित अन्तरक्रिया गर्ने गरेको र पत्रपत्रिका तथा अन्य सञ्चार माध्यममा सेवाको बारेमा आएका टिप्पणीहरुलाई अभिलेख गरी सेवा सुधारको मार्गदर्शनको रुपमा लिने गरेको ।	पत्राचार गरिएको दस्तावेज र कार्यपालिकाको अन्तरकृया सम्बन्धी बैठक निर्णय पुस्तिका
११.५. सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरुको प्रयोग	सेवाग्राही संतुष्टी सर्वेक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नियमित पत्रकार भेटघाट, तेश्रोपक्ष अनुगमन तथा सूचना सार्वजनिकीकरण जस्ता सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरु मध्ये एक दुइ औजारको मात्र प्रयोग गर्ने गरेको √	सेवाग्राही संतुष्टी सर्वेक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नियमित पत्रकार भेटघाट, तेश्रोपक्ष अनुगमन तथा सूचना सार्वजनिकीकरण जस्ता सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरु मध्ये अधिकाँश औजारको समय समयमा प्रयोग गर्ने गरेको	सेवाग्राही संतुष्टी सर्वेक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नियमित पत्रकार भेटघाट, तेश्रोपक्ष अनुगमन तथा सूचना सार्वजनिकीकरण जस्ता सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरु मध्ये अधिकाँश औजारको आवधिक रुपमा प्रयोग गरी प्राप्त नतिजा सार्वजनिक गर्ने गरेको	सेवाग्राही संतुष्टी सर्वेक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नियमित पत्रकार भेटघाट, तेश्रोपक्ष अनुगमन तथा सूचना सार्वजनिकीकरण जस्ता सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारहरु मध्ये अधिकाँश औजारको आवधिक रुपमा प्रयोग गरी प्राप्त नतिजा सार्वजनिक गर्ने तथा सुधारको लागि प्रस्ताव गरेका सुझावहरुलाई कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गरेको	प्रतिवेदनहरु

१२. ज्ञान व्यवस्थापन (थप क्षेत्र र सोका सुचकहरु)					
सूचक क्षेत्र	**अवस्था -१**	**अवस्था - २**	**अवस्था - ३**	**अवस्था -४**	**प्रमाणीकरणको**

					आधार
१२.१. ऐन, कानूनको संहिताकरण र प्रकाशन	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका केही ऐनहरुको मात्र संहिताकरण गरेको ।	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका हरेक ऐनहरुको संहिताकरण गरी अभिलेख खडा गरेको । ✓	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका हरेक ऐनहरुको संहिताकरण गरी अभिलेख खडा गरेको तथा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरेको ।	गत विगत देखि सभाले पारित गरेका हरेक ऐनहरुको संहिताकरण गरी अभिलेख खडा गरेको तथा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरी पालिकाको वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा सोको प्रति उपलब्ध गराएको ।	प्रकाशित स्थानीय राजपत्रहरु,, सम्बन्धित अभिलेख तथा गाउपालिकाको वेवपेज
१२.२.सिकाइहरुको संहिताकरण	स्थानीय सरकारका रुपमा गरेका सिकाइहरुको संहिताकरण र अभिलेख गर्न नसकेको। ✓	स्थानीय सरकारका रुपमा गरेका महत्वपूर्ण सिकाइहरुलाई संहिताकरण तथा अभिलेख गर्ने निर्णय गरेको तर संहिताकरण भई नसकेको	स्थानीय सरकारका रुपमा गरेका महत्वपूर्ण सिकाइहरुलाई संहिताकरण तथा अभिलेख गर्न कार्यटोली बनाई सिकाइहरु संकलन गरेको र अभिलेख रहने गरी प्रकाशन गर्ने निर्णय गरेको	स्थानीय सरकारका रुपमा गरेका महत्वपूर्ण सिकाइहरुलाई संहिताकरण तथा अभिलेख गर्न कार्यटोली बनाई सिकाइहरु संकलन गरी प्रकाशन तथा अभिलेख गरेको र वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा एक प्रति उपलब्ध गराएको ।	प्रकाशित पुस्तिका तथा अभिलेख र गाउपालिकाको वेवपेज
१२.३. महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको अभिलेख	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको अभिलेख गर्न नसकेको । ✓	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको लागत, निर्माणकर्ता, निर्माण अवधि र यसको आयु समेत उल्लेख गरी अभिलेख गर्ने निर्णय गरेको ।	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको लागत, निर्माणकर्ता, निर्माण अवधि र यसको आयु समेत उल्लेख गरी अभिलेख खडा गरेको ।	आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पर्वाधार क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको लागत, निर्माणकर्ता, निर्माण अवधि र सबैको आयु समेत उल्लेख गरी अभिलेख खडा गरेको र सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा सोको प्रति उपलब्ध गराएको ।	सम्बन्धित अभिलेख पुस्तिका र गाउपालिकाको वेवपेज
१२.४. असल अभ्यासहरुको संहिताकरण	असल अभ्यासहरुको अभिलेख र संहिताकरण गर्न नसकिएको✓	असल अभ्यासहरुको अभिलेख र संहिताकरण गरी अन्य स्थानीय तह र माथिल्लो तहका सरकारहरुलाई जानकारी गराउने निर्णय भएको ।	असल अभ्यास हरुको अभिलेख र संहिताकरण गरीएको र यसको प्रकाशन गरी अन्य स्थानीय तह र माथिल्लो तहका सरकारहरुलाई जानकारी गराउने प्रयास भएको ।	असल अभ्यास हरुको अभिलेख र संहिताकरण गरीएको र यसको प्रकाशन गरी अन्य स्थानीय तह र माथिल्लो तहका सरकारहरुलाई जानकारी गराइएको तथा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि वेवसाइटमा राख्नुका साथै पुस्तकालय र सूचना केन्द्रमा सोको प्रति उपलब्ध गराएको ।	प्रकाशित पुस्तिका तथा सम्बन्धित अभिलेख र गाउपालिकाको वेवपेज
१२.५. पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन	पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गर्न नसकेको । ✓	स्रोतको व्यवस्था गरी पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गर्ने निर्णय गरेको	स्रोतको व्यवस्था गरी पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गरेको र यसमा सूचना तथा पुस्तक र	स्रोतको व्यवस्था गरी पुस्तकालय र सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गरेको र यसमा महत्वपूर्ण अभिलेखहरु, विभिन्न सूचना	सम्बन्धित अभिलेख र गाउपालिकाको वेवपेज

			पत्रपत्रिका उपलब्ध रहेको ।	तथा पुस्तक र पत्रपत्रिका उपलब्ध रहेको एवं यसै केन्द्र मार्फत वेवसाइट सञ्चालन तथा अद्यावधिकीकरण गर्ने गरिएको ।	

अनुसूची ३. लेखाजोखा कार्यशालाका सहभागिहरुको सूचि

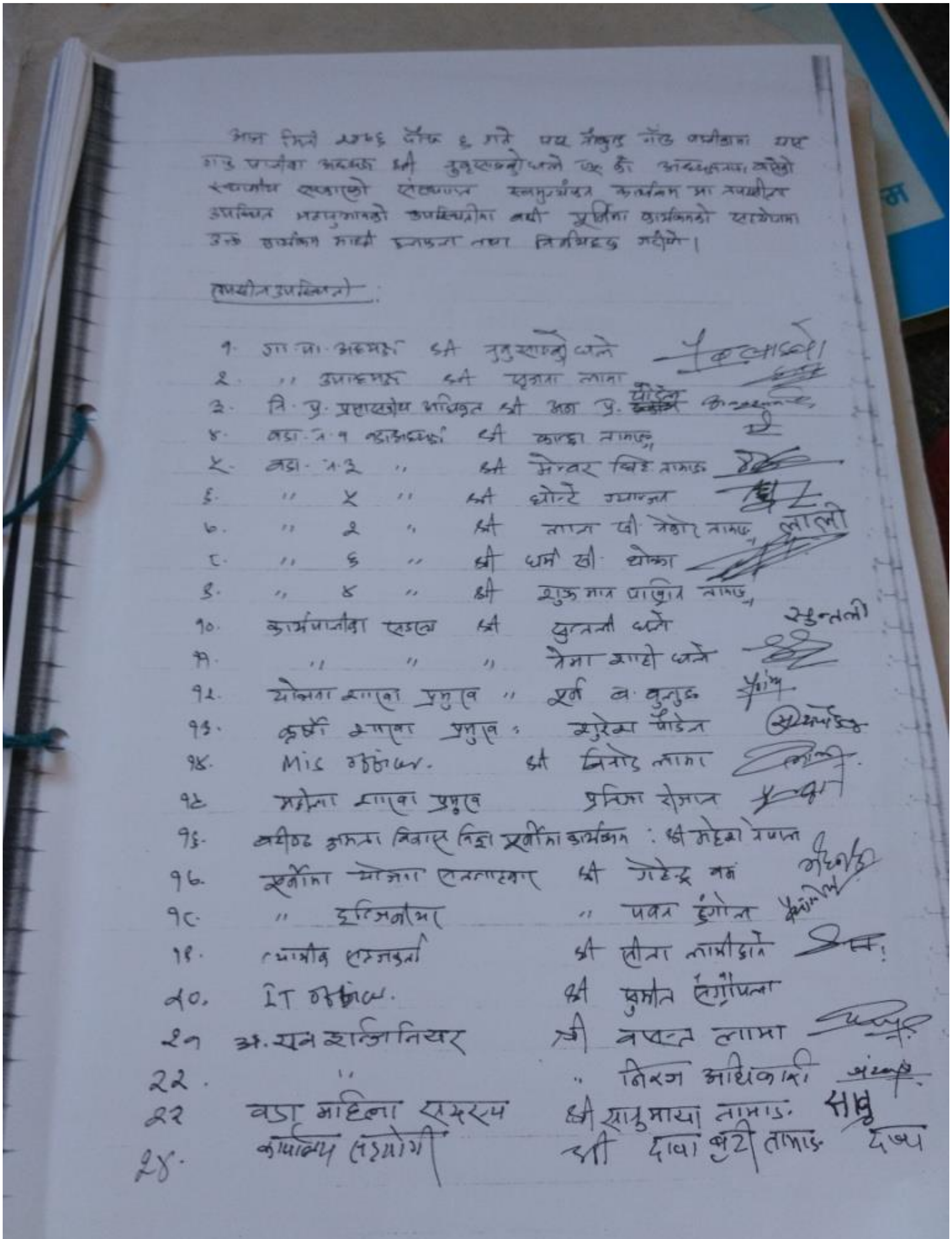
[illegible]

उपस्थित उपस्थितहरु :

1. [illegible] श्री [illegible] घले
2. ,, [illegible] श्री [illegible] लामा
3. नि. प्र. प्रशासकीय अधिकृत श्री [illegible] पौडेल
4. वडा नं. १ वडाअध्यक्ष श्री [illegible] तामाङ
5. वडा नं. ३ ,, श्री मेन्वर सिंह तामाङ
6. ,, ५ ,, श्री [illegible]
7. ,, २ ,, श्री [illegible] तामाङ
8. ,, ६ ,, श्री [illegible] थोका
9. ,, ४ ,, श्री [illegible] तामाङ
10. कार्यपालीका सदस्य श्री [illegible] घले
11. ,, ,, ,, [illegible] घले
12. योजना शाखा प्रमुख ,, [illegible]
13. कृषी शाखा प्रमुख ,, [illegible] पौडेल
14. Mis [illegible]. श्री [illegible] लामा
15. महीला शाखा प्रमुख प्रतिमा [illegible]
16. [illegible] : श्री [illegible]
17. [illegible] श्री [illegible]
18. ,, [illegible] ,, पवन [illegible]
19. [illegible] श्री [illegible]
20. IT [illegible]. श्री [illegible]
21. [illegible] श्री [illegible] लामा
22. ,, ,, [illegible] अधिकारी
23. वडा महिला सदस्य श्री [illegible] तामाङ
24. कार्यालय सहयोगी श्री [illegible] तामाङ

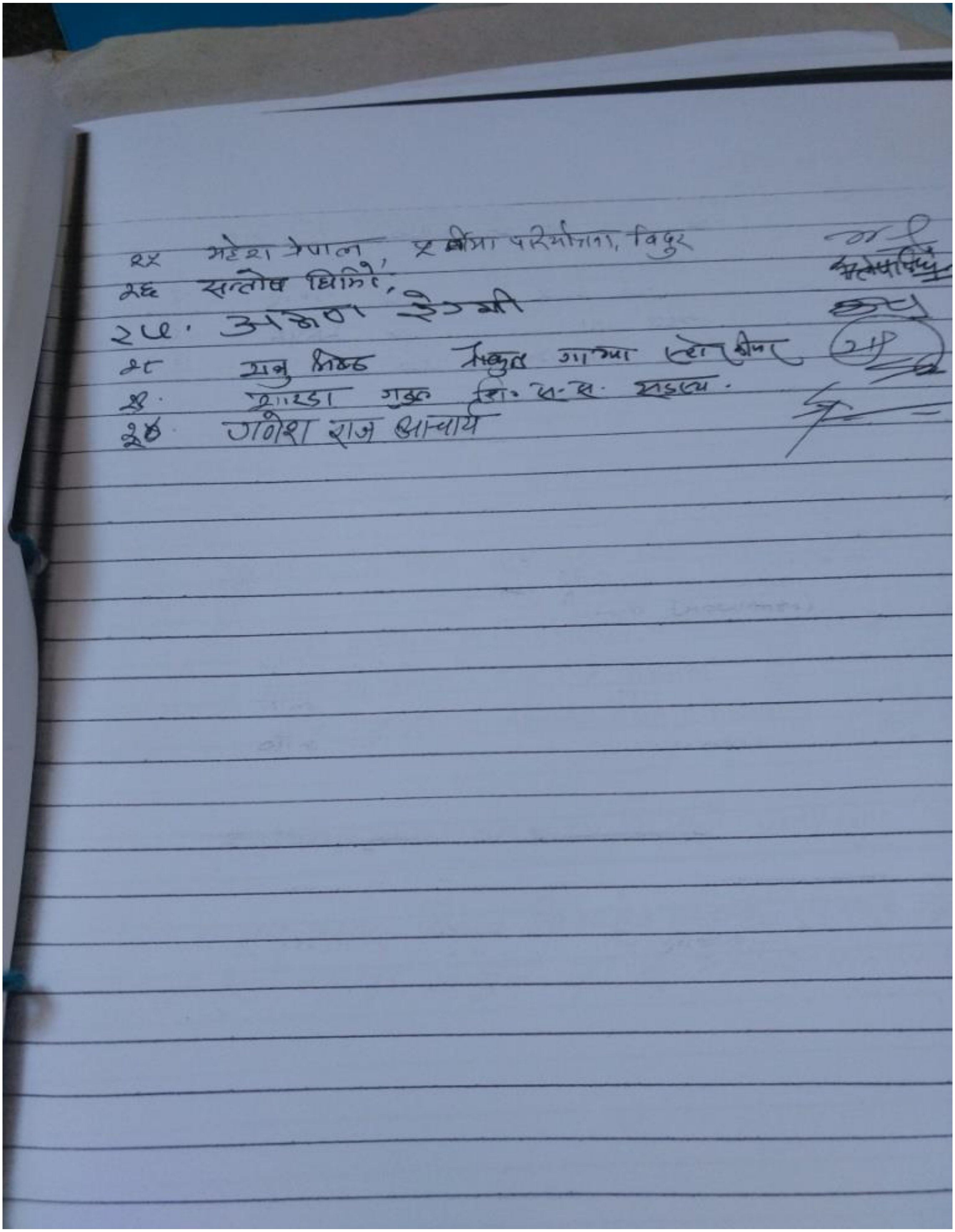
२५ महेश नेपाल, प्र बीमा परियोजना, विदुर
२६ सन्तोष घिमिरे,
२७. [illegible]
२८ [illegible]
२९. शारदा गुरुङ [illegible]
३० गणेश राज आचार्य

अनुसूची ५ फोटो तथा क्रियाकलापहरु

.